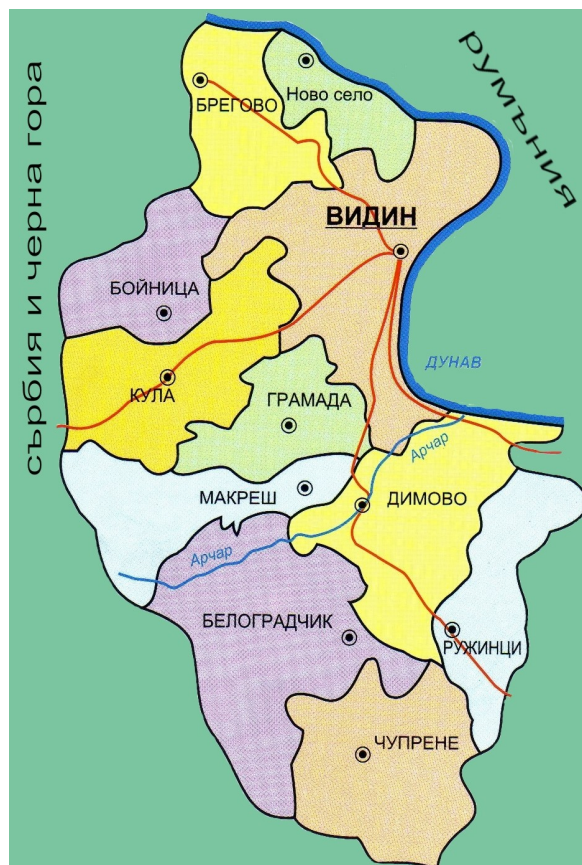

ОБЛАСТНА АДМИНИСТРАЦИЯ ВИДИН

ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ 2005 – 2015 год.

ГР. ВИДИН, УЛ. "ДУНАВСКА" № 6
тел. 094/ 60 16 16, факс 094/ 60 10 76,
e-mail: del_oa@vidin.government.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	4
А) АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО СЪСТОЯНИЕ	6
1. Географско положение	6
2. Природни ресурси	6
3. Демография	9
4. Икономическо развитие на област Видин	14
▪ Обща характеристика	14
▪ Инвестиции	20
▪ Отраслова структура	21
▪ Териториална структура	22
▪ Структура по форма на собственост	23
▪ Структура според броя на заетите в стопанските субекти	23
▪ Общ преглед на сектора на малките и средните предприятия в област Видин	24
▪ Изводи	40
4.1. Промисленост	40
▪ Търговия	44
▪ Строителство	46
▪ Транспорт и съобщения	47
4.2 Селско стопанство в област Видин	49
▪ Структура на територията	49
▪ Състояние на селското стопанство в област Видин	52
▪ Състояние на сектор растениевъдство	52
▪ Състояние на сектор животновъдство	55
▪ Материално-техническа база на селското стопанство във Видинска област	59
▪ Научни звена и контролни институции	59
4.3. Хидромелиорации	61
4.4. Състояние и структура на горското стопанство на територията на Видинска област	63

▪ Защита на горите	64
▪ Ползване на дървесина	65
▪ Недървесни горски ресурси	65
• Ловно и непромишлено рибно стопанство	65
• Лечебни растения, гъби, горски плодове	66
▪ Биологично и ландшафтно разнообразие	67
4.5. Туризм	67
4.6. Иновации и иновационните потребности на фирмите от област Видин	74
4.7. Пазарна инфраструктура	75
5. Социална сфера	77
5.1. Динамика и структура на заетостта	77
5.2. Безработица	77
5.3. Мерки за насърчаване на заетостта	79
5.4. Здравеопазване	80
5.5. Образование	89
5.6. Култура и културно наследство	94
6. Техническа инфраструктура	98
6.1. Водоснабдителна и канализационна система	98
6.2. Транспортни мрежи	101
6.3. Електроенергийни мрежи	111
6.4. Съобщителна мрежа	114
7. Териториална структура	117
7.1. Урбанизация	117
7.2. Визуализация на териториалната структура на област Видин	121
7.3. Селищна мрежа	124
7.4. Планова обезпеченост - състояние, проблеми, насоки за работа по отношение плановата обезпеченост	127
8. Състояние на околната среда	129
8.1. Екологично състояние	129
8.2. Защитени територии и режимите в тях, съгласно приети планове за управление	133
8.3. Депа за битови отпадъци	137
8.4. Пречиствателни станции	138

9. SWOT анализ на Област Видин	140
Б. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ	143
1. Визия за бъдещото развитие на област Видин	143
2. Стратегически цели	143
3. Специфични цели, приоритети и мерки за устойчиво развитие на Видинска област	143
В). РАЙОНИ ЗА ЦЕЛЕНАСОЧЕНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ В ОБЛАСТ ВИДИН	149
Г) ОРГАНИЗАЦИЯ И КООРДИНАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ	148
Д) НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ПО НАБЛЮДЕНИЕТО, ОЦЕНКАТА И АКТУАЛИЗАЦИЯТА /СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ/	150
Е) СХЕМА ЗА УСТРОЙСТВО - ПРИЛОЖЕНИЕ	

ВЪВЕДЕНИЕ

Стратегията за развитие на област Видин 2005 – 2015 год. е разработена в съответствие с изискванията, заложи в Закона за регионално развитие и Методическите указания за разработване на ОСП. Тя определя дългосрочните цели и приоритети за развитие на област Видин и е в съответствие с Националната стратегия за развитие и Регионалния план за развитие на Северозападния район за планиране. Стратегия на област Видин е тясно свързана и с Общинските планове за развитие, за които тя е основен ориентир, източник на идеи и стратегически документ за разработване на конкретни мерки в тях.

Стратегията за развитие на област Видин представя виждането на ръководители и специалисти от местните структури на управление и широк кръг местни институции за развитието на обществената сфера и икономиката в областта през следващите десет години.

Тя включва:

- Анализ на икономическото и социалното състояние в област Видин;
- SWOT Анализ на област Видин;
- Цели, приоритети и мерки за развитие на областта;
- Райони за целенасочено въздействие;
- Организация и координация на дейностите за постигане на целите;
- Действията по наблюдението, оценката и актуализацията;
- Схема за устройство на територията.

При разработването на Аналитичната част на стратегията е направен адекватен анализ на средата в област Видин. Използвани са актуални данни, получени от Териториално статистическо бюро – Видин, 11-те общини, РЦЗ, Дирекциите “БТ”-Видин, Белоградчик и Кула, ОД “ЗГ” и др. институции и организации. Стратегическата част е изготвена на база направените изводи от аналитичната част, SWOT анализа и предложенията на общините, бизнеса и неправителствения сектор от област Видин.

С цел по-голяма целесъобразност, ефективност и ефикасност при изготвянето на Областната стратегия, беше сформирана Областна група по стратегическо планиране, включваща представители на:

- Областна администрация Видин;
- Териториално статистическо бюро;
- Търговско – промишлена палата Видин;
- Агенция за регионално развитие и Бизнес център Видин;
- Сдружение “Свободен младежки център – Видин”;
- Бизнес клуб – Видин.

Изготвянето на Областна стратегия за развитие на област Видин е предпоставка за:

- Създаване на разбиране в общността за тенденциите на бъдещото развитие на област Видин;
- Изграждане на обща визия и консенсус на общността, чрез съгласуване инициативите на различните нива;
- Укрепване на партньорствата между органите на управление, бизнеса и неправителствения сектор за решаване на важни регионални проблеми.

При разработването на стратегията са спазени следните основни принципи:

- Устойчивост;
- Приемственост;
- Реализъм;
- Солидарност;
- Партньорство.

Стратегията за развитие на област Видин има характер на отворен документ, който може да се развива, усъвършенства и актуализира в съответствие с динамично променящите се условия. Нейното изпълнение ще спомогне за превръщането на Област Видин в динамично развиваща се област, постигаща висок икономически растеж и

заетост, устойчиво развитие, подобро качество на живот и съхранено и популяризирано природно и културно наследство.

А) АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО СЪСТОЯНИЕ

1. ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ

Област Видин се намира в северозападната част на България и обхваща площ от 3022 кв. км, което представлява 2.7% от територията на Република България.

Географското положение на областта векове наред е благоприятствало развитието ѝ като транспортен, търговски, културен и политически център. Област Видин е входно-изходната врата на Република България за Европа и света.

На север областта граничи с Република Румъния, на запад е в съседство с Република Сърбия и Черна гора, на юг е оградена от Стара планина, а на изток граничи с област

Монтана. Естествената северна ганица - река Дунав, обуславя възможността за преки връзки с всички страни от Дунавския басейн.

През областта преминават два транс-европейски коридора - № 4 Крайова /Р. Румъния - Видин – София – Кулата/ и № 7 Рейн-Майн-Дунав.

Областта включва обширни площи с разнообразен релеф. В посока от североизток към северозапад се редуват части от следните морфографски единици: Дунавска хълмиста равнина, Предбалкан и Главна старопланинска верига, които обуславят постепенно увеличаване на надморската височина на релефа в същата посока. Обширните крайбрежни низини – Видинска и Арчаро-Орсойска, са едни от най-плодородните земи, превърнати в обработваеми площи.

Най-добре изразени уединени височини са Рабишката могила (461 м) и рида “Белоградчишки венец” (1125 м), изграден от твърди варовици и прорязан на много места от притоците на р Лом. В тази част на Предбалкана широко са разпространени повърхностни и подземни карстови форми (пещери - около 30 на брой) и свързаната с тях подземна карстова хидрография. Най-красива е пещерата “Магура”, разположена северозападно от с. Рабиша при Рабишката могила (Община Белоградчик). Стара планина се явява климатична преграда и оказва влияние върху режима на оттока на реките, водещи началото си от нея.

Преобладаващите ветрове са от северозапад, но през зимата са по-често от изток – североизток.

Територията на областта включва териториите на 11 общини: Видин, Бойница, Брегово, Белоградчик, Грамада, Димово, Кула, Макреш, Ново село, Ружинци, Чупрене.

2. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

Географското положение обуславя умерено-континентален климат със сравнително студена зима и горещо лято. Средногодишната температура е 11,2°C. Най-топъл е месец юли със средна температура 23.1°C, а най-студен месец януари с 1,7°C. Валежите са сравнително добре разпределени по сезони, като в ниската част на областта са около 550-600 мм/м², а в високите райони достигат до 750 мм/м².

В съответствие с релефа, област Видин включва части от три агроекологични района:

(I) Златорожко-Новоселски район.

Обхваща Бреговската и Видинска Крайдунавски низини, с равнинен релеф. От почвените типове преобладаващо разпространение имат алувиално-ливадните, ливадните черноземи, карбонатните и типични черноземи, ливадно-заблатените и блатни почви.

Общите продуктивни възможности на земите в този агроекологичен район се характеризират с агроекологичен потенциал, който ги причислява към групата на “добрите земи”. Показателни за пригодността на екологическите условия в района са конкретните оценки по отношение изискванията на основните селскостопански култури. Така потенциалът на земите за отглеждане на пшеница, царевица и лозя е висок, т.е. те са в първа група - “много добри земи”. По-ниски са оценките на земите за отглеждане на слънчоглед, захарно цвекло, люцерна, ябълка и соя, които ги включват във втора бонитетна група - на “добрите земи”. Значително по-слаба е пригодността на земите за отглеждане на ориенталски тютюн, пасища и ливади, което ги причислява към групата на “средните земи”. Най-лоши са екологичните условия в района за отглеждане на картофи – отнасят се към групата “непригодни земи”.

(I₅) – Видинско-Белослатинският район

Обхваща северозападната част на Дунавската хълмиста равнина. Почвената покривка е представена предимно от излужени черноземи и алувиално - ливадни почви. Общите продуктивни възможности на земите се характеризират с висок агроекологичен потенциал. По пригодност за отделните основни селскостопански култури, екологичните условия са сравнително благоприятни. Най-подходящи, т.е. в групата на "много добри земи", са за отглеждане на пшеница, люцерна, царевица, слънчоглед, лозя и ябълки. По-слабо пригодни, но все още в групата на "добрите земи" са за отглеждане на захарно цвекло, ливади, пасища, и соя. Чувствително по-малък е потенциала за отглеждане на ориенталски тютюн и картофи. По-високият бонитет, с който се изразява агроекологичния потенциал на земеделските земи, е резултат не само на по-благоприятните почвени и климатични условия, а и на относително по-малкото участие на ерозионните процеси.

(II) Кулско-Белоградчишки район. Районът заема преходните части на Дунавската равнина и Предбалкана. Почвената покривка е доста пъстра, но основно разпространение имат тъмносивите и сиви горски почви. Срещат се и ограничени площи с тежки излужени черноземи и малко ливадни почви. Потенциалът на земите в този агроекологичен район е подходящ за земеделие и ги причислява към групата "добри земи". По пригодност за отглеждане на основните култури, те могат да се степенуват по следния начин: най-подходящи са за пшеница, пасища и ливади, слънчоглед, люцерна, царевица, захарно цвекло и лозя, т. е. в групата на "добрите земи". По-слабо пригодни са за отглеждане на ябълки и картофи, т.е. в групата "средни земи". Още по-слаби са продуктивните възможности на земите в района за отглеждане на соя и ориенталски тютюн, което ги причислява към групата "лоши земи". Оценките на земите в този агроекологичен район варират в сравнително тесен интервал, което говори за относителна хомогенност на екологичните условия.

Наличните водни ресурси на територията на областта са формирани от повърхностни и подземни води. Реките Тимок и Дунав са естествената ни граница с Република Сърбия и Черна гора и Република Румъния. През територията на областта преминават и по-малки реки с изразено пролетно пълноводие и стабилно есенно-зимно маловодие: Тополовец, Арчар, Лом, Чичилска, Видбол, Коматица, Грамадска, Стакевска, Скомля, Белщица и Ясова бара. Подземните водни ресурси имат предимно карстов произход. Най-голям воден басейн е Рабишкото езеро, намиращо се непосредствено да пещерата "Магура", с площ 3250 дка и 45 мил.куб.м вода. Подхранва се от подземен карстов извор, както и от реките Арчар и Видбол.

Подземните води са формирани в чакълесто-песъчливия хоризонт и са в пряка хидравлична връзка с водите на р. Дунав. Тяхното ниво се влияе от водните строежи на реката.

На територията на област Видин в участъка Видин - Сланотрън - Кошава има находище на високоминерализирани термални води. Водата има високи стойности на минерални компоненти /йод,бром и др./ в състава си и е ценен природен ресурс, който може да се използва за добив на химически компоненти, йод и луга за фармацевтичната промишленост, добив на геотермална енергия и за балнеолечебни нужди. Водата е с доказани изключителни свойства при лечението на болести на опорно-двигателния апарат, периферната нервна система, кожни заболявания и инфекции. Прогнозните експлоатационни ресурси на водоизточника С-3 в близост до с.Сланотрън в категория ЕР1 са 5.00 л/сек. или 158 680 m³/год. при температура 41°С.

Област Видин е една от най-бедните на полезни изкопаеми в България. На територията ѝ са разкрити полезни изкопаеми главно от седиментен (утаечен) произход във връзка с геоложката структура на региона. Най-перспективно и с най-голям икономически ефект е

находището на гипс, единствено по рода си на Балканския полуостров, край село Кошава (община Видин). В община Белоградчик се срещат различни по състав скали – варовик, мраморизиран варовик, пясъчник и гранит. В село Гранитово (община Белоградчик) са съществували три кариери:

- за гранит - неразработена;
- за облицовъчен камък “перла” - разработена, но понастоящем не се използва;
- за инертни материали, камък - все още работи усилено.

Разкрити са и значителни количества варовик и глина, използвани в строителството. Край село Чупрене (община Чупрене) се намира находище на мрамор, но всички те не са в процес на експлоатация.

Обявените защитени територии в област Видин са:

Природни забележителности:

- **Пещера “Магура”** – намира се на територията на с. Рабиша, община Белоградчик и заема площ от 83 хектара;
- **“Белоградчишки скали”** - намират се на територията на гр. Белоградчик и заемат площ от 598,70 хектара;
- **“Боров камък”** намира се на територията на с. Боровица, община Белоградчик и заема площ от 1,30 хектара;
- **Леви и десни сухи печ - пещери** - намират се на територията на с. Доли лом, община Чупрене и заемат площ от 20 хектара;
- **Петков церак - водопад** - намира се на територията на с. Бойница, община Бойница и заема площ от 20 хектара;
- **Пещерата “Венец” в м. Чукара** - намира се на територията на с. Орешец, община Димово и заема площ от 1,00 хектар;
- **“Бялата вода” – водопад** – намира се на територията на с. Стакевци, община: Белоградчик и заема площ от 1.00 хектар;
- **“Петков церак” – водопад** – намира се на територията на с. Тополовец община Кула и заема площ от 0.20 хектара

Защитени местности:

- **Връшка чука** - намира се на територията на с.Извор махала, община Кула и заема площ от 20 хектара;
- **Раковишки манастир** – намира се на територията на с. Раковица, община Макреш и заема площ от 50.00 хектара;
- **Липака** – намира се на територията на с. Милчина лъка, община Грамада и заема площ от 17.60 хектара.

Резервати:

- **Резерват Чупрене** - намира се на територията на с.Чупрене, община Чупрене, област Видин и заема площ от 1439, 20 хектара. Тук се намира единственото в света находище на растенията – български ерантис и тъмнопурпурна метличина, а така също и на баланския ендемит, томасиниев минзухар;

3. ДЕМОГРАФИЯ

Населението на област Видин представлява 24,1 % от населението на Северозападния район за планиране /Видин, Враца, Монтана/ и около 1,5 % от това на страната.

В периода от 1934 год. до 1946 год. броя населението на област Видин нараства с около 4 000 и достига 194 007 души. През следващите периоди започва да намалява. Отначало

слабо – с 5 482 души, за периода 1946-1956 г. През 1946-1992 г. населението на областта намалява средно с около 12 000 души на всяко десетилетие. Най-голям спад се наблюдава в периода 1992-2001 год., когато населението на областта намалява с 21 562 души. През следващите години – от 2002 до 2004 год., населението намалява с около 4 900 души.

Намалението на населението е резултат както на естественото му движение, така и на развитието се през последното десетилетие миграционни процеси и икономическата обстановка.

Брой на населението

През последните петнадесет години се установяват неблагоприятни тенденции в демографското състояние на страната – ежегодно намаляване на населението, застаряване и влошаване на възрастовата му структура, както и задълбочаващата се депопулация, намалението на раждаемостта и увеличението на смъртността.

Население по общини и години на преброяванията

Таблица 1

Общини	Години на преброявания				
	1965	1975	1985	1992	2001
Белоградчик	12 862	12 255	11 072	9 921	8 217
Бойница	7 297	5 466	4 121	3 330	2 270
Брегово	13 184	12 144	10 269	9 181	7 515
Видин	67 213	82 484	87 202	85 974	77 480
Грамада	8 199	6 100	4 818	4 126	3 196
Димово	18 500	14 925	12 136	10 644	8 783
Кула	14 732	12 266	10 116	8 676	6 792
Макреш	7 531	5 876	4 356	3 624	2 550
Ново село	8 396	7 187	5 784	5 227	4 206
Ружинци	11 785	9 722	7 755	7 138	6 061
Чупрене	6 918	5 612	4 455	3 795	3 004
Общо	176 617	174 037	162 084	151 636	130 074

Към края на 2004 година изчисленото постоянно население на област Видин възлиза на 120 192 души.

За една година в резултат на по-голямата смъртност, населението на областта е намаляло с 1 633 души или с 1,4 %. Намалението е по-голямо при жените, отколкото при мъжете. В сравнение с 2003 година жените са намалели с 845, или с 1,4 %, а мъжете с 788, или с 1,3 %.

В общия брой население жените са повече - 50,9%. През 2004 г. на 1 000 мъже се падат 1 053 жени, докато през 1995 г. броят на жените в това съотношение е бил 1 039, през 2003 г. – 1 069. Мъжете са повече във възрастите до 45 години.

През периода 1995 – 2004 г. се наблюдават съществени изменения и във възрастовата структура на населението, свързани с неблагоприятните тенденции в развитието на демографските процеси. Задълбочава се процеса на остаряване на населението, дължащ се на непрекъснато намаляване на относителният дял на лицата до 15 години и увеличаване делът на населението над 65-годишна възраст.

През 2004 г. относителният дял на младите хора до 15 годишна възраст е 13,7%, а възрастното население представлява 24,1% от цялото население в областта.

Коефициентът на възрастова зависимостⁱ е 57,9% при среден за страната – 44,9%.

Процесът на остаряване на населението е по-силно изразен сред жените отколкото сред мъжете. Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 27,0%, а този на мъжете – 21,0%.

Средната възраст на населението за 2004 г. е 44,2 години при средна за страната – 41 години. Процесът на застаряване се проявява както в селата, така и в градовете, като в селата средната възраст на населението е по-висока в сравнение с тази в градовете.

Върху обхвата на населението в и надтрудоспособна възраст влияние оказват два фактора: застаряване на населението и направените законодателни промени в определянето на възрастовите граници при пенсиониране.

Населението в трудоспособна възраст в края на 2004 г. е 66 292 души или 55,2% от цялото население на областта, при средно за страната 61,6%. В сравнение с предходната година тази категория население е намаляла с 392 души.

Населението в надтрудоспособна възраст през 2004 г. е 37 414 души или 31,1% от населението на областта, при средно за страната 23,3%. За една година то е намаляло с 1 450 души. Това се дължи на:

- естественото движение на населението;
- промяна във възрастовата граница за пенсиониране.

Сред населението под трудоспособна възраст се очертава трайна тенденция на намаление. Спрямо 2003 г. намалението е с 575 души и в края на 2004 г. тази категория население наброява 16 486 души или 13,7% от населението на областта, при средно за страната 15,1%.

Тенденцията на влошаване на демографската ситуация през последните години е забавена, но достигнатото равнище на естествено възпроизводство на населението е силно ограничено. Това равнище ще влияе върху бъдещото развитие на броя и структурите на населението. Към това влияние следва да се добави и въздействието на външната миграция.

▪ Етническа структура на населението от Област Видин

Според данни от последното преброяване (2001 год.), населението на област Видин и СЗРП по етнически групи е както следва:

Таблица: 2

Етническа група	Област Видин (бр.)	% спрямо общото за областта	СЗР (бр.)	% спрямо общото за СЗРП	Съотношение на обл. Видин спрямо СЗРП
българска	118 543	91,135%	499 742	89,984%	23,721%
турска	139	0,107%	2 374	0,427%	5,855%
ромска	9 786	7,523%	47 769	8,601%	20,486%
други	528	0,406%	1 785	0,321%	29,580%
не се определят	553	0,425%	1 859	0,335%	29,747%
непоказано	525	0,404%	2 139	0,385%	24,544%
Общо	130 074		555 368		

Извод: В област Видин преобладава населението от българската етническа група, представляващо 91,14% от населението на областта и 23,72% от българското население на СЗРП.

Втора по големина е ромската етническа група с 7,52% от общото население. Тя представлява 20,49% от ромите в СЗРП. Незначителен е процента на турската етническа група - 0,107%.

Важно е да се отбележи, че всички гроепосочени етнически групи са в мирно съжителство и в областта липсват етнически конфликти и напрежение.

- Структура на населението от Област Видин по образование и професионална квалификация

Население на седем и повече години, по степен на образование в област Видин

Таблица 3

Степен на образование	Област Видин	% спрямо областта	СЗРП
висше	7 252	5,873%	30 500
полу висше	5 722	4,634%	23 819
средно	45 695	37,007%	196 504
основно	37 755	30,577%	165 153
начално	16 666	13,497%	66 536
незавършено начално	6 556	5,309%	31 331
неграмотен	2 032	1,646%	6 864
дете	326	0,264%	1 325
непоказано	473	0,383%	1916
ОБЩО	123 477	100%	523 948

Извод: В област Видин, най-голяма е групата на лицата със средно образование – 37%, следвана от групата на лицата с основно – 30.58%. Видно от таблицата не малък е процента на лицата с начално и по-ниско образование. Висшистите представляват едва 5.9%.

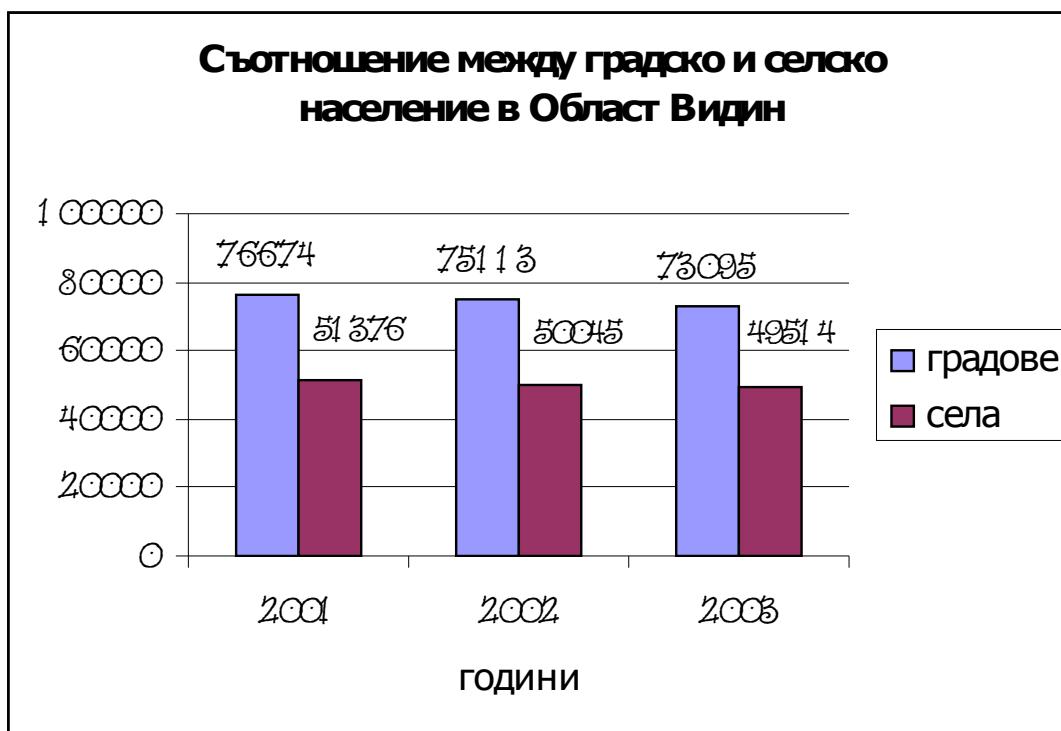
- Съотношение между градско и селско население в област Видин

Таблица 4

Население на област Видин по години, общини и местоживеене			
Област Общини	Години		
	2001	2002	2003
Област Видин	128050	125158	122609
В градовете	76674	75113	73095
В селата	51376	50045	49514
Отн. дял градско %	59,88%	60,01%	59,62%
Отн. дял селско %	40,12%	39,99%	40,38%
Белоградчик	8173	8027	7863
В градовете	5838	5774	5684
В селата	2335	2253	2179
Отн. дял градско %	71,43%	71,93%	72,29%
Отн. дял селско %	28,57%	28,07%	27,71%
Бойница	2186	2152	2139
Отн. дял селско %	100%	100%	100%
Брегово	7364	7181	7122
В градовете	3075	2995	2946
В селата	4289	4186	4176
Отн. дял градско %	41,76%	41,71%	41,36%
Отн. дял селско %	58,24%	58,29%	58,64%

Видин	77167	75651	73856
В градовете	60261	59055	57360
В селата	16906	16596	16496
Отн. дял градско %	78,09%	78,06%	77,66%
Отн. дял селско %	21,91%	21,94%	22,34%
Грамада	3061	2985	2877
В градовете	2029	1979	1927
В селата	1032	1006	950
Отн. дял градско %	66,29%	66,30%	66,98%
Отн. дял селско %	33,71%	33,70%	33,02%
Димово	8524	8337	8221
В градовете	1482	1441	1433
В селата	7042	6896	6788
Отн. дял градско %	17,39%	17,28%	17,43%
Отн. дял селско %	82,61%	82,72%	82,57%
Кула	6241	6018	5887
В градовете	3989	3869	3745
В селата	2252	2149	2142
Отн. дял градско %	63,92%	64,29%	63,61%
Отн. дял селско %	36,08%	35,71%	36,39%
Макреш	2454	2416	2414
Отн. дял селско %	100 %	100%	100%
Ново село	4084	3916	3972
Отн. дял селско %	100%	100%	100%
Ружинци	5892	5685	5537
Отн. дял селско %	100%	100%	100%
Чупрене	2904	2790	2721
Отн. дял селско %	100%	100%	100%

Графика 1

Извод: За периода 2001 – 2003 год. съотношението селско/градско население в област Видин се запазва с малки отклонения. Преобладаващо е градското население, средно за тригодишния период - 59,9%. В пет от общините на областта – Чупрене, Ружинци, Ново село, Макреш и Бойница, населението е 100% селско. Най – голямо е процентното съотношение на градското население в общините Белоградчик и Видин.

▪ **Миграционни процеси в област Видин**

Механичен прираст на населението по пол през 2003 г.

Таблица 5

	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
България	152269	71321	80948	152269	71321	80948	0	0	0
Северозападен	12221	5840	6381	15522	7451	8071	-3301	-1611	-1690
Видин	2917	1437	1480	3769	1832	1937	-852	-395	-457
% спрямо СЗРП	23,87%	24,61%	23,19%	24,28%	24,59%	24,00%			
Белоградчик	178	80	98	233	124	109	-55	-44	-11
Бойница	97	51	46	50	20	30	47	31	16
Брегово	274	159	115	169	93	76	105	66	39
Видин	1410	662	748	2600	1292	1308	-1190	-630	-560
Грамада	48	27	21	66	32	34	-18	-5	-13
Димово	249	130	119	200	85	115	49	45	4
Кула	134	57	77	129	57	72	5	-	5
Макреш	96	51	45	32	13	19	64	38	26

Ново село	236	112	124	73	33	40	163	79	84
Ружинци	139	79	60	160	65	95	-21	14	-35
Чупрене	56	29	27	57	18	39	-1	11	-12

Извод: За 2003 год. механичният прирастⁱⁱ в област Видин като цяло е отрицателен – [-85%]. В 6 от 11-те общини на областта, прираста е положителен, като с най-голяма стойност е в общините Ново село и Брегово. В останалите 5 общини прираста е отрицателен. С най-голяма отрицателна стойност е в община Видин – [-119%].

От общия брой на заселилите се в СЗРП, 23,87% са се заселили в област Видин. От общият брой на изселилите се от района, 24,28 % са изселилите се от Видинска област.

4. ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ВИДИН

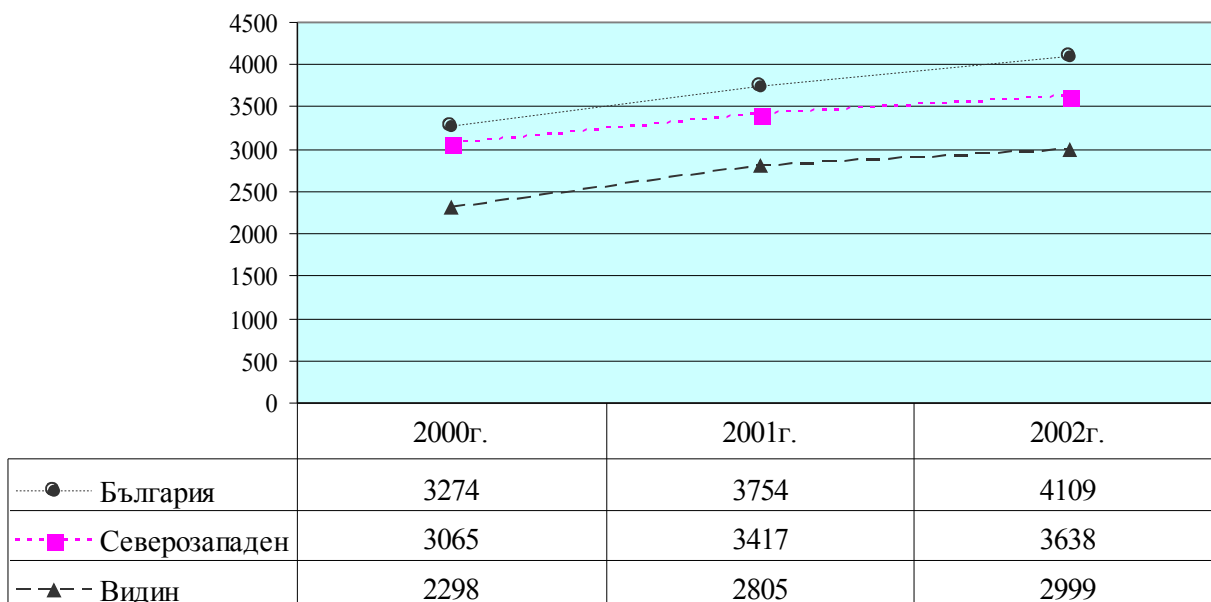
ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА.

Област Видин в националната икономика

По данни на статистиката по БВПⁱⁱⁱ на човек от населението за 2000-2003 г. областта се нарежда на 2 място между областите в Северозападния регион за планиране. Това се дължи на факта, че темпът на нарастване на БВП за областта е по-висок от този за Северозападния регион за планиране, но изостава от този за страната, което се илюстрира от диаграмата по-долу.

Графика 2

Брутен вътрешен продукт на човек от населението в лв.

Произведеният БВП в областта през 2002 г., изчислен по текущи цени е 379,341 млн. лв., което представлява 1,17% от БВП на страната и 19,80.% от създадения БВП в Северозападния район за планиране. През 2002 г. на човек от населението се падат 2 999 лв. от БВП, което е с

639 лв. по-малко от равнището му за Северозападния район за планиране и с 1 110 лв. по-малко от стойността му за страната.

През 2002 г. стопанските субекти в областта са реализирали БДС^{iv} в размер на 334,652 млн. лв. по текущи цени, което е 88,22% от БВП.

През 2002 г. за страната позициите на икономическите сектори в структурата на БДС следват тенденцията характерна за предходните години, изразяваща се в намаляване на дела на аграрния сектор.

От 22,63 % през 2000 г. аграрният сектор увеличава дела си със 7 пункта през 2001 г. и намалява с половин пункт през 2002 година, като достига 28,46 % от добавената стойност на икономиката при 12,128 % за страната. Наблюдава се увеличаване дела на сектора на услугите за сметка на намаляване на дела на индустрията. През 2000 г. индустриалния сектор създава 11,128 % от добавената стойност на икономиката в областта, през 2001 – 9,362 %, а през 2002 – 7,976%.

Това намаляване на относителният дял през годините прави невъзможно да се достигне равнището на този показател за страната, което за 2002 г. е 29,057 %, т.е. с над 21 пункта повече. Такова съотношение между създаваната добавена стойност в аграрния сектор и в индустрията е характерно за най-изостаналите, в икономическо отношение области на страната.

Делът на добавената стойност на услугите е 67,24 % през 2000 г. Отраслите в сферата на услугите през 2002 г. реализират 63,56 % от добавената стойност на икономиката в областта. За разглеждания период секторът увеличава приноса си в новосъздадената стойност на икономиката и достига 63,564 % през 2002г., при средно за страната 58,815 % .

Таблица 6

Година	Райони за планиране и области	БДС по икономически сектори			БДС
		Аграрен	Индустрия	Услуги	
2002 год.	България	3 459 494 лв.	8 288 804 лв.	16 777 487 лв.	28 525 785 лв.
	България (%)	12,128%	29,057%	58,815%	
	Северозападен	372 639 лв.	498 783 лв.	818 618 лв.	1 690 040 лв.
	Северозападен (%)	22,049%	29,513%	48,438%	
	Видин	95 243 лв.	26 691 лв.	212 718 лв.	334 652 лв.
	Видин (%)	28,460%	7,976%	63,564%	
2001 год.	България	3 532 550 лв.	7 561 988 лв.	15 261 059 лв.	26 355 597 лв.
	България (%)	13,403%	28,692%	57,904%	
	Северозападен	382 675 лв.	501 480 лв.	738 253 лв.	1 622 407 лв.
	Северозападен (%)	23,587%	30,910%	45,504%	
	Видин	93 134 лв.	30 152 лв.	198 779 лв.	322 066 лв.
	Видин (%)	28,918%	9,362%	61,720%	

2000 год.	България	3 301 141 лв.	6 901 808 лв.	13 493 716 лв.	23 696 665 лв.
	България (%)	13,931%	29,126%	56,944%	
	Северозападен	288 752 лв.	577 375 лв.	712 952 лв.	1 579 079 лв.
	Северозападен (%)	18,286%	36,564%	45,150%	
	Видин	63 327 лв.	28 344 лв.	188 182 лв.	279 854 лв.
	Видин (%)	22,629%	10,128%	67,243%	

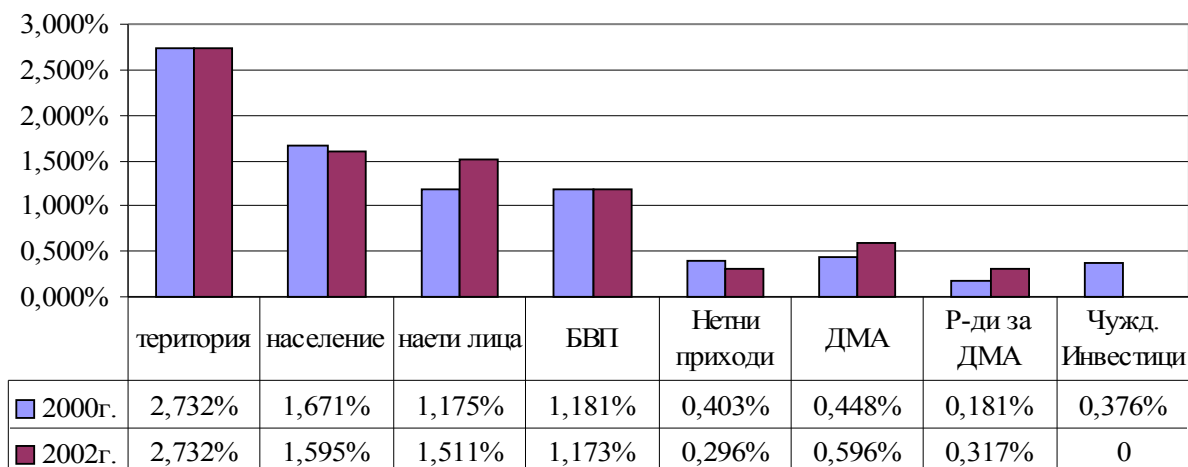
По данни на статистиката в област Видин относителният дял на наетите лица в аграрния сектор е около 3,05 %, при средно за страната 25,1 % и за Северозападния район - 3,58%. Дялът на заетите в индустрията е 27,05 % за област Видин. За страната броят на заетите в индустриалния сектор е 27,7 %, а за Северозападния район е 38,12 %.

В сектора на услугите в област Видин относителният дял на заетите е 64 %, при средно за страната и за СЗРП 58 %.

Като цяло основните икономически показатели за Видинска област са с по-малък относителен дял спрямо страната, отколкото тези за територията и населението. Положителната тенденция към увеличаване дела на БВП до 2003 г. се отнася и за нетните приходи от продажби и броя на заетите. Най-големи са разликите в дела на дълготрайните материални активи, разходите за придобиване на ДМА^{vi} и чуждестранните инвестиции. Ниската инвестиционна активност в областта очевидно е причина за нейното изоставане в икономическото развитие. Обнадеждаващ е фактът, че през 2003 г. по данни на статистиката именно показателите свързани с инвестициите бележат нарастване. Макар, че ТСБ^{vii} не посочва данни за чуждестранните инвестиции за същата година известно е, че това се дължи до голяма степен на направените по-крупни инвестиции през 2000 и 2001 година. Тревожен обаче е факта, че част от чуждите инвеститори са пререгистрирали фирмите си в град София въпреки, че основната им дейност е на територията на областта.

Графика 3

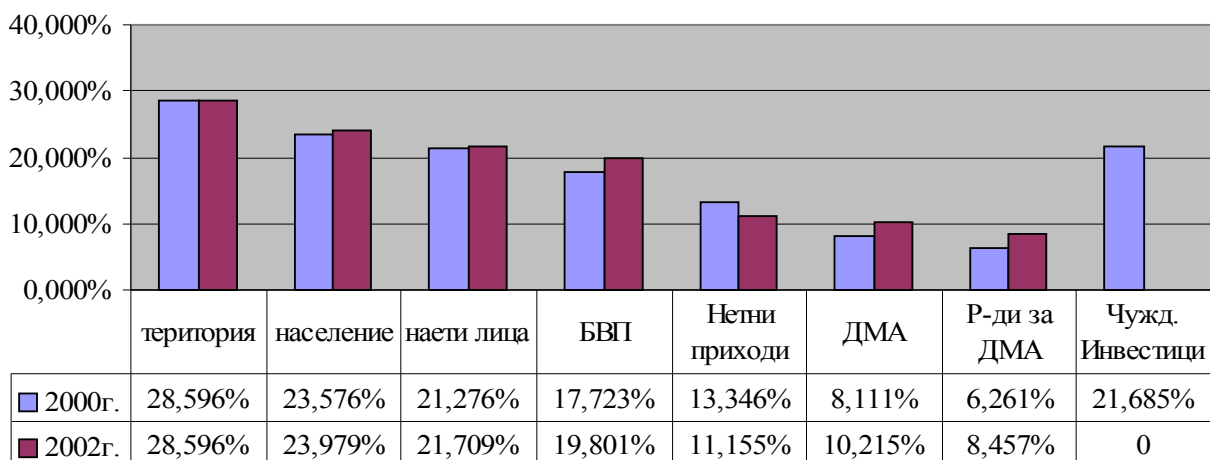
Съотношение на основни показатели спрямо Р. България - (%)

Същите икономически показатели спрямо Северозападния планов район са с относителен дял по-близък до този за населението и територията.

Графика 4

Съотношение на основни показатели спрямо СЗРП

Фирмена организация

Към 31.12.2003 г. активните субекти, вписани в регистър на БУЛСТАТ са 2 753 броя, което представлява около 1,14 % от тези в страната. По гъстота на фирмите Видинска област се нарежда на едно от последните места за 2003 г. с 41 фирми на 1000 души трудоспособно население. Наблюдава се незначително нарастване на броя на активните фирми на територията на областта. По форма на собственост разпределението им е както следва: държавна – 111 броя или 0,79 %, общинска – 227 броя или 1,61 % и частна – 13783 броя или 97,57 %.

Отрасловото им разпределение е следното: “Търговия, ремонт на автомобили и битова техника” – 52 %; “Преработваща промишленост” – 9,55 %; “Транспорт, складиране и съобщения” – 5,88 %; “Операции с недвижимо имущество, наемодателна дейност и бизнес-услуги” – 6,10 %; “Строителство” – 3,12 %; “Селско, ловно, горско и рибно стопанство” – 4,32 %; “Хотели и ресторанти” – 10,21 %; “Здравеопазване и социални дейности” – 6,32 % и “Други дейности, обслужващи обществото и личността” – 1,85 % .

Основни икономически показатели за икономиката на областта

През 2003 г. стопанските субекти от нефинансовия сектор в Видинска област са реализирали нетни приходи от продажби в размер на 266 416 хиляди лева, което представлява 0,313% от нетните приходи от продажби за страната и 12,50 % от нетните приходи от продажби на Северозападния планов регион. Относителният дял на частния сектор достига 90,05 % при 89,37 % през 2002 г. и 86,51 % през 2001 г.

Относителен дял на частния сектор в реализираните нетни приходи в област Видин

Таблица 7

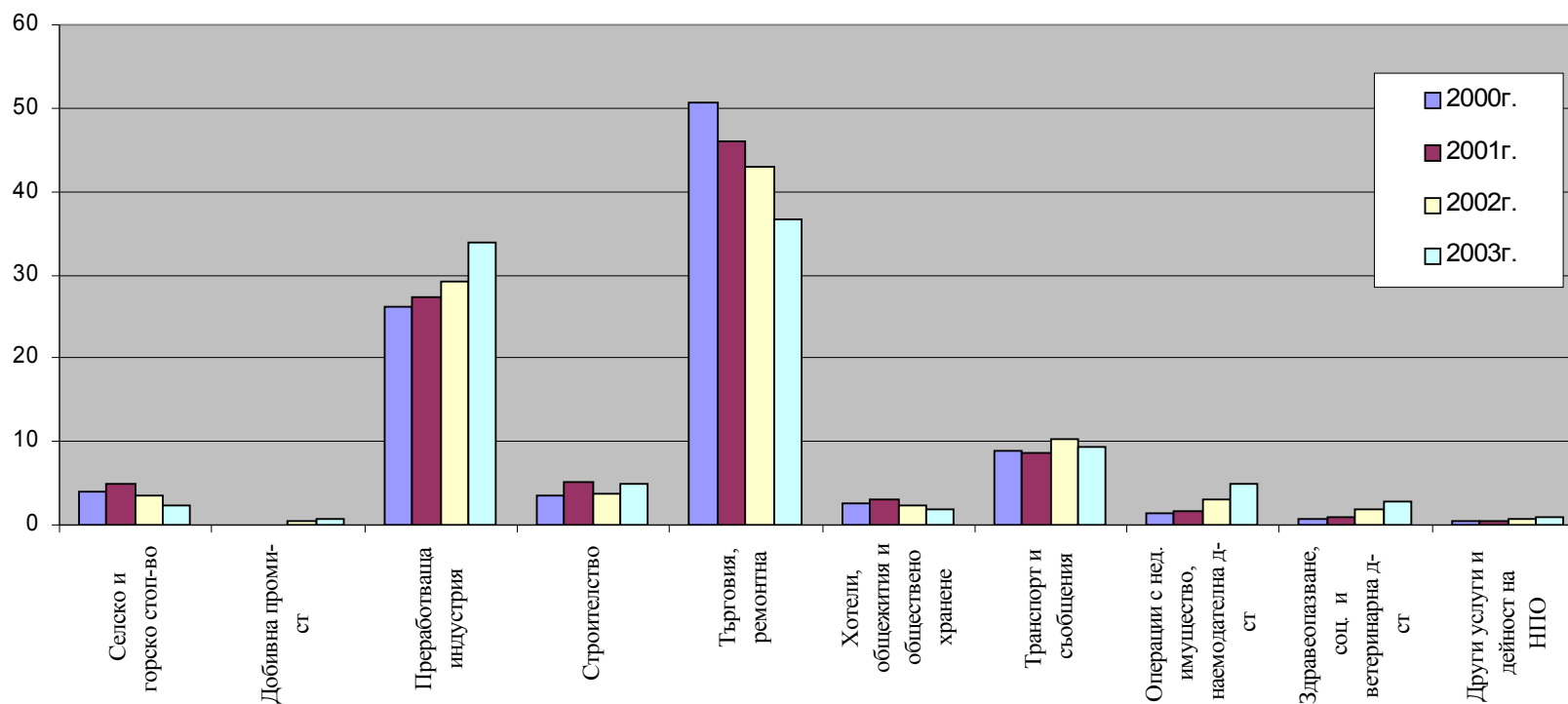
Година	НПП (общо) хил. лв.	НПП в т.ч. частен сектор хил. лв.	Относителен дял на частен сектор %
2003	266 416 хил. лв.	239 904 хил. лв.	90,05 %
2002	227 012 хил. лв.	202 883 хил. лв.	89,37 %
2001	243 332 хил. лв.	210 507 хил. лв.	86,51 %
2000	240 460 хил. лв.	213 218 хил. лв.	88,67 %

С най-много приходи за 2003г. е отрасъл “Търговия, ремонт на автомобили и битова техника” – 97 797 хил. лв. или 36,71% от общите за областта, следват “Преработваща промишленост” – 90 304 хил. лв. или 33,90 %; “Транспорт, складиране и съобщения” – 24 685 хил. лв. или 9,27%; “Операции с недвижимо имущество, наемодателна дейност и бизнес-услуги” – 13 164 хил. лв. или 4,94%; “Строителство” – 12 755 хил.лв. или 4,79%; “Здравеопазване и социални дейности” – 7 400 хил. лв. или 2,78%; “Селско, горско стопанство, лов и риболов” – 5 954 хил. лв. или 2,23%; “Хотели и ресторанти” – 5 234 хил. лв. или 1,96% и “Други дейности, обслужващи обществото и личността” – 2 529 хил. лв. или 0,95% .

В сравнение с предходната 2002 г. нараства относителният дял на приходите в преработващата индустрия с 4,63 %, операции с недвижимо имущество и наемодателна дейност с 1,96 %, строителството с 1 %, а намалява този на и търговията с 6,33 % и селското и горско стопанство с 1,25 %.

Графика 5

Нетни приходи от продажби в % по сектори

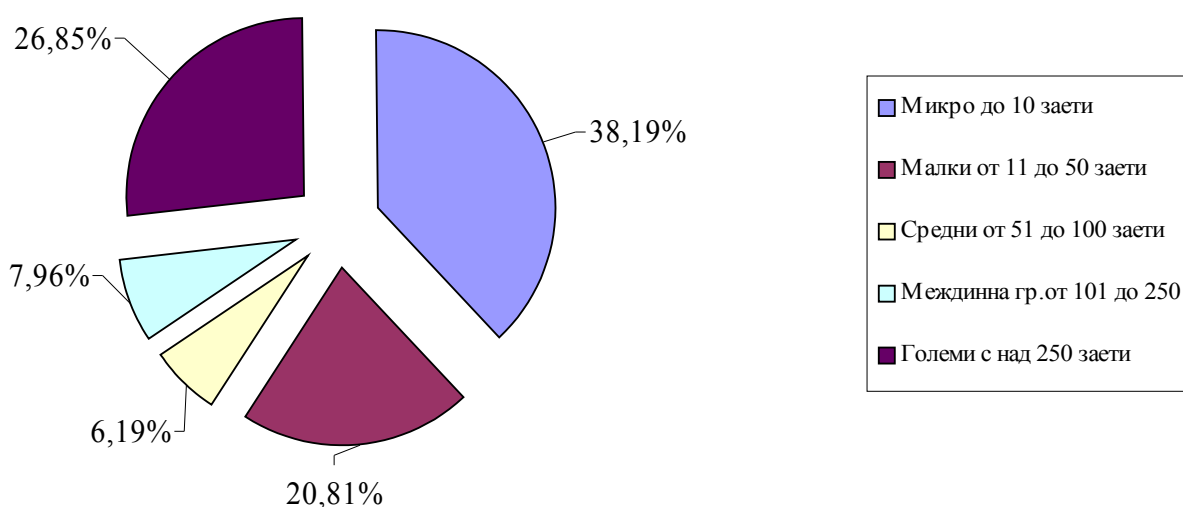
Крайният финансов резултат от дейността на фирмите в областта за 2003 г. е отрицателен – загуба от 10 059 хил. лв. През 2002 г. се отчита загуба в размер на 11 504 хил.лв.

Според броя на заетите лица стопанските субекти през периода 2000-2003 г. запазват своята структура, като за 2003 г. се разпределят на: микро /до 10 заети/ - 93 %; малки /от 11 до 50 заети/ - 6 %; средни /от 51 до 100/ - 0,44 %; междинна група /от 101 до 250 заети / - 0,3 % и големи /с над 250 заети/ - 0,3 %.

Наетите по трудов договор са 82 % от общо заетите в областта. С най-голям относителен дял са заетите в микропредприятията /друг вид предприятия/. За периода 2000-2003 г. той нараства както следва: 33,47 % през 2000 год., 35,67 % през 2001 год и достига 38,19 % през 2003 год. Нарастване се установява и в групите на малките и междинните предприятия – съответно от 21,70 % на 20,49 % до 20,81 % през 2003 г. и от 9,15 % на 11,74 % до 7,96 % през 2003 г. В групата на средните предприятия се установява намаляване както следва от 6,37 % за 2000 г., 2001 г. имаме рязко намаляване с 2% и след това има тенденция на покачване като за 2003 г. процента на наетите е 6,19 %. Това нарастване до голяма степен се дължи на намаляването на относителният дял на заетите в големите предприятия, който от 28,58% през 2000 г. спада до 27,67 % през 2001 и 26,85 % през 2003 г.

Графика 6

Структура на стопанските субекти според бр. на заетите лица за 2003 год. (в %)

ИНВЕСТИЦИИ

През 2003 г. фирмите във Видинска област от обществения и частния сектор, водещи двустранно счетоводство са направили разходи за придобиване на ДМА в размер на 25 446 хил. лв. От тях 68,92% са на частния сектор.

Технологичната структура на разходите за ДМА за 2003 г. е следната: машини, съоръжения и инструменти – **54,44%**, строително-монтажни работи – **35,17%** и други разходи – 10,39 %. За 2002 год. преобладаващ е дяла разходите за машини, съоръжения и инструменти - **64,38 %**, а дяла на строително-монтажните работи е **24,23 %**.

В отрасловото разпределение на разходите за придобиване на ДМА доминиращо място заемат транспорта и съобщенията - **26,17** %, следвани от преработващата промишленост – **23,16** %; търговия – **13,99** %; селско, ловно и горско стопанство – 6,32 % и строителство – 2,23 % .

Общо придобитите ДМА за 2003 г. в областта възлизат на 24 030 хил. лв., от които в частния сектор – 15 336 хил. лв. или 63,82 %. С най-голям относителен дял е групата на машини, съоръжения и оборудване – 54,82 %, който в сравнение с 2000 г. /33,67 %/ е нараснал с 21,15 пункта.

За същите години се наблюдава тенденция на увеличаване на относителния дял на същата групата за страната (за 2000 год. – 57,56%, а за 2003 год. – 55,40%) и за СЗРП (за 2000 год. – 62,41%, а за 2003 год. – 79,57%).

В това отношение област Видин изостава в сравнение с областите Враца и Монтана, но изпреварва темпа на нарастване на дела на машините, оборудването и транспортните средства средно за страната.

Чуждестранни инвестиции

По отношение на привличане на чуждестранни инвеститори, област Видин е на незавидното предпоследно място в Република България. За 2000 година направените в областта чужди инвестиции са в размер на 7 309,10 хил. щатски долари или 0,376% от чуждестранните преки инвестиции в страната и 21,69% от направените в СЗРП. За 2001 година се наблюдава тенденция на намаляване на чуждестранните преки инвестиции, като те са в размер на 5 840,40 хил. щатски долари или 0,23% от направените инвестиции в страната и 17,74 % от направените в региона. За 2002 и 2003 година данните са конфиденциални съгласно чл. 26 от Закона за статистиката.

ОТРАСЛОВА СТРУКТУРА

Размерът на брутната продукция за 2003 година за област Видин е 173905 хил.лв.

В икономическата структура на областта доминиращо място заема секторът на **услугите**. За периода 2000 – 2003 год. той увеличава своя относителен дял от 36,78 % през 2000 г. на 36,89 % през 2001 г., а през 2003 г. достига 40,46 % от брутната продукция в областта. В него са ангажирани 51,61 % от заетия персонал и 22,28 % от ДМА в областта. Водещото място в сектора се пада на отрасъл “Търговия, ремонт на автомобили и битова техника” - с 30,69 % относителен дял на брутната продукция, следван от “Транспорт, складиране и съобщения” с 32,82 %.

Следващ по значение е сектора **индустрия**. Той увеличава своите позиции – от 29,75 % през 2000 г., на 32,61 % през 2001, за да достигне през 2003 г. 39,48 % от обема на брутната продукция от нефинансовите предприятия в областта. В индустриалния сектор са съсредоточени 42,91 % от заетите лица и 55,95 % от ДМА. В него най-голям е относителният дял на брутната продукция в преработващата индустрия – 85,52 %, а най-нисък на добивната индустрия – 2,17 %. На строителните фирми се пада 12,31 % от продукцията.

Най-малък е относителният дял на брутната продукция в **аграрния сектор** – 2,77 %, който разполага с 4,25 % от заетите лица и 2,89 % от ДМА в областта. Дялът на аграрния сектор в брутната продукция за периода 2000-2003 г. бележи намаление – от 6,92% през 2000 на 2,77 % през 2003 г.

Произведена бруто продукция и брой на заетите по икономически сектори

Таблица 8

Сектор	2000 год.		2001 год.		2002 год.		2003 год.	
	Бруто продукция хил.лв.	Брой заети	Бруто продукция хил.лв.	Брой заети	Бруто продукция хил.лв.	Брой заети	Бруто продукция хил.лв.	Брой заети
Общо	130798	15 156	143 149	14 790	138 864	14 502	173 905	15 548
Аграрен	9034	1 153	10 804	964	7 546	857	4 810	660
Индустрия	60462	5 653	64 960	5 545	65 126	5 737	84 832	6 326
Услуги	46673	6 900	51 394	7 067	56 484	7 280	67 855	7 639

ТЕРИТОРИАЛНА СТРУКТУРА

Град Видин е най-големия промишлен център в областта. Отделни промишлени отрасли са застъпени и в градовете Белоградчик, Кула и Димово.

Най-развития отрасъл в миналото в област Видин беше в сферата на химическата промишленост – производство на автомобилни гуми, каучукови изделия и полиамидни влакна. В настоящия момент “Видахим” АД, гр. Видин работи с ограничен капацитет, произвеждайки гуми, а производството на полиамидни влакна е закрито. Производството на каучукови изделия е представено от две фирми с холандско участие в гр. Кула. Най-големия завод за производство на телефонни апарати и централи в община Белоградчик беше друг структуроопределящ фактор за икономическото развитие на областта. Към настоящия момент това производство е силно ограничено и е съсредоточено предимно в частни фирми.

В икономическото развитие на областта преобладаваща е леката промишленост, представена в най-голяма степен от шивашката и хранително вкусовата промишленост. Друг развит икономически сектор на територията на всички общини е сектора на услугите.

Община Видин има доминиращо значение за областната икономика със 73% от наетите на работа лица, 87% от нетните приходи от продажби и 76% от броя на активните фирмите за 2003 г.

Таблица 9

Община	Нетни приходи от продажби (в хил. лв.)				Брой стопански единици			
	2000г.	2001г.	2002г.	2003г.	2000г.	2001г.	2002г.	2003г.
Видин	204 342	203 829	191 476	231 562	2 218	2 170	1 889	2 081
Кула	12 918	14 053	14 470	12 779	108	111	100	111
Белоградчик	9 250	9 279	8 900	10 854	179	169	183	202
Димово	3 639	3 385	3 050	2 757	108	102	91	88
Грамада	3 793	6 063	3 224	1 582	42	36	37	39
Брегово	1 977	1 840	1 679	1 734	95	99	90	83
Ново село	1 545	1 779	1 040	1 029	48	44	43	40
Ружинци	986	1 194	1 074	1 539	50	50	49	48

Макреш	790	714	647	512	31	25	30	25
Чупрене	672	668	612	668	22	23	22	23
Бойница	548	528	840	1 400	23	16	16	13
Общо	23 200	25 450	21 066	22 075	598	564	561	561

СТРУКТУРА ПО ФОРМА НА СОБСТВЕНОСТ

Съпоставката на наетите лица според формата на собственост показва тенденция към нарастване на дяла на наетите в частния сектор както следва - през 2000 г. - 46,16%, за 2001 г. - 47,15%, за 2002 г. - 49,79 %, а за 2003 г. – 46,68 %. По данни на НСИ през 2003 г. Видинска област все още изостава от темпа на нарастване на дела на частния сектор спрямо Северозападния планов регион. Темпа на изоставане спрямо средното съотношение за страната на обществен сектор към частен сектор 37%: 67% е още по-голямо.

Въпреки горните неблагоприятни констатации, икономическата дейност в областта на селското стопанство, строителството, търговията и услугите се извършва почти изцяло от частни фирми. Тенденциите в промишлеността също сочат ускорено развитие на частния сектор и приключване на процеса на приватизация.

СТРУКТУРА СПОРЕД БРОЯ НА ЗАЕТИТЕ В СТОПАНСКИТЕ СУБЕКТИ

Според броя на заетите лица, през периода 2000-2003г., стопанските субекти запазват своята структура.

С най-голям принос за реализираните нетни приходи от продажби през 2003 г. в областта са микропредприятията – 31,96%, следват малките предприятия – 30,53%, големите – 18,42%, междинната група – 12,52 % и най-малък е относителният дял на приходите от средните предприятия – 6,57 %.

Приведените данни сочат, че големите предприятия имат значителен принос в приходите от продажби и заетостта, от което следва, че икономическото състояние на всяко едно от тях се отразява чувствително на социално-икономическото състояние на областта.

От друга страна процентът на заети в микро, малки и средни фирми превишава процента на заетите в по-големите фирми. Според “Доклада за МСП в България през 2000-2002” на Агенцията за малки и средни предприятия, във Видинска област приносят на малките и средни предприятия, в генерираните приходи от основна дейност е над 50% (при средно за страната 49%). Това доказва значението на МСП за икономиката на областта. Въпреки високият дял на МСП в заетостта и в брутните приходи от дейността, се запазва общото неблагоприятно състояние на икономиката в област Видин.

Таблица 10

Област Видин 2003 год.	Бр. Ед-ци	Брутна продукция (хил.лв)	Приходи от дейността (хил.лв)	НПП (хил.лв)	НПП (%)	Заети лица (бр.)	Заети лица (%)	Наети лица (бр.)	Наети лица (%)
Всички единици	2 753	173 905	274 398	266 416	100	15548	100	12 754	100
Микро до 10 заети	2563	36 829	85845	85144	31,96	5 938	38,19	3 351	26,27
Малки от 11 до 50 заети	162	49 524	82 586	81 336	30,53	3 236	20,81	3 075	24,11
Средни от 51 до 100 заети	12	9 969	18 069	17 514	6,57	962	6,19	948	7,43
Междинна гр. от 101 до 250	8	29 041	33 385	33 344	12,52	1 238	7,96	1 220	9,57

Големи с над 250 заети	8	48 542	54 513	49 078	18,42	4 174	26,85	4 160	32,62
------------------------	---	--------	--------	--------	-------	-------	-------	-------	-------

ОБЩ ПРЕГЛЕД НА СЕКТОРА НА МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ В ОБЛАСТ ВИДИН

Място на МСП в икономиката на областта

През последните години малките и средни предприятия в страната функционират в условия на макроикономическа стабилност. В България предприятията от нефинансовия сектор в преобладаващата си част са микропредприятия.

През 2002 г. микропредприятията съставляват 91,1% от общата съвкупност на предприятията в страната. Сред останалите фирми, със сравнително по-голям брой са малките предприятия, чийто относителен дял е 6,8 % и средните фирми, с относителен дял 1,1 %.

Предприятията, с над 100 до 250 заети и с над 250 заети, сумарно са приблизително толкова на брой колкото са средните предприятия.

Таблица 11

СТРУКТУРА НА ПРЕДПРИЯТИЯТА по групи според броя на заетите в тях				
Групи предприятия	1999 год.	2000 год.	2001 год.	2002 год.
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0
До 10 заети	92.4	92.3	91.9	91.1
11 - 50 заети	5.5	5.7	6.1	6.8
51 - 100 заети	1.0	1.0	1.0	1.1
101 - 250 заети	0.4	0.4	0.7	0.7
Над 250 заети	0.7	0.6	0.3	0.3

Измененията, които настъпват през периода 1999-2002 год. в структурата на предприятията относно числеността на персонала, са незначителни, като се наблюдава слаба тенденция на увеличаване дела на малките предприятия - от 5,5 на 6,8% и средните предприятия - от 0,4 на 0,7%. Делът на големите фирми намалява от 0,7 на 0,3%.

Таблица 12

ОБЛАСТ ВИДИН	Предприятия 2000 г. (Брой)	%	Предприятия 2001 г. (Брой)	%	Предприятия 2002 г. (Брой)	%	Предприятия 2003 г. (Брой)	%
Всички единици	2924	100	2845	100	2550	100	2753	100
Микро до 10 заети	2741	93,74	2671	93,88	2372	93,02	2563	93,1
Малки от 11 до 50 заети	153	5,23	146	5,13	149	5,84	162	5,88
Средни от 51 до 100 заети	14	0,48	10	0,35	12	0,47	12	0,44
Междинна гр.от 101 до 250	8	0,27	11	0,39	10	0,39	8	0,29
Големи с над 250 заети	8	0,27	7	0,25	7	0,27	8	0,29

В област Видин за периода 2000 – 2003 година не се наблюдават съществени изменения в структурата на предприятията според броя на персонала.

През периода 1999 – 2002 г. се наблюдават позитивни изменения за числеността на малките и средните предприятия на 1000 души икономическо активно население. Северозападния район запазва своето последно място сред районите.

Таблица 13

ГЪСТОТА НА ПРЕДПРИЯТИЯТА				
по Райони за планиране и Областите на Северозападния регион				
Райони за планиране и области	МСП^{viii}			
	1999 год.	2000 год.	2001 год.	2002 год.
ОБЩО за СТРАНАТА	61	67	68	66
Северозападен	46	52	50	51
▪ <i>Видин</i>	66	63	55	53
▪ <i>Враца</i>	33	44	45	49
▪ <i>Монтана</i>	51	56	51	52
Северен централен	66	74	74	72
Североизточен	60	68	65	60
Югоизточен	74	77	78	73
Южен централен	59	68	67	62
Югозападен	61	64	68	70

В сравнение с областите от Северозападния регион Видинска област запазва лидерската си позиция по броя на МСП на 1000 души активно население.

Най-големият дял на регистрираните фирми за 2003 година е в отрасъл Търговия и ремонт на автомобили и битова техника – 52,02 % от действащите в област Видин МСП. Следва отрасъл Хотели и обществено хранене с 10,21 %. Тази тенденция към бързо ликвидни отрасли е обусловена от факта, че дейностите в тях може да се осъществяват като семеен бизнес и да се използват различни форми за самонаемане. Следващи по значение като относителен дял са фирмите от отрасли: Преработваща промишленост – 9,55 %; Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнес услуги – 6,10 %; Транспорт, складиране и съобщения – 5,88 %; Селско, ловно и горско стопанство – 4,32 % и т.н. С много ограничено поле на изява е добивната промишленост, където работят само 0,18 %.

Малките и средните предприятия създават все по-голям дял от произведената добавена стойност в страната. Техният принос нараства от 31,2 % през 1999 год. на 34,4 % през 2001 год. и 36,8 % през 2002 год.

Ако разгледаме показателя брутна добавена стойност, генерирана от една фирма, според “Доклада за МСП в България през 2000-2002 г.” на Агенцията за малки и средни предприятия, за Видинска област той е 30 % от средното за страната (28 място от областите). Същият показател за МСП е 41 % спрямо средното за МСП в страната (27 място). Тези данни отново потвърждават значението на МСП за икономиката на областта, но и посочват значителното изоставане на област Видин от останалите области в страната.

Размерът на брутна добавена стойност естествено се влияе от характеристиките на отрасъла. Най-голям дял в брутна добавена стойност в национален план създава преработващата промишленост - 35%. Един от пътищата за развитие на сектора на МСП в област Видин е по-активното им участие в отрасъла преработваща промишленост. В този

отрасъл те биха имали преимущество да реализират малки проекти, които значително биха повишили брутната добавена стойност, генерирана в сектора.

Средно за страната производителността на труда в МСП, измерена чрез брутната добавена стойност на един зает е около 60% от средната за всички фирми, като за Видинска област този процент е 50%.

През последните четири години малките и средни предприятия функционират в условия на макроикономическа стабилност. Налице е нисък, но стабилен икономически растеж.

Таблица 14

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА СТОПАНСКИТЕ ЕДИНИЦИ СПОРЕД БРОЯ НА ЗАЕТИТЕ ЗА 2000 ГОД. /НЕФИНАНСОВ СЕКТОР/ В ОБЛАСТ ВИДИН								
ОБЛАСТ ВИДИН	Бр. ед-ци	Брутна продукция (хил.лв.)	Приходи от дейността (хил.лв.)	НПП (хил.лв)	Разходи за дейността (хил.лв)	Наети лица (Бр.)	Средства за заплати. (хил.лв.)	ДМА (хил.лв)
Всички единици	2924	130798	253936	240460	255530	12365	23480	95980
Микро до 10 заети	2741	36670	113291	109423	110486	2353	3206	12968
Малки от 11 до 50 заети	153	29084	63388	59949	65041	3237	5092	30290
Средни от 51 до 100 заети	14	8668	11957	10407	13248	966	1808	7883
Междинна гр.от 101 до 250	8	21314	27829	25601	29977	1374	3122	23071
Големи с над 250 заети	8	33325	35614	33387	35009	4325	9988	21125

Таблица 15

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА СТОПАНСКИТЕ ЕДИНИЦИ СПОРЕД БРОЯ НА ЗАЕТИТЕ ЗА 2001 ГОД. /НЕФИНАНСОВ СЕКТОР/ В ОБЛАСТ ВИДИН								
Област Видин	Бр. единици	Брутна продукция (хил.лв.)	Приходи от дейността (хил.лв.)	НПП (хил.лв.)	Разходи за дейността (хил.лв.)	Наети лица (Брой)	Средства за заплати. (хил.лв.)	ДМА (хил.лв)
Всички единици	2845	143149	257944	243332	253805	11947	25711	99934
Микро до 10 заети	2671	35467	101483	98623	97749	2655	3904	19465
Малки от 11 до 50 заети	146	34264	59378	56308	59910	2858	5360	28340
Средни от 51 до 100 заети	10	8759	20119	19365	20171	651	859	4570
Междинна гр.от 101 до 250	11	33598	40755	37694	40967	1697	4430	27840
Големи с над 250 заети	7	31061	36209	31342	35008	4086	11158	19719

Таблица 16

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА СТОПАНСКИТЕ ЕДИНИЦИ СПОРЕД БРОЯ НА ЗАЕТИТЕ ЗА 2002 ГОД. /НЕФИНАНСОВ СЕКТОР/ В ОБЛАСТ ВИДИН								
ОБЛАСТ ВИДИН	Брой единици Брой	Брутна продукция хил. лв.	Приходи от дейността хил. лв.	Нетни приходи от продажби хил. лв.	Разходи за дейността хил. лв.	Наети лица Брой	Средства за заплати и др. възнагр. хил. лв.	ДМА хил. лв.
Всички единици	2550	138864	234074	227012	243109	11822	26227	169202
Микро до 10 заети	2372	33064	90176	89663	90103	2844	4048	21141
Малки от 11 до 50 заети	149	37935	65290	64192	64420	2802	5090	25405
Средни от 51 до 100 заети	12	8783	12299	12266	12192	769	1381	5423
Междинна гр.от 101 до 250	10	24535	26329	25206	35724	1516	4347	90072
Големи с над 250 заети	7	34547	39980	35685	40670	3891	11361	27161

Таблица 17

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА СТОПАНСКИТЕ ЕДИНИЦИ СПОРЕД БРОЯ НА ЗАЕТИТЕ ЗА 2003 ГОД. /НЕФИНАНСОВ СЕКТОР/ В ОБЛАСТ ВИДИН								
ОБЛАСТ ВИДИН	Брой единици	Брутна продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Наети лица	Средства за заплати и др. възнагр.	ДМА
	Брой	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	Брой	хил. лв.	хил. лв.
Всички единици	2753	173905	274398	266416	280210	12754	30743	189569
Микро до 10 заети	2563	36829	85845	85144	85847	3351	5369	20626
Малки от 11 до 50 заети	162	49524	82586	81336	82436	3075	6354	34878
Средни от 51 до 100 заети	12	9969	18069	17514	19367	948	2284	10629
Междинна гр.от 101 до 250	8	29041	33385	33344	35303	1220	3662	22047
Големи с над 250 заети	8	48542	54513	49078	57257	4160	13074	101389

Таблица 18

Област Видин	Брой единици Брой	НПП хил. лв.	ДМА хил. лв.	Брой единици Брой	НПП хил. лв.	ДМА хил. лв.	Брой единици Брой	НПП хил. лв.	ДМА хил. лв.
	2001 год.			2002 год.			2003 год.		
О Б Щ О									
Всички единици	2845	243332	99934	2550	227012	169202	2753	266416	189569
Микро до 10 заети	2671	98623	19465	2372	89663	21141	2563	85144	20626
Малки от 11 до 50 заети	146	56308	28340	149	64192	25405	162	81336	34878
Средни от 51 до 100 заети	10	19365	4570	12	12266	5423	12	17514	10629
Междинна гр.от 101 до 250	11	37694	27840	10	25206	90072	8	33344	22047
Големи с над 250 заети	7	31342	19719	7	35685	27161	8	49078	101389
А Селско, ловно и горско стопанство									
Всички единици	104	12186	8808	107	7900	9098	119	5954	5485
Микро до 10 заети	80	4108	3131	82	2763	3530	106	2920	2624
Малки от 11 до 50 заети	23	3097	2858	24	3043	2391	12	2481	2622
Б. Добивна промишленост									
Всички единици	3	-----	-----	4	923	-----	5	2100	6201
Микро до 10 заети				3	-----	173	3	-----	347
В. Преработваща промишленост									
Всички единици	289	66676	47970	253	66452	114549	263	90304	126998
Микро до 10 заети	235	6622	6976	196	8215	4687	194	5505	4329
Малки от 11 до 50 заети	42	13345	9061	45	12400	8303	55	15264	8354
Средни от 51 до 100 заети	3	2758	-----	3	3440	870	4	4731	4762
Междинна гр.от 101 до 250	4	16721	16894	5	19952	85662	5	23908	-----
Големи с над 250 заети	5	27230	14821	4	22445	15027	5	40896	96382

Г. Строителство									
Всички единици	63	12672	3522	71	8601	2528	86	12755	5022
Микро до 10 заети	50	2352	247	59	2650	193	70	2574	417
Малки от 11 до 50 заети	11	5337	2373	9	2729	683	14	5709	1429
Средни от 51 до 100 заети				3	3222	1652			
Д. Търговия; ремонт и техн. обсл. МПС, лични вещи и стоки за дом									
Всички единици	1547	111753	13733	1399	97704	11717	1432	97797	10790
Микро до 10 заети	1505	70441	5703	1360	61549	6753	1384	54890	5449
Малки от 11 до 50 заети	39	26242	6558	38	32392	4699	47	37112	5065
Средни от 51 до 100 заети	3	-----	1472						
Е. Хотели и ресторанти									
Всички единици	384	6308	2258	300	5348	2766	281	5234	3189
Микро до 10 заети	381	5501	551	292	4173	605	273	3985	926
Малки от 11 до 50 заети				6	434	498	6	316	294
Ж. Транспорт, складиране и съобщения									
Всички единици	192	21123	10230	164	23488	13971	162	24685	18561
Микро до 10 заети	177	5960	1533	149	6490	2845	147	8619	3546
Малки от 11 до 50 заети	13	5591	2521	13	7467	3647	13	7598	6928
З. Операции с недвижимо имущество, наемодателна дейност и бизнес									
Всички единици	134	3999	4221	126	6769	5537	168	13164	6005
Микро до 10 заети	124	2240	903	115	2062	1791	162	2995	2428
Малки от 11 до 50 заети	10	1759	3318	10	4443	3109	6	-----	3577
И. Образование									
Всички единици	13	144	-----	7	118	-----	10	142	-----
Микро до 10 заети	12	114	-----	7	118	-----	9	107	4

Й. Хуманно здравеопазване и социални дейности, ветеринарна лечебна									
Всички единици	60	2442	2753	63	4478	3019	174	7400	2963
Микро до 10 заети	53	902	154	57	1056	427	165	2691	314
Малки от 11 до 50 заети	3	448	344				5	778	583
К. Други дейности, обслужващи обществото и личността									
Всички единици	54	1380	509	54	1446	372	51	2529	721
Микро до 10 заети	51	352	231	51	388	41	49	490	235

От данните в таблиците по-горе могат да се направят няколко основни извода:

- Броят на МСП се променя в периода 2000 – 2003 г. Това се дължи на промените в изискванията за отчетност (патенти и данъци);
- Значително нараства броя на МСП в сектор Хуманно здравеопазване, социални дейности и ветеринарна дейност от 60 броя през 2001 г. на 174 броя през 2003 година, следван от сектор Строителство и сектор Операции с недвижимо имущество, Наемодателна дейност и Бизнес услуги.
- Наблюдава се известно колебание в нарастване на приходите от дейността на стопанските единици според броя на заетите (нефинансов сектор - от 253 936 хил. лв. за 2000 г., 234 074 хил. лв. за 2002 г. до 274 398 хил. лв. за 2003 г.), както и на нетните приходи от продажби (от 240 460 хил. лв. за 2000 г., 227 012 хил. лв. за 2002 г. до 266 416 хил. лв. за 2003 г.).
- Увеличава се броят на наетите лица в микро фирмите, малките и средните предприятия.

Определено може да се посочи, че бъдещото развитие на икономиката на областта е свързано с осигуряване на възможности за развитие на конкурентноспособен малък и среден бизнес. Няма подчертана насоченост към точно определени начини за търсене на пазар, повечето МСП си осигуряват информация от панаири и изложения. Все още използването на Интернет не се определя като алтернативен начин на търсене и разширяване на икономическата информираност. Анкетата проведена сред МСП и най-големи фирми в област Видин показва нагласа за бъдещо финансиране чрез собствени средства, банкови кредити и в по – малка степен програми на ЕС.

Настоящо състояние на икономиката в края на 2003г.

Според БУЛСТАТ към 31.12.2003 год. на територията на област Видин има 15 620 регистрирани стопански обекти, от които развиващи дейност са 14 126. От тях 78 % са в община Видин. В сравнение с предходната година в региона действат 520 броя повече субекти. По отраслова структура най-голям брой активни субекти има в отрасъл “Търговия, ремонт и техническо обслужване” - 5938 броя или 42 % от всички субекти, като този отрасъл е водещ във всички общини. Следващите отрасли с по-голям брой активни субекти са “Селско, ловно и горско стопанство”, “ Транспорт, складиране и съобщения” и “Хотели и ресторанти” съответно с 2728 броя, 1262 броя и 888 броя. Най-малък брой субекти са в отраслите “Добивна промишленост” и “Производство и разпределение на електроенергия, газ и вода” поради спецификата на тези отрасли. Това разделение е представено в следващата таблица.

Таблица 19

Сектори по Националната класификация на икономическите дейности	Област Видин 2002 год.	Област Видин 2003 год.	Разлика в бр. активни субекти
Общо	13606	14126	520
Селско, ловно и горско стопанство	2636	2728	92
Рибно стопанство	5	6	1
Добивна промишленост	8	8	0
Преработваща промишленост	839	860	21
Производство и разпределение на електроенергия, газ и вода	2	2	0
Строителство	243	261	18
Търговия, ремонт на автомобили, лични вещи и стоки за домакинството	5829	5938	19
Хотели и ресторанти	869	888	19
Транспорт, складиране и съобщения	1241	1262	21

Финансово посредничество	179	175	-4
Операции с недвижими имоти и бизнес услуги	563	611	57
Държавно управление; задължително обществено осигуряване	84	85	1
Образование	179	181	2
Здравеопазване и социални дейности	452	585	133
Други дейности	477	536	59

По основание на възникване 13 166 броя активни субекти са регистрирани по Търговския закон. От тях преобладаващ е броя на Едноличните търговци - 8993 или 68% от субектите, развиващи стопанска дейност. В областта са регистрирани 181 кооперации, като 64 от тях се намират в община Видин (35 % от действащите кооперации в областта). Общият брой на регистрираните дружества във Видинска област е 1258, както следва: СД - 27 %; ООД- 37%; ЕООД - 32 %; и АД - 5 %. 85% от тях са в община Видин. Освен тях в региона действат 16 фондации, 178 нестопански сдружения и 9 религиозни организации.

Освен активните субекти в област Видин има регистрирани още 1 597 субекта, които в момента не развиват дейност, от тях 1 494 са неактивни /закрити/ и 99 са в ликвидация.

Таблица 20

Субекти, регистрирани в БУЛСАТ към 31.12.2003 г., по общини и състояние						
	Развиващ дейност	В производство по несъстоятелност	В несъстоятелност	В ликвидация	Неактивен /закрит/	ОБЩО
Белоградчик	647	-	-	3	60	710
Бойница	92	-	-	3	9	104
Брегово	429	-	-	3	44	476
Видин	11125	-	1	78	1229	12433
Грамада	164	-	-	2	13	179
Димово	393	1	-	1	47	442
Кула	444	1	-	1	29	475
Макреш	124	-	-	1	13	138
Ново село	245	-	1	2	17	265
Ружинци	255	-	-	5	18	278
Чупрене	105	-	-	-	15	120
Област Видин	14023	2	2	99	1494	15620

За по-пълно изследване на икономиката в област Видин е необходимо да се изследва състоянието на отделните общини. Региона се характеризира с неравномерно разпределение на стопанските субекти.

Определяща роля има община Видин, която е най – голямата в областта. В нея живеят 53,4% от населението и тя е основен “двигател” на икономиката в региона. Стопанските единици, които извършват дейност на нейната територия са 2081 (75,59% от тези за цялата област) и са реализирани 231 562 хил. лв. нетни приходи от продажби (86,91 % относителен дял). Посочените резултати показват огромната диспропорция между община Видин и останалите общини в региона.

За да се анализират стопанските единици по общини се използва показателя “оперираща ефективност” (ОЕ), който се изчислява като отношение на разликата между нетните приходи от продажби и разходите за дейността към нетните приходи от продажби. Колкото по голяма е стойността на ОЕ, толкова по- ефективна е дейността на стопанските

единици в този отрасъл, аналогично при отрицателни стойности се наблюдава неефективност или загуба от дейността.

Операщата ефективност в някои отрасли по общини в област Видин за 2003 година е посочена в таблиците :

Таблица 21

ОПЕРИРАЩА ЕФЕКТИВНОСТ (СПРЯМО НЕТНИТЕ ПРИХОДИ ОТ ПРОДАЖБИ) НА СТОПАНСКИТЕ ЕДИНИЦИ ПРЕЗ 2003 ГОД. (НЕФИНАНСОВ СЕКТОР)						
Община: Белоградчик	Бр. единици	НПП хил. лв.	ПД хил. лв.	РД хил. лв.	ОЕ	КЕП
О Б Щ О	202	10854	11318	11153	1.52	101.48
Селско, ловно и горско стопанство	15	723	1117	1078	5.39	103.62
Преработваща промишленост	26	3368	3381	3336	1.34	101.35
Строителство	5	765	765	719	6.01	106.40
Търговия, ремонт и техническо обслужване на МПС	98	3657	3689	3542	4.02	104.15
Хотели и ресторанти	21	294	294	289	1.70	101.73
Транспорт, складиране и съобщения	5	509	530	633	-30.06	77.60
Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнес услуги	9	126	126	140	-11.11	90.00
Здравеопазване и социални дейности	21	1393	1397	1350	3.37	103.48
Община: Бойница						
	Бр.единици	НПП (хил. лв.)	ПД (хил. лв.)	РД (хил. лв.)	ОЕ	КЕП
О Б Щ О	13	1400	1406	1420	-1.00	99.01
Търговия, ремонт и техническо обслужване на МПС	10	1315	1321	1324	-0.23	99.77
Община: Брегово						
	Бр. единици	НПП (хил. лв.)	ПД (хил. лв.)	РД (хил. лв.)	ОЕ	КЕП
О Б Щ О	23	1734	1736	1751	-0.87	99.14
Селско, ловно и горско стопанство	9	367	367	438	-19.35	83.79
Търговия, ремонт и техническо обслужване на МПС	39	807	809	789	2.48	102.53
Хотели и ресторанти	9	101	101	99	1.98	102.02
Транспорт, складиране и съобщения	8	184	184	163	11.41	112.88

Здравеопазване и социални дейности	9	121	121	88	27.27	137.50
Община: Видин						
	Бр.единици	НПП (хил. лв.)	ПД (хил. лв.)	РД (хил. лв.)	ОЕ	КЕП
О Б Щ О	2021	231562	232563	243157	-1.98	98.11
Селско, ловно и горско стопанство	44	2173	2456	2866	-18.87	85.69
Добивна промишленост	3	2084	2096	2416	-15.36	86.75
Преработваща промишленост	202	76285	77901	85932	-10.53	90.65
Строителство	71	11717	11733	11489	2.08	102.12
Търговия, ремонт и техническо обслужване на МПС	112	86901	87199	84226	3.42	103.53
Хотели и ресторанти	196	4289	4316	4483	-3.89	96.27
Транспорт, складиране и съобщения	132	23007	23112	22845	1.16	101.17
Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнесуслуги	152	12933	13451	13134	2.45	102.41
Образование	9	141	141	128	9.22	110.16
Здравеопазване и социални дейности	113	5209	9300	8902	7.64	104.47
Други дейности	46	2497	2504	2514	-0.40	99.60
Община: Грамада						
	Бр.единици	НПП (хил.лв.)	ПД (хил.лв.)	РД (хил.лв.)	ОЕ	КЕП
О Б Щ О	39	1582	1601	2387	-49.68	67.07
Селско, ловно и горско стопанство	8	1102	1102	1722	-56.26	64.00
Преработваща промишленост	7	212	222	336	-53.77	66.07
Търговия, ремонт и техническо обслужване на МПС	13	154	154	145	5.84	106.21
Хотели и ресторанти	4	12	12	11	8.33	109.09
Община: Димово						
	Бр.единици	НПП (хил.лв.)	ПД (хил.лв.)	РД (хил.лв.)	ОЕ	КЕП
О Б Щ О	88	2757	2799	3004	-7.44	93.18

Селско, ловно и горско стопанство	13	771	801	873	-9.34	91.75
Преработваща промишленост	6	407	407	632	-55.28	64.40
Търговия, ремонт и техническо обслужване на МПС	35	1174	1181	1139	3.58	103.69
Хотели и ресторанти	18	182	182	166	8.79	109.64
Транспорт, складиране и съобщения	5	74	74	70	5.41	105.71
Здравеопазване и социални дейности	7	125	125	96	23.20	130.21
Община: Кула	Бр. единици	НПП (хил. лв)	ПД (хил. лв)	РД (хил. лв)	ОЕ	КЕП
О Б Щ О	111	12779	13211	13502	-2.28	97.84
Селско, ловно и горско стопанство	11	285	285	307	-7.72	92.83
Преработваща промишленост	9	9179	9189	9504	-3.43	96.69
Търговия, ремонт и техническо обслужване на МПС	60	1868	1875	1865	0.54	100.54
Хотели и ресторанти	13	128	128	121	5.47	105.79
Транспорт, складиране и съобщения	6	793	802	800	0.25	100.25
Здравеопазване и социални дейности	8	350	756	746	2.86	101.34
Община: Макреш	Бр. единици	НПП (хил. лв)	ПД (хил. лв)	РД (хил. лв)	ОЕ	КЕП
О Б Щ О	25	512	518	546	-5.47	94.87
Селско, ловно и горско стопанство	4	122	122	157	-28.69	77.71
Преработваща промишленост	3	28	28	-----	7.14	107.69
Търговия, ремонт и техническо обслужване на МПС	14	317	323	329	-1.89	98.18
Община: Ново село	Бр. единици	НПП (хил. лв)	ПД (хил. лв)	РД (хил. лв)	ОЕ	КЕП

О Б Щ О	40	1029	1032	1101	-6.71	93.73
Селско, ловно и горско стопанство	7	200	200	289	-44.50	69.20
Търговия, ремонт и техническо обслужване на МПС	15	552	555	545	1.81	101.83
Хотели и ресторанти	5	112	112	98	12.50	114.29
Здравеопазване и социални дейности	7	73	73	52	28.77	140.38
Община: Ружинци	Брой единици	НПП (хил.лв)	ПД (хил.лв)	РД (хил.лв)	ОЕ	КЕР
О Б Щ О	48	1539	1543	1525	1.17	101.18
Преработваща промишленост	3	703	707	690	2.42	102.46
Търговия, ремонт и техническо обслужване на МПС	28	613	613	609	0.65	100.66
Хотели и ресторанти	8	35	35	34	2.86	102.94
Здравеопазване и социални дейности	4	77	77	67	12.99	114.93
Община: Чупрене	Бр.единици	НПП (хил.лв)	ПД (хил.лв)	РД (хил.лв)	ОЕ	КЕР
О Б Щ О	23	668	671	664	1.05	101.05
Селско, ловно и горско стопанство	5	83	83	80	3.61	103.75
Търговия, ремонт и техническо обслужване на МПС	8	439	442	440	0.46	100.45
Хотели и ресторанти	5	44	44	42	4.55	104.76
НПП - Нетни приходи от продажби						
ПД - Приходи за дейността						
РД - Разходи за дейността						
ОЕ - Оперираща ефективност /спрямо продажбите/						
КЕР - Коефициент на ефективност на разходите /приходи от дейността на 100 лева разходи от дейността/						

Висока оперираща ефективност в отрасъл “Селско, ловно и горско стопанство” се наблюдава в общините Белоградчик и Чупрене. Ниско ефективни са общините Видин, Брегово, Грамада, Димово, Кула, Макреш и Ново село, в които положението е доста негативно. Стойността на ОЕ е в границите от – 7,72 до – 56,26, което на практика означава, че приблизително на всеки 110 или 160 лева разход те имат 100 лева приход. По тази причина на областно ниво се получава отрицателна ефективност за този отрасъл.

В отрасъл “Преработваща промишленост”, най-ниската ефективност е в общините Димово - 55,28, Грамада – 53,77, Кула – 3,43. Това се дължи на малкия брой предприятия в тези общини от 6 до 9 за този отрасъл. Неэффективна е също и дейността на стопанските единици в община Видин – 10,53.

Отрасъл “Търговия, ремонт и техническо обслужване на МПС, лични вещи и стоки за дома” се развива относително стабилно. Стойностите за опериращата ефективност са близки в отделните общини, като размерът ѝ е от – 1,89 за община Макреш до 5,84 за община Грамада.

От останалите отрасли, се откроява “Здравеопазване и социални дейности” с висока оперираща ефективност във всички общини. Добре се развива и сектор “Хотели и ресторанти”. Най-ниска е ефективността в отрасъл “Транспорт, складиране и съобщения”.

Като цяло, стопанските единици в общините Белоградчик, Ружинци и Чупрене функционират икономически ефективно. Пред общините Грамада, Димово, Ново село и Макреш, а също и частично в община Видин са налице сериозни проблеми, които се отразяват негативно на икономиката на цялата област.

Структура на икономиката по отрасли

Секторният анализ на икономиката на Видинска област, представен по-долу, е съставен на база информация, предоставена от Териториално статистическо бюро показва протичащите през последните четири години процеси по отрасли. Данните обхващат 3 916 фирми за 2000 г., 4 139 фирми за 2001 г. и 3 621 за 2002 г.

Не е отчетена дейността на предприятията, работещи във финансовия сектор. Наред с това, част от регистрираните малки фирми не упражняват дейност или не предоставят информация за статистическа обработка.

Таблица 22

	2000 г.		2001 г.		2002 г.		2003	
	НПП Хил. лв	Отн. дял в %	НПП Хил. лв	Отн. дял в %	НПП Хил. лв.	Отн. дял в %	НПП Хил.лв	Отн. дял в %
ОБЩО	240 460	100	243 332	100	227 012	100	266 416	100
Селско, горско и ловно стопанство	9358	3,98	12 186	5,01	7 900	3,48	5 954	2,23
Индустрия	63 040	26,22	66 676	27,40	67 375	29,68	92404	34,69
Строителство	8489	3,53	12 672	5,21	8 601	3,79	12 755	4,79
Търговия и ремонт	121 575	50,56	111 753	45,93	97 704	43,04	97 797	36,71
Хотели, ресторанти	6 369	2,56	6 308	2,59	5 348	2,36	5 234	1,96
Транспорт и съобщения	21 369	8,89	21 123	8,68	23 488	10,35	24 685	9,27
Операции с нед. имущество	3 270	1,36	3 999	1,64	6 769	2,98	13 164	4,94
Образование	123	0,05	144	0,06	118	0,05	142	0,05
Здравеопазване	1 544	0,64	2 442	1,00	4 478	1,97	7 400	2,78
Други услуги	1 140	0,47	1 380	0,57	1 446	0,64	2 529	0,95

ИЗВОДИ:

Водеща роля за икономиката на Видинска област има отрасъл “Търговия, ремонт на автомобили, лични вещи и стоки за домакинствата ” (97 797 лв. приходи от продажби). През 2003 г. заема първо място в относителен дял по нетни приходи от продажби – 36,71 %. Втори по значение е отрасъл “Селско, ловно и горско стопанство”, а на трето място е “Транспорт, складиране и съобщения” с 9,27 %. Голям е спадът в приоритетния за областта отрасъл “Добивна и преработваща промишленост”, като за периода 2000 – 2003 г. се забелязва трайна тенденция за намаляване на нетните приходи от продажба. Такъв предмет на дейност имат 4,32 % от предприятията, които притежават 2,89 % от дълготрайните материални активи. Делът на останалите сектори в икономиката на област Видин за 2003 година по размер на нетните приходи от продажби е както следва:

- операции с недвижимо имущество и бизнес - 4,94 %;
- строителство - 4,79 %;
- здравеопазване и социални дейности - 2,78 %;
- туризъм – хотели и ресторанти - 1,96 %.

С най-бързи темпове към края на 2003г. нарастват нетните приходи от дейността в отраслите “Добивна и преработваща индустрия”, “Строителство” и “Операции с недвижимо имущество и бизнес”. Особено забележителен е ръстът за последните две години на нетните приходи от продажби на отрасъл “Операции с недвижими имоти и бизнес” - 302,57%.

4.1. ПРОМИШЛЕННОСТ

Промишлените предприятия от областта бележат непрекъснат ръст на нетните приходи от продажби през периода 2000-2003 год. Относителният дял на промишлеността в областната икономика е 22,30% за 2000 г., 22,96%, през 2001 г. 26,83% през 2002г. и 30,11% през 2003г. В област Видин са застъпени 15 подотрасъла на промишлеността. Данни за развитието на всеки един от тях за периода 2000 - 2003 година се съдържат в таблица:

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ПРОМИШЛЕННОСТТА

Таблица 23

Година: Отрасъл	2000			2001			2002			2003		
	Бр. единици	НПП хил. лв	МДА хил. лв	Бр. единици	НПП хил. лв	МДА хил. лв	Бр. единици	НПП хил. лв	МДА хил. лв	Бр. единици	НПП хил. лв	МДА хил. лв
Общо за област Видин	2924	240460	95980	2845	243332	99934	2550	227012	169202	2753	266416	189569
Промисленост Област Видин	309	53 617	34 970	287	55 868	36 249	249	60 898	35 270	262	80 228	44 443
% за Обл. Видин спрямо общото за областта	10,57%	22,30%	36,43%	10,09%	22,96%	36,27%	9,76%	26,83%	20,84%	9,52%	30,11%	23,44%
Общо за СЗРП	10764	1801783	1183402	10500	1893761	1312832	10509	2035020	1656463	11363	2131603	2309613
Промисленост СЗРП	1217	912798	991091	1146	1185112	1130001	1203	1228348	1433607	1312	1257141	2073865
% за област Видин, спрямо промишлеността в СЗРП	25,39%	5,87%	3,53%	25,04%	4,71%	3,21%	20,70%	4,96%	2,46%	19,97%	6,38%	2,14%
Общо за България	223076	5972263 4	21417118	224157	66992517	2463950 0	221480	76744710	28384368	241484	85116230	37155124
Промисленост България	25533	21484466	11370555	25847	24970939	12546337	25767	27206108	14577186	28258	2974306 3	2006820 9
% за област Видин, спрямо промишлеността в България	1,21%	0,25%	0,31%	1,11%	0,22%	0,29%	0,97%	0,22%	0,24%	0,93%	0,27%	0,22%

Извод: Подотрасъл промишленост в област Видин обхваща около 10 % от общия брой на функциониращите фирми. За периода 2000 – 2003 год. се наблюдава тенденция на намаляване на техния брой от 309 за 2000 год. на 262 за 2003 год. Въпреки това обаче, НПП и разходите за придобиване на ДМА на промишлените фирми нарастват.

Спрямо СЗРП, дела на промишлените фирми от област Видин по отношение бр. единици и разходи за придобиване на ДМА за периода 2000 – 2003 год. намаляват. Въпреки това се отчита увеличение на дела на нетните приходи от продажби, реализирани в подотрасъл промишленост.

Действащите фирми от подотрасъл промишленост в област Видин представляват незначителна част от промишлените фирми в страната. Те осигуряват минимален процент от реализираните НПП в страната, като за периода 2000-2003 година са съответно 0,25% за 2000 год., по 0,22% за 2001 и 2002 год. и достигат 0,27% за 2003 год.

Таблица 24

* данните са конфиденциални

Промисленост Икономическа дейност	2000			2001			2002			2003		
	Бр. Ед- иници	НПП	МДА	Бр. единици	НПП	МДА	Бр. ед.	НПП	МДА	Бр. ед.	НПП	МДА
1. Добив на неметални материали и суровини	3	*	*	3	*	*	4	923	*	5	2100	6201
2. Пр-ство на хранителни продукти и напитки	158	13302	10245	152	12076	8264	130	12858	9014	124	11340	9496
3. Пр-ство на текстил и изделия от текстил, без облекло	3	191	240	4	354	274	5	470	417	7	435	389
4. Производство на облекло	17	11800	3877	18	13361	4258	12	11356	5611	20	12025	8304
6. Производство на лицеви кожи, изделия за пътуване и сарашки изделия	3	*	*	3	*	*	5	*	*	4	*	*
7. Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	18	435	829	16	571	830	12	439	725	13	552	756
8. Издателска и полиграфическа дейност	6	292	*	5	276	143	8	340	167	9	252	150
9. Пр-ство на изделия от каучук и пластмаси	15	*	*	11	*	*	10	8523	*	13	22911	*
10. Производство на изделия от неметални минерални суровини	16	19031	19421	16	20900	19302	15	19266	18606	11	28393	18397
11. Производство и леене на метали (черна металургия)	3	558	137	-	-	-	3	338	80	4	501	66
12. Производство на метални изделия, без машини и оборудване	22	1355	*	19	1070	2960	12	1913	452	13	983	448
13. Производство на машини, оборудване и домакински уреди	14	5347	*	14	5814	*	12	3977	*	10	*	*
14. Производство на радио, телевизионна и далекосъобщителна техника	3	915	*	3	994	*	-	-	-	3	313	16
15. Пр-во на медицински, прецизни и оптични апарати и инструменти	16	134	49	12	157	41	11	153	56	18	151	30
16. Производство на мебели; производство, неклассифицирано другаде	12	257	172	11	295	177	10	342	142	8	397	190

От петнадесетте подотрасъла на промишлеността, най-висок относителен дял по нетни приходи от дейността има производството на изделия от неметални минерални суровини, което формира над 10 % от нетните приходи на промишлеността и 10,36 % от общите приходи за 2003 година. За отбелязване е, че през последните 3 години този дял запазва постоянна стойност. За 2001 год. този ръст е от 8,59 %, за 2002 год. е 8,47 %, а за 2003 год. е 10,66 %. Броят на предприятията, работещи в този подотрасъл в началото на 2003 год. е 11, което представлява 4,20 % от всички предприятия.

На второ място по значение е подотрасъл “Производство на изделия от каучук и пластмаси”, който за 2003 година формира 8,60 % от нетните приходи от продажба на промишлеността във Видинска област. Особено радващ е фактът, че през последните две години този структуроопределящ в близкото минало подотрасъл бележи непрекъснат растеж, въпреки че броя на фирмите остава нисък, само 13 за цялата област.

На трето място е подотрасъл “Производство на облекло вкл. кожено”. Той осигурява 4,51 % от нетните приходи от продажби на промишлеността във Видинска област. В този подотрасъл има 20 предприятия.

На четвърто място по значение е подотрасъл “Производство на хранителни продукти и напитки”. Той осигурява 4,26 % от нетните приходи от продажби на промишлеността във Видинска област. Броят на предприятията, работещи в този подотрасъл в началото на 2003 година е 124 или 47,33 % от всички предприятия.

Сравняването на данните от таблицата за отрасъл “Промишленост” води до следните изводи:

- Водещ по нарастване на нетните приходи от продажби за периода 2000-2003 година е подотрасъл “Производство на изделия от каучук и пластмаси”.
- Като цяло нетните приходи от продажби нарастват постоянно в 9 от представените 15 подотрасъла и намаляват в 6.
- В отрасли “Производство на хранителни продукти и напитки”, “Производство на метални изделия, без машини и оборудване” и “Производство и леене на метали” има трайно намаляване на нетните приходи от продажби в периода 2000 - 2003 г.

ТЪРГОВИЯ

Таблица 25

Година	2000			2001			2002			2003		
	Бр. единици	НПП хилл в	МДА хилл в	Бр. единици	НПП хилл в	МДА хилл в	Бр. единици	НПП хилл в	МДА хилл в	Бр. Единици	НПП хилл в	МДА хилл в
Общо за обл. Видин	2924	240460	95980	2845	243332	99934	2550	227012	169202	2753	266416	189569
Търговия и ремонт – обл. Видин	1581	121573	12830	1547	111733	13733	1399	97704	11717	1432	97797	10790
% търговия	54,07%	50,56%	13,37%	54,32%	45,93%	13,74%	54,26%	43,04%	6,92%	52,02%	36,71%	5,69%

СЗРП	5855	641005	57212	5638	408758	54522	5657	47720 8	63079	5947	514252	67210
% търговия спрямо СЗРП	27,00 %	18,97%	22,43%	27,44%	27,34%	25,19%	24,73%	20,47%	18,58%	24,08%	19,02%	16,05%

Търговията и услугите са водещ отрасъл в икономиката на Видинска област. През последните няколко години обаче техният дял непрекъснато намалява: от - 50,56 % за 2000г., 45,93 % за 2001г., 43,04 % за 2002г. на 36,71 % за 2003г. Намаление се отчита и в дела на НПП реализирани от отрасъла като за 2000г. те са 54,07%, а за 2003г. - 36,71%. Същата тенденция се запазва и по отношение на разходите за ДМА. Те намаляват от 13,37% за 2000г. на 5,69% за 2003г.

Фирмите от отрасъл Търговия представляват 52% от общия брой фирми в област Видин и 24% от търговските фирми в СЗРП (за 2003 год.). По отношение на НПП, реализирани от фирмите заети в сферата на търговията в област Видин, се отчитат колебания, като за 2003 год. те осигуряват 19,02% от НПП реализирани в СЗРП.

Таблица 26

Година	2000			2001			2002			2003		
	Бр. единици	НПП хил.л в	МДА хил.л в	Бр. единици	НПП хил.л в	МДА хил.л в	Бр. единици	НПП хил.л в	МДА хил.л в	Бр. единици	НПП хил.л в	МДА хил.л в
Търговия и ремонт общо	1581	121575	12830	1547	111753	13733	1399	97704	11717	1432	97797	10790
Т-я и ремонт на МПС; ТД^а с горива и смазочни мате	79	10925	2284	92	13117	4034	82	19609	3238	79	21825	3222
Т-я на едро и търг. посредничество, без т-я с автомобили и мотоциклети	118	68929	6138	107	56772	6639	83	38591	5531	86	36871	3935
ТД, без ТД с МПС; ремонт на лични вещи и стоки за домакинството	1384	41721	4408	1348	41864	3060	1234	39504	2948	1267	39101	3633

Особено голямо значение за развитието на търговията във Видинска област имат възможностите за търговски контакти между местни и външни търговци. В момента търговията и услугите /без финансовите услуги/ формират близо 35,77 % от общите приходи от продажби в областта.

От отделните подотрасли с най-голямо значение е “Търговия на дребно (без търговия с автомобили и мотоциклети и ремонт на лични вещи и стоки за домакинството)”. Той обхваща 88,48 % от предприятията в отрасъла, които формират 39,98 % от нетните приходи от

продажби. Въпреки това подотрасълът не се развива стабилно. През последните 3 години се наблюдава намаление в броя на фирмите и в нетните приходи от продажби.

На второ място сред подотраслите на търговията е “Търговия на едро и търговско посредничество без търговия с автомобили и мотоциклети”, в който са заети 6 % от всички фирми работещи в сектор “Търговия и услуги”. Нетният приход от продажби, който се реализира от този подотрасъл, се равнява на 37,70 %. Тук също се наблюдава спад в развитието.

Търговското обслужване в областта се извършва от голям брой малки частни фирми, предимно за търговия на дребно на следните видове стоки: хранителни стоки; текстил, облекло и обувки; парфюмерия и козметика; домашни потреби; горива и авточасти; строителни материали; медикаменти; селскостопански продукти и семена; канцеларски материали и офис консумативи и др.

През последните години се забелязва тенденция към намаление на броя на търговските обекти. Главна причина за което са ограничената покупателна способност на населението, голям брой обекти за търговска дейност и общото лошо икономическо състояние на областта.

СТРОИТЕЛСТВО

За разлика от годините преди 1990, когато отрасълът беше обърнат преди всичко към промишленото строителство и използването на индустриален подход в жилищното строителство, сега голяма част от заетите в него фирми изграждат нови жилища, офиси, магазини, хотели, банки и др., съобразени с Европейските изисквания. Делът на строителството в областната икономика ни нарежда на едно от последните места в страната. Заетите лица (работодатели, самостоятелно заети лица, наети лица, неплатени семейни работници), намаляват сравнително бързо през годините, като за 2001г. това намаление е 17,94 %, за 2002 г. съответно 17,51%. За 2003 г се наблюдава ръст спрямо предходната година от 18,95 %. Наетите лица са почти 84% от заетите в сектор “Строителство”.

Анализът на данните за отрасъл “Строителство” води до следните изводи:

- В отрасъл “Строителство” работят около 4,36 % от заетите в областта.
- Относителният дял на строителството от общата продукция на областта е 6,68%.

Таблица 27

Година	2000			2001			2002			2003		
	Бр. единици	НПП хил.лв	ДМА хил.лв	Бр. единици	НПП хил.лв	ДМА хил.лв	Бр. единици	НПП хил.лв	ДМА хил.лв	Бр. единици	НПП хил.лв	ДМА хил.лв
Общо	2924	240460	95980	2845	243332	99934	2550	227012	169202	2753	266416	189569
Строителство	71	8489	2220	63	12672	3522	71	8601	2528	86	12755	5022
% за областта	2,43%	3,53%	2,31%	2,21%	5,21%	3,52%	2,78%	3,79%	1,49%	3,12%	4,79%	2,65%
Строителство СЗРП	313	70517	19987	302	105194	20310	349	112135	23604	388	124968	32459
% за област	22,68%	12,04%	11,11%	20,86%	12,05%	17,34%	20,34%	7,67%	10,71%	22,16%	10,21%	15,47%
Видин, спрямо строителството в СЗРП												

Извод: За периода 2000 – 2003 год. броя на фирмите, функциониращи в подотрасъл строителството се увеличава, като за 2000 год. те представляват 2,4% от действащите фирми

в областта, а през 2003 год. – 3,12%. Някои от тях имат опит и техника за участие в изграждането на инфраструктури обекти, други са концентрирани в жилищното строителство, трети получиха известност при ремонта и изграждането на обществени сгради и офиси на различни институции. За разглеждания период се наблюдава увеличение на НПП и ДМА.

Спрямо СЗРП за периода 2000 – 2003 год. броя на строителните фирми и нетните им приходи от продажби намаляват. Единствено увеличение се наблюдава по отношение на ДМА – от 11,11% за 2000 год. на 15,47% за 2003 год.

Имайки предвид тясната връзка между строителството и останалите сектори на икономиката, развитието на този отрасъл служи като показател за икономическата перспектива на останалите сектори и субекти. Цикличното развитие на строителния сектор на областната икономика показва, че тя още не се е стабилизирала и не е излязла от процеса на стагнация.

В жилищното строителство за периода от 2000 - 2003 год. (по данни на ТСБ –Видин, таблицата по- долу) се забелязва първоначално увеличаване броят на застроените сгради от 9 през 2000 год. на 16 за 2001 година, а след това броят на сградите намалява на 13 през 2002 год. и леко се покачва през 2003 год. на 14 броя. Тенденцията за повишаване на строителството на жилищни сгради се потвърждава от данните на ТСБ за следващите две години, като увеличението в брой жилища е в границите от 40 до 86 броя и брой стаи от 120 до 200. Общата застроена площ през 2001 година намалява от 6 205 на 5 077, но през следващите 2 години се увеличава и достига 11 341 за 2003 год.

Жилищно строителство в област Видин

Таблица 28

Жилищни сгради	2000	2001	2002	2003
Брой сгради	9	16	13	14
Брой жилища	73	41	60	86
Брой стаи	184	120	172	199
Общо застроена площ /кв.м./	6205	5077	7229	11341

ТРАНСПОРТ И СЪОБЩЕНИЯ

Таблица 29

Години	2000			2001			2002			2003		
	Бр. единици	НПП хил.л в	МДА хил.л в	Бр. единици	НПП хил.л в	МДА хил.л в	Бр. единици	НПП хил.л в	МДА хил.л в	Бр. единици	НПП хил.л в	МДА хил.л в
Общо	2924	24046 0	95980	2845	24333 2	99934	2550	22701 2	16920 2	2753	26641 6	189569
Транспорт и съобщения	208	19934	7084	190	20265	9808	162	22944	13410	160	24113	15068
% за областта	7,11%	8,29%	7,38%	6,68%	8,33%	9,81%	6,35%	10,11%	7,93%	5,81%	9,05%	7,95%
Транспорт и съобщения за СЗРП	558	65861	33045	522	62221	30804	488	68528	50130	526	79857	44907
% за област Видин, спрямо СЗРП	37,28 %	30,27 %	21,44%	36,40 %	32,57 %	31,84%	33,20 %	33,48%	26,75 %	30,42 %	30,20 %	33,55%

Изводи:

- За периода 2000 – 2003 год. в област Видин се наблюдава намаление на дела на фирмите, функциониращи в подотрасъл “Транспорт и съобщения” – от 7,11% за 2000 год. на 5,8% за 2003 год. Въпреки това НПП в отрасъла нарастват, като за 2003 год те са 9,05%;
- Фирмите от подотрасъл “Транспорт и съобщения” в област Видин представляват 30,42% от фирмите, отрасъл “Транспорт и съобщения” , действащи в СЗРП и реализират 30,20% от НПП на СЗРП.
- Стратегическото местоположение на Видинска област и предстоящия строеж на Дунав мост II превръщат областта във важен транспортен център с национално значение.
- Нараства капацитетът и броят на регистрираните малки и средни транспортни фирми. Водещи транспортни фирми в областта са СО МАТ – представителство на фирма WILLI BETZ – Германия, която извършва спедиция на товари, автомобилен и воден транспорт, основно в международно съобщение и фирма “ФАНТИ – Г” АД с предмет на дейност международен транспорт и спедиция, главно по направление България - Западна Европа - България.
- Съществено място в транспортното обслужване на населението от града и региона заемат фирмите за междуселищен и специализиран превоз: ЕТ “Алексиев 91”, “АНСЕЛ” ЕООД, СД“БХ-90” и други.
- Увеличава се и броя на частните фирми, предлагащи съобщителни услуги наред с държавните фирми БТК и БЪЛГАРСКИ ПОЩИ. С либерализирането на съобщителните услуги се очаква техният дял да нараства.
- Териториално поделение “БЪЛГАРСКИ ПОЩИ” - Видин има сравнително добре изградена пощенска система на територията на областта. Пощенската система включва мрежа от 82 пощенски станции в 78 населени места. 11 от тях са в градовете, както следва: гр. Видин – 5 бр., гр. Белоградчик, гр. Кула, гр. Брегово, гр. Димово, гр. Дунавци и гр. Грамада по 1 бр. и 71 пощенски станции в 71 села. В останалите 54 неселени места обслужването се осъществява от междуселищни пощальони и наети лица по граждански договор.

Една пощенска станция обслужва средно 1 495 жители, като в градовете 6 645 жители и в селата 697 жители. Те обслужват 100 % от населението. Чрез клоновата мрежа в областта се извършват и редица дейности, свързани с обслужване на населението при изплащане на пенсии, заплащане на месечните такси и разходи на електроенергия, вода, социални помощи, пощенски записи и други.

Технологичен район “ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ” – Видин (ТРД) , представител на БТК-ЕАД е изградил основната съобщителна инфраструктура на територията на областта. Телефонизацията на населението в област Видин е 94.4%. Телефонната плътност е 31 бр. телефонни поста на 100 жители на територията на Видинска област, при средна за страната 36,85 т.п. на 100 жители. Извършва се пълна автоматизация на междуселищния, международен трафик и цифровизирането му. Всички телефонизирани селища в областта са с автоматично входящо и изходящо междуселищно избиране.

Телефонни постове към 31.12.2002 по години

Таблица 30

	2000	2001	2002
Общо за страната	3186731	2922028	2906067
Северозападен	199671	186579	184517
Област Видин	48402	45637	45259

Телефонни постове за населението към 31.12.2002 по години

Таблица 31

	2000	2001	2002
Общо за страната	2407218	2453524	2431621
Северозападен	165824	169048	162748
Област Видин	41455	42201	40220

Главни цифрови телефонни постове към 31.12.2002 по години

Таблица 32

	2000	2001	2002
Общо за страната	345561	441914	573331
Северозападен	2810	7656	13795
Област Видин	-	1636	2450

Тенденцията е към намаляване на исканията за нови телефонни постове в последната 2003г., поради наситеността на нуждите във Видин, а в по-малките населени места изчерпване на селищната кабелна мрежа и забавяне реализацията на редица планирани обекти за разширяването ѝ. Наблюдава се лека тенденция на намаляване на броя на служебните телефонни постове за последните години. Причината е ориентирането на повечето големи фирми към покупката на малки телефонни централи и намаляването по този начин на броя на външните телефони.

В процес е внедряване на модерна цифрова комуникационна и преносна далекосъобщителна инфраструктура и подмяна на съществуващата аналогова. Разширява се абонатния капацитет на телефонните мрежи предимно за задоволяване потребностите на домашните и бизнес-клиенти с качествени телефонни услуги.

В ТРД – Видин е задействана комбинирана междуселищна и селищна цифрова централа, която е част от архитектурата на регионалното транзитно ниво. До 2006 г. се предвижда и цифровизация на 80 % от абонатните постове в големите селища на областта. С повишаване на степента на цифровизация и намаляване на експлоатационните разходи ще се търси поевтиняване на услугите и повишаване на конкурентноспособността на БТК, както и спиране на тенденцията за закриване на телефонни постове на социално слаби граждани.

Покритие със сигнал на мобилните оператори Мобиком, Глобул и Мобилтел има в по-голяма част от територията на областта. Всички посочени оператори имат действащи представителни офиси в града. Капацитетът на мрежите се увеличава съобразно нарастващия брой на мобилните абонати.

По отношение на аналоговите мобилни комуникации на РТК Мобиком, мрежата е в застой, поради намаляващия брой абонати.

4.2. СЕЛСКО СТОПАНСТВО В ОБЛАСТ ВИДИН

СТРУКТУРА НА ТЕРИТОРИЯТА

Общата площ на област Видин, съгласно баланса на територията, по данни на ТСБ Видин е 3 032 880 дка., което представлява 2,7 % от територията на Република България и 28,60 % от територията на Северозападния регион за планиране. От нея 2 027 534 дка. са

общ селскостопански фонд и 753 045 дка. горски фонд. Земеделските територии обхващат 65,87% от общата територия на областта, а горските територии – 26,77 %.

Баланс на територията към 31.12.2000 год.

Таблица 33

	Земеделски територии				Горски територии
	Общо	в т.ч: обработваема площ	от нея: поливна площ	% на поливните е площи	
Р България	63764817	49769279	7453548		37157538
СЗРП	7546782	6343357	828914		2180022
Област Видин	2027534	1704401	207366	10,23%	753045
Спрямо България	3,18%	3,42%	2,78%		2,03%
Спрямо СЗРП	26,87%	26,87%	25,02%		34,54%
Белоградчик	192879	136133	720	0,37%	178400
Бойница	129038	110699	0	0,00%	29114
Брегово	139517	125658	17421	12,49%	25297
Видин	368256	337751	53620	14,56%	49179
Грамада	139198	114897	25098	18,03%	34613
Димово	290760	254702	11948	4,11%	86065
Кула	216141	191453	26112	12,08%	59015
Макреш	143897	128220	13124	9,12%	77159
Ново село	94136	86335	37081	39,39%	3085
Ружинци	176987	153850	22242	12,57%	38587
Чупрене	136725	64703	0	0,00%	172531

Изводи:

- Земеделската територия на област Видин представлява 3,18% от земеделската територия на Р. България и 26,87% от тази на СЗРП;
- Горската територия на областта представлява 2,03% от същата за страната и 34,54 от горската територия на СЗРП;
- С най-голям процент поливни площи разполагат общините Ново село /39,39%/ и Грамада /18,03%/, а общините Чупрене и Бойница не разполагат с поливни площи.

По начин на трайно ползване земеделските земи биват: ниви, лозя, трайни насаждения, ливади и пасища.

**СПРАВКА ЗА ЗЕМИТЕ ПО НАЧИН НА ТРАЙНО ПОЛЗВАНЕ, ВЪЗСТАНОВЕНИ ПО
ЗСПЗЗ КЪМ 30.12.2003 г.**

Таблица 34

Община	Обща площ обработваеми зем. земи /дка/	Нивидка	%	Лозядка	%	Тр. Нас-я (дка)	%	Ливад и пасища дка	% на ливадите и пасищата към обр. зем земи	Обща площ необработвани зем. земи дка	% на пустеещите земи към зем земи
Видин	357774	322237	90	7749	2	5018	1.41	22770	6.36	184714	51,62
Белоградчик	169228	68892	40	4452	2	568	0.3	95316	56.32	51207	30,25
Бойница	121235	108544	90	1879	1.5	36	0.0	10776	8.88	98732	81,43
Брегово	130020	117610	90	2507	2	965	0.7	8938	6.87	82170	63,19
Грамада	131097	11659	85	873	0.7	263	0.2	18302	13.96	72941	55,63
Димово	258146	222642	86	5927	2.3	260	0.1	29317	11.35	116597	45,16
Кула	195431	174860	89	2111	1	44	0.0	18416	9.42	137584	70,40
Макреш	132095	116737	88	870	0.7	312	0.2	14176	10.73	98251	74,37
Ново село	85896	67223	78	12184	14.1	1092	1.27	5397	6.28	39071	45,48
Ружинци	162933	141081	86	3038	1.9	710	0.4	18104	11.11	147870	90,75
Чупрене	123371	28863	23	1036	0.8	41	0.0	93431	75.73	19089	15,47
Общо за областта:	1867226	1480348	79	42626	2.3	9309	0.4	334943	17.93	1048226	56,13

*Относителния дял на пустеещите земи по общини е спрямо общата обработваема земя за областта.

Площта, която обработваемите земи заемат е 1 867 226 дка. и представлява 61,57% от общата територия на областта.

Делът на обработваемите земи спрямо общия селскостопански фонд е 93,46 %. Най-голям относителен дял имат възстановените имоти с начин на трайно ползване “нива” – 79 % или 1 480 348 дка., които от своя страна представляват 48,81 % от общата територия на областта.

На второ място, като начин на трайно ползване се нареждат пасищата и ливадите, които представляват 17,93% от възстановените имоти, следвани от лозята – 2,3% и трайните насаждения – 0,49%, като делът на трайните насаждения /в т.ч. лозя/, към общата площ на обработваемите земи е 2,78 %.

Преобладаващите категории земи в областта са III –30 % , IV – 25 % и V -13 % . Средната площ на възстановен имот в област Видин е 6 дка, като по общини тя е както следва:

- 5,36 дка - община Видин;
- 4,58 дка - община Белоградчик;
- 5,73 дка - община Бойница;
- 8,33 дка - община Брегово ;
- 7,14 дка - община Грамада;

7,00 дка - община Димово;
 7,95 дка - община Кула;
 6,57 дка - община Макреш;
 5,72 дка - община Ново село;
 4,93 дка - община Ружинци;
 4,58 дка - община Чупрене.

Делбата на наследствени имоти и трудното издирване на собственици затруднява пазара на земеделски земи в областта.

Изоставените /неползвани/ земеделски земи на територията на областта са 1 048 226 дка, което е 56,13 % от обработваемите земеделски земи на област Видин, земя предимно VI, VIII и IX категория, което е тревожен факт за развитието на земеделието и изисква специално внимание.

Причини за наличието на пустеещи земи:

- Наличие на раздробени имоти, като резултат от процеса на възстановяване собствеността върху земята - изключително удребнена и разпокъсана собственост; голям брой наследници на един имот, голяма част от тях живеят в други райони на страната и чужбина; нисък размер на рентата, изплащана от кооперации и арендатори; ниска цена на земеделската земя; липса на финансови средства у земеделските производители за прилагане на съвременни технологии и използване на съвременна техника;
- Бавен темп на комасация;
- Обезлюдяване на населените места от планинските и полупланинските райони.

Общият размер на поливните площи в областта за които са изградени хидромелиоративни съоразения е 207 366 дка. От тях годни за напояване са 124 582 дка или 8,4 % от 1 480 348 дка обработваема площ / само НТП^x – ниви/.

За периода 1999 – 2003 години средно годишно са поливани 7 479 дка. По отделни години поливаните площи са както следва:

1999 г. - 474 дка
 2000 г. – 12 244 дка
 2001 г. – 7 921.6 дка
 2002 г. – 8 531.8 дка
 2003 г. – 8 223.7 дка

СЪСТОЯНИЕ НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО В ОБЛАСТ ВИДИН

Основни форми на стопанисване на земеделските земи

Основните земеделски структури са: частните кооперации, земеделски фирми, арендатори, частни семейни стопанства и лични стопанства.

За периода 1999 г -2003 г. по данни на ОД “Земеделие и гори”, относителният дял на обработваната земя от кооперации, арендатори и частни стопани е представен в следната таблица:

Таблица 35

Година	Относителен дял за кооперации в %	Относителен дял за арендатори в %	Относителен дял за частни стопани в %	Обща обработена площ в дка
1999	52 %	13,3 %	33,3 %	469 497
2000	48 %	16 %	35 %	445 854
2001	36 %	19 %	44 %	448 883
2002	32 %	30 %	38 %	410 988
2003	36 %	50 %	13 %	226 976

По данни на ТСБ – Видин броя на наетите лица по трудови правоотношения в сектор “Селско, ловно, горско и рибно стопанство” за периода 2000 – 2003 година бележи тенденция към намаляване от 1 192 души за 2000 г. до 774 души за 2003 г. От друга страна наблюденията на експертите на ОДЗГ показват, че земеделието се превръща в “социален буфер”, т.е. все по-голяма част от хората започват да се занимават с дребно земеделие, като голяма част от тях не са земеделски производители по смисъла на Наредба № 3, а приходите които реализират на пазара са единствените им доходи.

СЪСТОЯНИЕ НА СЕКТОР РАСТЕНИЕВЪДСТВО

Климатичните и почвени ресурси на област Видин предлагат широки възможности за развитие на селското стопанство. Анализът на растениевъдството показва, че за областта са характерни производството на пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед, овощарството, лозарството и зеленчукопроизводството. Най-благоприятни почвено-климатични условия за развитие на селското стопанство има в северната равнинна част на областта по завоя на река Дунав – в общините Брегово, Ново село и част от общините Видин и Димово.

Сектор растениевъдство има стратегическо значение за отрасъла Селско стопанство. Най-голям относителен дял в растениевъдството на област Видин има зърнопроизводството – 73 % , технически култури – 19 % и трайни насаждения – 8 %.

Зърнените култури заемат 19% от общата обработваема земя в областта, като основен дял се пада на производството на **пшеница, ечемик, царевица, ръж и тритикале**. Производството на **пшеница** представлява около 64 % от производството на зърнени култури в района и заема 12 % от обработваемата земя на областта.

Таблица 36

Година	Засети площи /дка пшеница/	Среден добив
2001	287000	141
2002	117000	184
2003	174000	362
2004	182000	

Втората по площ и значение за областта, като основна култура за фураж на продуктивното животновъдство, е **царевицата**. Тя заема 22 % от площите заети със зърнени култури. За периода 2001-2003 г. площите, с царевица са намалели с 13 % от 72 207 дка. през 2001 г. до 62 800 дка. за 2002 г. Тази тенденция е резултат от няколко фактора: сравнително висока цена на водата за напояване, неизправни поливни съоръжения, липса на сушилни, продължително засушаване и високи температури през летните месеци. Средният добив от декар за област Видин, през 2003 година, е 391 кг при 424 кг за страната.

Производство на **царевица** като основна култура за фураж на продуктивното животновъдство е посочено в следната таблица:

Таблица 37

Година	Засети площи /дка царевица/	Среден добив
2001	72207	228
2002	65200	200
2003	62800	391

Трета по значение традиционна за областта култура е **ечемикът**.

Производството на **ечемик**, заема 9 % от площите, заети със зърнени култури.

Таблица 38

Година	Засети площи /дка ечемик/	Среден добив
2001	55520	130
2002	21485	151
2003	25452	344
2004	26766	

Тенденцията в производството на ечемик е към намаляване на относителния дял на площите с културата, въпреки че ечемика е с по-къс вегетационен период и добивите са устойчиви. През 2003 год. за Видинска област средният добив е 344 кг/дка., при 312 кг/дка. за страната. Като основна фуражна култура производството на ечемик е в тясна зависимост от броя на животните в областта, а техния брой намалява.

През 2003 г. **маслодайните култури** заемат 6,7% от общата обработваема земя в област Видин, като най-голям е дялът на **слънчогледа**. Анализът на производството на слънчоглед показва, че площите засети с тази култура през 2003 г. са се увеличили с 37 % в сравнение с 2001 г.

Таблица 39

Година	Засети площи /дка слънчоглед/	Среден добив
2001	73300	72
2002	66000	101
2003	100378	129

През последните години се забелязва интерес и към **атраکتивни култури** като маслодайна рапица, мента, лавандула, но все още на малки площи – по скоро експериментално. Единствено площите с рапица са по-големи във връзка с построяване на рафинерия за еко-дизел /производство на гориво за дизелови двигатели на базата на екстракция на рапично масло/.

Производство на **рапица**.

Таблица 40

Година	Засети площи /дка рапица/	Среден добив
2001	3400	65
2002	4500	130
2003	3300	-
2004	10047	

Основните проблеми при производството на зърнени и технически маслодайни култури са:

- Неизползването на качествени и сертифицирани семена;
- Неспазване на агротехническите мероприятия по отглеждане на културите;
- Липса на финансови средства за обезпечаване на производството;
- Липса на навици от страна на земеделските стопани да провеждат консултации с агроспециалисти, по въпроси свързани с технологията по отглеждане на културите;
- Остаряла и амортизирана техника, водеща до некачествени почвообработки, големи загуби при прибирането с резултат повишаване себестойността на продукцията.

Овощарството е втория структуроопределящ отрасъл за Видинска област. **Трайните насаждения** заемат 0.49 % от обработваемата площ в областта. От тях 526 дка са ябълки, сливи и круши, и 20 611 дка – лозови масиви /съгласно оперативна информация/.

Почвено-климатичните условия са най-благоприятни за отглеждането на сливи, ябълки и круши, поради което те заемат най-големи площи от овощните видове за района.

Средните добиви за област Видин от отделните овощни видове за 2003 година са :

Ябълки – 925 кг/дка.
Сливи – 341 кг/дка.
Круши – 670 кг/дка.

През последните години интересът към отглеждането на наличните насаждения и създаване на нови нараства.

Ново сливово насаждение е създадено през 2000 год. в гр. Грамада, община Грамада – 11дка.

Нови ябълкови насаждения са създадени през 2003 год. както следва:

- с. Кутово, община Видин – 52 дка.
- с. Буковец, община Видин – 13 дка.

Лозовите насаждения в областта са разположени върху 20 611 дка. и представляват 1.4% от обработваемата площ на област Видин.

От сортовия състав преобладават:

- от червените – Кабарне совиньон, Гъмза и Мерло,
- от белите – Ркацител и Мускат отонел.

Винените лозя заемат 18 881 дка., като за 2003 г. средният добив е 412 кг/дка, при 335 кг/дка. за страната. Общините с най-големи лозови площи са Ново село и Видин.

Десертните лозя заемат 1 730 дка. и за 2003 г. средният добив е 923 кг/дка.

Винопроизводството е традиционен отрасъл за областта и е представен от 3 фирми, утвърдени на пазара. Това създава предпоставка лозарството да се наложи за приоритетен отрасъл. Изключително благоприятни за това са инвестиционните кредити на ДФ “Земеделие”, Програма “САПАРД” и Програма за развитие на земеделието за

Северозападна България до 2006 г., които предоставят преференциални възможности за създаване на нови лозови трайни насаждения и рехабилитация на съществуващите.

Основни проблеми при трайните насаждения са:

- висока стойност за създаването и отглеждането на 1 дка.;
- бавна възвращаемост на вложените средства;
- амортизация на съществуващите насаждения;
- липса на сдружения и асоциации на производители и преработватели;
- отсъствие на навици за консултации с агроспециалисти;
- труден достъп до кредити;

Зеленчукопроизводството в областта е слабо застъпено. Отглеждат се домати, пипер, картофи, зеле, грах и фасул в дворни места и оранжерии.

Основните проблеми, които пречат за разширяване на производството и повишаване на добивите в зеленчукопроизводството, са липсата на големи тържища в областта, преработвателни предприятия и липса на напоителни съоразения. Използване на некачествени семена, неспазване на агротехническите мероприятия, отсъствие на навици за консултации с агроспециалисти, труден достъп до кредити също оказват своето влияние.

СЪСТОЯНИЕ НА СЕКТОР ЖИВОТНОВЪДСТВО

Природо-климатичните условия на област Видин позволяват отглеждането на всякакви видове продуктивни животни, което определя животновъдството като втори основен подотрасъл на селското стопанство в областта. Сравнително добрите условия за развитие на зърнено и фуражно производство, в полската част, предопределят развитието на говедовъдство, свиневъдство и птицевъдство в тези райони. Наличието на много добри пасища и ливади в планинската и полупланинската част на областта са условие за развитие на овцевъдството и месодайното говедовъдство.

Към 31.12.2003г. броят на отглежданите в областта говеда е 6 200, в това число 4 500 броя крави, от които 99,7% се отглеждат в частния сектор. Прави впечатление, че 89% от отглежданите крави са във ферми до 15 броя, а във ферми с над 15 броя животни се отглеждат само 11 % от поголовието.

Породният състав на отглежданите крави е: черно-шарено, симентал, българско кафяво и родопско.

Производство на мляко и месо

Производството на краве мляко през 2003 г. е 5 436 хил. л. През 2003г. РДСРЖ^{xi} е контролирала продуктивните качества на 435 броя крави, чиято средна лактационна млечност е 3 481 кг. мляко с 3,71% м.в. Произведеното месо от ЕРД^{xii} за периода 1999 – 2003 г. е неравномерно със спадове и ръст в края на периода, като по години е:

- 1999г. - 201 тона кланично тегло
- 2000г. - 160 тона кланично тегло
- 2001г. - 112 тона кланично тегло
- 2002г. - 106 тона кланично тегло
- 2003г. - 151 тона кланично тегло

Таблица 41

Показатели в животновъдството	Мярка	Години				
		1999	2000	2001	2002	2003
Говеда - всичко	Брой	8000	8000	7000		6200
В т.ч. крави	Брой	5000	5000	4000		4500
Овци-всичко	Брой	58000	63000	60000		32000
В т.ч. овце-майки	Брой					24000
Кози-всичко	Брой	31000	32000	32000		25000
В т.ч.кози-майки	Брой					
Свине-всичко	Брой	28000	32000	32000	22000	22000
В т.ч. свине-майки	Брой				2800	2200
Птици-всичко	Брой	494000	438000	470000		233000
Пчелни семейства	Брой					13000

СЕЛЕКЦИЯ И КОНТРОЛ В ГОВЕДОВЪДСТВОТО

Таблица 42

година	налични крави	контролирани. крави	% от наличните	ср.млечн. кг	% м.в.	мл.м., кг
1999		286		3478	3,84	133,5
2000		401		3207	3,76	120
2001		438		3194	3,75	119,8
2002		340		3319	3,8	126,24
2003		435		3481	3,71	129,3

Проблеми и предизвикателства в говедовъдство:

- Намалява броят на животните;
- Ниска концентрация на животните във фермите;
- Липса на механизация при основните технологични процеси – хранене, доене, почистване на торга;
- Липса на съвременни технологии при отглеждането на кравите и добива на качествено мляко;
- Не се прилагат научни норми при храненето и отглеждането на животните;
- Примитивизъм при отглеждане на младия разплоден материал и производството на телешко месо;
- Ниска квалификация на фермерите по въпросите на хранене, гледане, зоо и ветеринарна профилактика;
- Не се работи по въпросите на селекцията и изкуственото осеменяване;
- Ниски изкупни цени на млякото и месото;
- Раздробено фуражопроизводство, което е причина за ниската концентрация на животни във фермите;
- Не е застъпено месодайното говедовъдство за използване на богатите пасища в предпланинската и планинската част на областта.

БИВОЛОВЪДСТВОТО

Биволовството е слабо застъпено в областта. Общият брой на биволиите е 84 броя в т.ч. 61 броя биволици е изцяло в частния сектор.

ОВЦЕВЪДСТВО

Брой животни

Броят на овците в региона е 35 777 бр. /100% в частния сектор/, в т.ч. овце-майки – 30 197 бр. Отглежданите овце в равнинната част на областта са от породите: черноглава плевенска, аваси, фризийска и техните кръстоски, а в планинската и полупланинската част на област Видин се развъждат овце от местни кръстоски. По отношение на концентрацията на отглежданите овце във фермите, 99% от фермите са с 10 и по-малък брой овце майки. Броят на фермите със 100 – 200 броя животните е незначителен -7 броя в цялата област.

Новост в овцевъдството на област Видин е внесено от Франция племенно стадо овце от породата “Мутон Шароле”, което ще подобри местните породи овце, особено отглежданите за месо, за които има обширен пазар в рамките на ЕС.

Производство на мляко, месо и вълна

Производството на овче мляко през 2003 г. е 224 тона.

Произведеното месо през периода 1999 – 2003 г. е незначително, като произведеното месо за 2003 г. е 3 т. кланично тегло.

Произведено месо от **дребен рогат добитък** по години :

- 1999 - 4 тона кланично тегло
- 2000 - 3 тона кланично тегло
- 2001 - 6,88 тона кланично тегло
- 2002 – 4 тона кланично тегло
- 2003 - 3 тона кланично тегло

Проблеми и предизвикателства в овцевъдството:

- трайна тенденция на намаление на поголовието и продукцията;

- малък брой млади фермери, които се занимават с овцевъдство, поради непривлекателния труд в отрасъла;
- липса на механизация на технологичните процеси в отрасъла;
- ниски изкупни цени на месо, мляко и вълна, които не стимулират инвестициите в този подотрасъл;
- от 12 години не се прилага навсякъде изкуствено осеменяване и не се извършва селекционна дейност;
- ниска зоо и ветеринарна култура на фермерите отглеждащи овце.

КОЗЕВЪДСТВО

Брой животни

Броят на козите през периода 1999 г. – 2003 г. има тенденция на постоянно намаление. От 31 000 броя кози през 1999 г. броят им спада на 25 000 през 2003 г.

По отношение на концентрацията на броя на отглежданите кози във фермите разпределението е следното : 99% - с от 2 до 5 броя животни; 1 % - с от 50 до 100 бр.

Производството на козе мляко в обалст Видин за 2003 г. е 180 тона.

СВИНЕВЪДСТВО

Брой животни

В област Видин се наблюдава тенденция на намаляване поголовието на свинете. От 32 000 бр. през 2000 г. техният брой е намалял на 22 000 през 2003г. Същото се отнася и за свинете майки, от 2 800 броя през 2002 г. на 2 200 броя през 2003 г. Причините за това драстично намаление са обусловени от нерентабилността на отрасъла. При силната раздробеност на фермите, ниския брой на отглеждани животни във ферма и неприлагане на научно обосновани режими на хранене е неизбежна нерентабилността на производството. Липсата на асоциация и браншова организация определят слабо развит пазар, некоординирани действия между отговорните институции, животновъдите и ползването на експертна помощ.

Поради гореизброените причини започна масово клане на свинете, което обуславя намаление на броя им и увеличение на кланичното тегло.

1999 - 324 тона кланично тегло
 2000 - 518 тона кланично тегло
 2001 - 480 тона кланично тегло
 2002 - 604 тона кланично тегло
 2003 - 744 тона кланично тегло

ПЧЕЛАРСТВО

Съществуващите добри традиции, висок професионализъм на занимаващите се с пчеларство и природоклиматични дадености, обуславят развитието на този подотрасъл, въпреки това, че спрямо 1999 г. пчелните семейства в региона са намалели с 506 бр.

Броят на пчелните семейства по години от 1999 г. до 2003 г. е :

1999 – 14531 броя
 2000 – 14826 броя
 2001 – 13856 броя
 2002 – 13314 броя
 2003 – 14025 броя

ПТИЦЕВЪДСТВО

Броя на птиците през 2003 г. е 291 хил. броя. в т.ч. кокошки носачки – 60 хил.броя.

Производството на яйца е 28 870 хил.бр. при средна носливост от кокошка 122бр. Забелязва се завишен интерес към производство на пилета собствено производство в частни инкубатори с малък капацитет за самозадоволяване на собствени нужди. Високите цени на комбинирани фуражи за пилета и кокошки носачки е предпоставка стопаните да не проявяват интерес към пълноценно и балансирано хранене, което обяснява и съществуващите проблеми с обмяната на веществата и ниската продуктивност в отрасъла.

Броя на птиците през периода 1999 – 2003г. по години е:

1999 - 302 хил. броя в т.ч кокошки носачки - 150 хил. броя;
2000 - 341 хил. броя в т.ч кокошки носачки - 140 хил. броя;
2001 - 319 хил. броя в т.ч кокошки носачки – 138 хил. броя;
2002 - 321 хил. броя в т.ч кокошки носачки - 100 хил. броя;
2003 - 291 хил. броя в т.ч кокошки носачки - 60 хил. броя.

ЗАЙЦЕВЪДСТВО

Животновъдите в област Видин проявяват интерес към зайцевъдството. В Европа има голям пазар за заешко месо, но липсата на кланици, сертифицирани по ISO и отговарящи на европейските стандарти в момента спират развитието на отрасъла.

Броят на зайците по години за периода 1999 г. до 2003 г. е :

1999 - 9 700 бр.;
2000 - 10 600 бр.;
2001 - 10 200 бр.;
2002 - 11 919 бр.;
2003 - 14 654 бр.

МАТЕРИАЛНО-ТЕХНИЧЕСКА БАЗА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО ВЪВ ВИДИНСКА ОБЛАСТ

Към момента техниката, която е в изправно състояние, задоволява частично нуждите на земеделските производители на територията на областта. Наличните селскостопански машини са както следва:

- Трактори - 1100, от които 200 тежки, но 96 % от тях са на 15 и повече години. Новите трактори са от порядъка на 20 нови колесни машини и около 40 броя са тракторите със срок на експлоатация до 15 години;
- Комбайни - около 300 броя. По-голямата част от тях са на над 15 години. Ново закупените комбайни западно производство са втора употреба.

В основната си част тази техника е морално и физически остаряла и се нуждае от подмяна, по-производителна и по-надеждна техника. Прикачният инвентар е на 90 % морално и физически остарял, което води до некачествена обработка на почвата и до големи загуби при прибирането на реколтата.

Услуги със селскостопанска техника предлагат няколко фирми и кооперации, както и физически лица - собственици на такава техника. Като цяло търсенето на механизирани услуги не е високо и задоволяването става най-вече със собствени сили. Развитието в бъдеще на механизирани услуги е към създаване на няколко стабилни фирми, предлагащи качествени услуги със селскостопанска техника. Засега пазарната и ценовата конюнктура на земеделската продукция не благоприятства развитието на този вид дейност.

НАУЧНИ ЗВЕНА И КОНТРОЛНИ ИНСТИТУЦИИ

Научни звена

Научно-техническото обслужване на селскостопанските производители от Видинска област се осъществява до момента от Регионален център за научно и приложно обслужване

(РЦНПО). Звеното работи в момента с много малък капацитет, поради липса на средства. Института се финансира само от Държавния бюджет. Вариантно решение би могло да бъде приватизацията на РЦНПО, при подходящи условия и кандидати, като се използва наличната материално техническа база на станцията (лаборатории, апаратура, животни и др. активи). Изграждането на частно научно-изследователско звено във Видинска област е единствената алтернатива за научно обслужване на земеделието при липса на средства за държавни научни звена и оттегляне на държавата от научните звена по селско стопанство.

Подобно е положението с Института по млечна промишленост, сега част от фирма Ел Би Булгарикум ЕАД, която се занимава главно с производствена дейност на млечни произведения, а не с научно приложна дейност.

Изводи и препоръки:

- Почвено - климатичните условия в област Видин са подходящи за развитие на зърнопроизводството поради изобилието на богати на хумус черноземни и льосови почви. В областта се произвеждат царевица, соя, пшеница и ечемик.
- В област Видин има условия за развитие на екологично земеделие. В земеделието все повече започва да се отделя внимание на био-продуктите от растителен и животински произход. Възможностите за получаване на такава продукция са големи, основавайки се на факта, че дълго време земите не са обработвани с изкуствени торове и препарати. Тук също може да се обособи пчеливша ниша в пазара на суровини за хранителната промишленост и на продукти за директна консумация;
- Необходимо е да се стимулира изграждането на предприятия на преработващата промишленост и тържища за селскостопанска продукция, което би стимулирало зеленчукопроизводството и овощарството, както и разработването на програма за стимулиране на земеделието;
- Необходимо е създаване на информационна система за регистрация на земята. Това ще спомогне за изготвянето на бързи и точни справки от всеки пункт на страната, а също така ще се сложи край на злоупотребите с една и съща земя, която се продава по няколко пъти. Информационната система ще обслужи създаването на кадастъра на земята, за който са необходими много повече средства и време;
- В развитието на растениевъдството се очертават следните тенденции: увеличаване на площите на зърнено-хлебни и зърнено-фуражни култури, използване на сухоустойчиви сортове и хибриди и възстановяване на традициите за производство на плодове в полупланинските райони. Въвеждането на съвременни технологии в селското стопанство е слабо;
- Причината за незадоволителното равнище на областната аграрна икономика, е че не се използват съвременни селскостопански технологии и оборудване, в резултат на което се получават по-ниски средни добиви от земеделските култури в сравнение с тези за страната. В резултат на избирателното прилагане на отделни елементи от технологията не съобразени с научните постановки, себестойността на земеделските продукти се повишава;
- Проблем на земеделието е липсата на организираност на земеделските производители при реализация на продукцията, което води до трудности при предлагането на даден продукт на пазара, ненавременен изкупуване, влошаване на качеството и получаване на цена, по-ниска от себестойността на продукцията;
- Проблем пред развитието на селското стопанство е липсата на финансови средства у земеделските производители за използване на съвременни технологии и техника, липсата на комасация на земеделската земя, а така също и ниската доходност на земеделието и проблемите, свързани с осъществяването на изгодна реализация на произведената продукция;

- Големият размер на необработваната земя, особено в някои общини, където почвата е плодородна, а релефа равнинен, е предпоставка за оземляване на безимотни и малоимотни. Това е валидно особено там, където има повече пустееща земя в Държавния и Общинския поземлен фонд;
- За намаляване процента на необработваната земя е необходимо:
 - отдаване под наем или аренда при по-ниско равнище на наема или рентата, дори безвъзмездно, за по-дълъг период от време, особено ако земята се наема за създаване на лозя или овощни градини;
 - повишаване интензивността, доходността и конкурентноспособността на земеделското производство.
- Периодичните засушавания в област Видин водят до ниски добиви от земеделските култури, което оскъпява допълнително продукцията и при ниско равнище на изкупни цени прави производството губещо. В тази връзка следва да се потърсят начини за диверсификация на структурата на отглежданите култури, за сметка на посухоустойчиви и за които има платежоспособно търсене;
- Периодичните засушавания в областта, особено в критичните за развитието на земеделските култури периоди, налага да се насочат повече инвестиции за възстановяване на напоителната мрежа в този район;
- Животновъдството в областта е слабо развито и неконкурентноспособно. Затова е необходимо да се приложат мерки за стабилизиране и въвеждане на съвременни технологии в производството. По този начин ще се отговори на нуждите на вътрешното потребление и на международните пазари и съответно ще се осигурят стабилни доходи за производителите, като се използват по-пълноценно наличните ресурси;
- Броят на кравите намалява, отглеждането им не е концентрирано в по-големи ферми, което е причина да не се прилага съвременна технологията на производство на качествено мляко;
- В областта преобладават малки обособени ферми. Трудът в тях не е механизирен, което води до намаляване на интереса към животновъдството;
- Инвестирането на собствени средства в животновъдството в област Видин е ограничено поради недостатъчност на финансови ресурси на фермерите и частните стопани;
- Има възможности за отглеждане на животни, нетрадиционни за района, но подходящи като алтернативни дейности – коневъдство, рибарство, отглеждане на шрауси, пъдпъдъци и др.;
- Необходимо е приоритетно да се развива преработващата промишленост – на основата на реализация на селскостопанската продукция, чрез подобряване на интеграционните връзки между производителите и преработвателите на селскостопански продукти и създаване на условия за временно съхраняване на суровините при оптимални условия.
- Също така е необходимо да се приведат условията за производство в предприятията на хранително-вкусовата промишленост в съответствие с европейските санитарни и хигиенни норми;
- Тласък за развитие на селското стопанство в областта ще даде и подобряването на маркетинговата система за реализация на селскостопански продукти. В област Видин липсват функциониращи стокови борси и тържища;

4.5. ХИДРОМЕЛИОРАЦИИ

СЪСТОЯНИЕ НА НАПОИТЕЛНИТЕ СИСТЕМИ В ОБЛАСТ ВИДИН

“Напоителни системи” ЕАД – клон Видин поддържа, експлоатира и стопанисва хидромелиоративен фонд в 5 бр. напоителни системи, развити на територията на областта и обслужва землищата на 47 бр. населени места.

Съгласно баланса на поливните площи към 31.12.2003 г. изградените поливни площи са 207 366 дка. От тях годни за напояване са 124 582 дка. На 31 908 дка. от годните площи водата се доставя по гравитачен път, а на останалите 92 674 дка., чрез помпени станции.

Поливните площи в зависимост от начина на водоподаване през периода 1999 г. – 2003 г. са :

1999г. - 474 дка., в т. ч. 319 дка. гравитачно и 155 дка. помпено;
 2000г. - 12 244 дка., в т. ч. 11 549 дка. гравитачно и 695 дка. помпено;
 2001г. - 7921,60 дка., в т. ч. 7696,60 дка. гравитачно и 225 дка. помпено;
 2002г. - 8531,80 дка., в т. ч. 6682,30 дка. гравитачно и 1849,50 дка. помпено;
 2003г. - 8223,70 дка., в т. ч. 6410,70 дка. гравитачно и 1813 дка. помпено;
 2004г. – 3 054,45 дка, в т.ч. 2 342,45 дка гравитачни и 715 дка помпено.

Площите с извършено напояване през последните пет години съставляват 6% от общите годни такива, като полетите по гравитачен път са 5,24 %, а останалите 0,76.% са помпени.

Полетите за периода 1999г. – 2003 г. видове култури в дка са както следва:

Таблица 43

Култура	Поливен сезон				
	1999 г.	2000 г.	2001 г.	2002 г.	2003 г.
1. Царевица	12,00	11 145,00	6420,80	6764,70	7029,00
2. Други зърнени култури	-	-	-	-	-
3. Тютюн	-	-	-	-	-
4. Зеленчуци	417,00	984,00	463,80	623,10	352,70
5. Трайни насаждения	-	15,00	-	-	109,00
6. Други	45,00	100,00	1037,00	1144,00	733,00
Общо за НС ЕАД Видин	474,00	12 244,00	7921,60	8531,80	8223,70

Основни проблеми пред развитието на хидромелиорациите и поливното земеделие в област Видин

Реално се напояват около 7 % от изградените и годни напоителни площи, въпреки че възможностите на "Напоителни системи" ЕАД клон Видин относно обезпечаването с вода за напояване са многократно по-големи. Състоянието на поливното земеделие във Видинска област на този етап се определя от следните фактори:

Структурата на засяване през последните години е такава, че около 80 % от общите годни поливни площи се засяват със зърнено-житни култури, които не се напояват.

Поливни площи, засяти със зеленчуци и пролетни фуражни култури възлизат средно на около 6 720 дка за година и на практика се напояват около 62 % от тях.

Липсата на Асоциация или Сдружение на производителите води до често срещани трудности за лицата, занимаващи се с растениевъдство: ниски изкупни цени; неизплащане навреме на предадената продукция от страна на изкупвателните фирми и др. Изграждането на такава структура би защитавала интересите на производителите, би могла да гарантира техния пазар със защитени цени. В следствие на това растениевъдството може да стане водещ отрасъл от селското стопанство, като се използва пълноценно плодородната земя в област Видин.

Недобрата организация на собствениците на земеделски земи, да регистрират водни сдружения по Закона за водите, ги лиши от преференциите на държавата за напояване на заложените култури. По тази причина възможността за създаване на водни сдружения отпадна от закона официално.

Ежегодно се извършват ремонтно – възстановителни дейности по ВКМ със бюджетни средства, отпускани от МЗГ.

Основни приоритети в бъдещата рехабилитация и модернизация на напоителните системи в областта, от техническо и организационно естество са:

1. Възраждане на поливното земеделие във Видинска област, чрез предоставянето за безвъзмездно стопанисване и ползване на изградените хидромелиоративни фондове на бъдещите сдружения за напояване. Този процес е регламентиран и уреден в Закона за сдруженията;
2. Рационално използване на напоителните системи в общините Макреш, Грамада, Видин, Димово и Ново село за напояване на фуражни култури и трайни насаждения.

За реализирането на тези приоритети е необходимо да се разработят и осъществят следните конкретни технически проекти:

1. Реконструкция на ПС “ Шишманово” към НС “Рабиша”, за която е разработен проект на стойност – 100 хил.лв. За намаляване загубите от вода и обезпечаване с необходимите водни количества е необходимо изпълнението на монолитна облицовка на изравнител на канал Р-12-1.
2. Върху част от площите на бракуваните дъждовални полета в НС “Ново село” и НС “Видин”, може да се извърши гравитачно напояване около запазените открити магистрални и разпределителни канали, чрез допълнително изграждане на водовземни съоръжения.
3. Ремонт на резервоарите за борба с хидравличния удар на напорен тръбопровод ПС “Кула – 1” на стойност 90 хил.лв.
4. Ремонтно възстановителни работи на канална мрежа и съоръженията към нея, основен ремонт на сграда на ПС “Гомотарци”, машинна и електрическа част към НС “Видин” на стойност 35 000,00 лв. След извършването на РВР ще бъде възможно водоподаването за 35 165 дка.

Отчитайки новите условия на земеползване, състоянието на фрегатните и полустационарните полета, и с цел по-ефективно и икономически целесъобразно използване на напоителните съоръжения, е наложително да се извърши препроектиране за НС “Видин” чрез ПС Гомотарци, НС “Кула” и НС “Ново село”.

4.6. СЪСТОЯНИЕ И СТРУКТУРА НА ГОРСКОТО СТОПАНСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА НА ВИДИНСКА ОБЛАСТ

Общата горска площ на Видинска област възлиза на 81 660 ха или 26, 92 % от територията на областта, от които 75 811 ха са покрити с гори. Общия запас на горите е 9 727 595 м³, като основно преобладават тези от цер, зимен дъб, бук, акация, топола. Средната възраст на горите е 46 г., с преобладание на широколистните – 65 272 ха /86,09 %/. Среден прираст на 1 ха – 3,40 м³.

През последните 5 години за периода 1999 г. – 2003 г. са залесени общо 532,7 ха горски култури, като по отделни години са както следва:

- 1999 г. - 127,2 ха;
- 2000 г. - 74,7 ха;
- 2001 г. - 77,5 ха;
- 2002 г. - 88,5 ха;
- 2003 г. - 164,8 ха.

Към 31.12.2003 г. разпределението на горския фонд по видове собственост е както следва: държавен горски фонд 43 501 ха /53,2 %/; общински горски фонд 7 695 ха /9,4 %/; гори на частни юридически лица 25 ха /%/.; гори на частни физически лица 26 983 ха /33 %/; гори църквена собственост 313ха /%/.; гори временно стопанисвани от общините 1 193 ха / 2,6 %/. , гори на МВС 1657 ха/ 2%/.

Разпределение на горската собственост

Таблица 44

Държавни лесничейства	Общо ГФ	в т.ч. залесена	ДФФ			Общински ГФ			Гори на ч.ф.лица		
			%	/ха/	в т.ч. залес.	%	/ха/	в т.ч. залес.	%	/ха/	в т.ч. залес.
Видин	33080	31556	35	11616	10597	10	3286	3206	50	16692	16365
Белоградчик	25455	22487	62	15820	13144	7,6	1942	1803	28,1	7152	7063
Чупрене	17496	16330	78	13706	12657	-	-	-	15	2624	2608
ДДС"Миджур"	5629	5161	41,9	2359	2274	43,8	2467	2363	9,2	515	510
Общо	81660	75811	53,2	43501	38672	9,4	7695	7372	33,04	26983	26546

Таблица 45

Държавно лесничество / ДДивС/	Гори на ч.ю.лица			Гори на църквата			Гори ВРО и МОСВ		
	%	/ха/	в т.ч. залес.	%	/ха/	в т.ч. залес.	%	/ха/	в т.ч. залес.
Видин		94	92	1	199	195	4	1193 – ВРО	1158 - ВРО
Белоградчик	0,1	25	25	0,9	243	232	1,1	273	222
Чупрене	-	-	-	0,3	55	55	6,4	1111	1010
ДДС"Миджур"	-	-	-	0,3	15	14	4,8	273	244
Общо	0,1	119	117	1,6	512	496	2,0	1657 на МОСВ	1476 на МОСВ

Залесената горска площ за периода от 1999 г. до 2003 г. се е увеличила с 6 928 ха. Площта на горите, които се стопанисват с основно дървопроизводствени и средообразуващи функции / по данни от 2000г./ е 70025 ха или 88%, защитните и рекреационните гори и горите в защитени територии заемат 9 593 ха /12%/, 43 % от горите имат, като основна функция, опазването на почвите от ерозия и поддържането на водния баланс.

Основни проблеми:

- голям брой собственици на маломерни имоти;
- голяма разпокъсаност на частните имоти, което води до трудно стопанисване, охрана и ползване от собствениците на гори.

ЗАЩИТА НА ГОРИТЕ

Сегашно състояние

Санитарното състояние на горите на област Видин е добро. През периода 1999 – 2003г е дадено предимство на извеждане на санитарни сечи. Особено внимание е отделено на отстраняване последиците от възникналите горски пожари, които само за 2003г са 12 броя, като са засегнали 5 608 дка гори. Ежегодно се извършва лесопатологично обследване за установяване на степента на нападение от насекомни вредители. При необходимост се прилага авиобиологична борба.

ОХРАНА НА ГОРИТЕ

Таблица 46

година	Незаконна сеч		Незаконна паша-бр	Пожари бр	Незаконен лов-бр	Риболов бр.	ЗЗП Бр.
	Бр.	м з					
1999	423	369	1	1	17	3	-
2000	465	404	2	21	11	6	1

2001	533	571	4	2	1	-	-
2002	462	357	2	10	9	6	-
2003	582	461	-	3	15	-	-
общо	2465	2162	9	37	53	15	1

Основен проблем по охрана на горите е увеличаване броя на нарушенията от незаконна сеч . Липсата на техника с висока проходимост затруднява горските стражари при изпълнение на служебните задължения.

ПОЛЗВАНЕ НА ДЪРВЕСИНА

Таблица 47

Период	Гора – вид собственост	Стояща маса	Лежаща маса	% спрямо ползване на дървесина от ГФ
1999 г. – 2003 г.	Държавна собственост	64 759 м ³	54 302 м ³	84,0
1999 г. – 2003 г.	Общинска собственост	1 125 м ³	998 м ³	1,5
1999 г. – 2003 г.	Физически лица	16 551 м ³	11 920 м ³	21,5
1999 г. – 2003 г.	Църковна собственост	617 м ³	537 м ³	0,8

Средногодишното ползване на дървесина от горите в горския фонд на територията на област Видин за периода 1999 г. – 2003 г. възлиза на 77 064 м³ стояща маса /63581 м³ лежаща маса/, от които: в гори държавна собственост – 64759 м³ стояща маса /54302 м³ лежаща/, което представлява 84,0 % спрямо ползването на дървесината от ГФ; в гори общинска собственост – 1125 м³ стояща маса /998 м³ лежаща /1,5 % спрямо ползването от ГФ; в гори собственост на физически лица – 16551 м³ стояща маса /11920 м³ лежаща маса /, което представлява – 21,5 % спрямо ползването на дървесина от ГФ; в гори църковна собственост – 617 м³ стояща маса /537 м³ лежаща /, което представлява 0,8 % спрямо ползването на дървесина от горския фонд.

Основни проблеми

При ползването на дървесина от горския фонд на област Видин се срещат следните проблеми:

- Не е приключила реституцията на горите. Постоянно се възстановяват гори и земи от горският фонд, с влезли в сила съдебни решения. Забавя се въведа във владение на собствениците, поради необезпеченост на поддържащи фирми от страна на МЗГ. На терена трудно се установяват границите на горските имоти;
- Силната разпокъсаност на горския фонд;
- Бързо спечелване на доходи от горите, включително и продажби;
- Липсата на горски кооперации и сдружения на собственици на гори.

НЕДЪРВЕСНИ ГОРСКИ РЕСУРСИ

ЛОВНО И НЕПРОМИШЛЕНО РИБНО СТОПАНСТВО

В резултат на провежданата политика, в началото на 90-те години на миналия век, в България са достигнати най-високите запаси от едър дивеч за века.

След настъпилите политически промени и последвалата икономическа криза запасите на дивеча за последните десет години намаляват катастрофално. Данните от таксацията на

дивеча през последните 12 години показват тенденция на траен спад в числеността на основните видове дивеч (благородния елен, сърна, елен лопатар, дребен дивеч) след 1994 г.

Данни за основните видове дивеч в област Видин за периода 1999 г. – 2003 г.

Таблица 48

Вид дивеч	1999 г.	2000 г.	2001 г	2002 г	2003 г
Благороден елен	107	105	102	103	74
Елен лопатар	45	54	46	47	21
Сърна	3586	3527	3291	2066	2079
Дива свиня	1333	1752	1772	1152	1205
Заек	19405	20314	20263	19521	20205
Яребица	11150	13630	14962	14643	20198
Фазан	9890	10440	7537	6167	5296
Вълк	57	58	66	147	84
Чакал	37	52	64	104	165
Лисица	418	477	504	789	896

От посочените в таблицата цифри за периода могат да се направят следните изводи:

- За отчетения период се забелязва тенденция на постоянно намаляване на популацията на едрия полезен дивеч. Единствено нараства популацията на заека и яребицата;
- Неблагоприятна е тенденцията в нарастването на броя на вредния дивеч особено на хищниците, като най-голям е ръста на нарастване за 2003 г. в броя на чакалите- 446 % и лисиците – 214 % спрямо 1999г.

Към лова и риболова е насочен нарастващ интерес от страна на обществото. Броят на ловците в област Видин е около 2 937 човека. Риболовците са около 1 509 човека.

Основни проблеми и тенденции в развитието на ловното и рибно стопанство:

- Трайна тенденция на влошаване на състоянието на дивеча и намаляване на запасите му, в резултат от браконьерството, хищниците и неефективно управление;
- Не добра координация и съгласуваност в действията с ловните сдружения по опазването и подобряването състоянието на дивеча;
- Влошаване качеството на водните басейни за спортен риболов и пренебрегване на изкуственото зарибяване на водните басейни;
- Тенденция в ловното стопанство е организирания ловен туризъм и по – доброто подхранване на дивеча. Зарибяването на водоемите е един от начините за увеличаване на рибните запаси в областта.

ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ГЪБИ, ГОРСКИ ПЛОДОВЕ

Сегашно състояние

Ресурса на лечебни растения на територията на област Видин е традиционен. Най – широко използвани лечебни растения и билки са: жълт кантарион, червен кантарион, риган, обикновена коприва, маточина, бял равнец, липа, черен бъз, черен и червен глог, червен божур, рани лист и иглика .

Растенията, които могат да бъдат източник на горски плодове в района на областта са: черна и червена боровинка, шипка, къпина, малина, горска ягода, киселица, дива круша, скоруша, леска и орех.

От гъбите с промишлено значение са: манатарка и пачи крак. Срещат се в по – голямо количество горска и ливадна печурка и сърнела.

За периода 1999 – 2003 г. събраните такси за билки и гъби са незначителни.

Основни проблеми:

- Не се отчита потенциалът за получаване на приходи от дейности по използване на недървесни ресурси при управлението и устройството на горите;
- Билките, гъбите и горските плодове се ползват неефективно от гледна точка, както на местното население, така и на държавната горска служба. Събират се големи количества, без оглед на опазването на ресурса, продава се на ниски цени;
- Не се осъществява преработка на място, поради което не се формира т.е. губи се добавена стойност, която да остава в региона;
- Не съществува реална оценка на ресурса.

БИОЛОГИЧНО И ЛАНДШАФТНО РАЗНООБРАЗИЕ

Сегашно състояние

В земите и горите на област Видин, благодарение на изключителното природно разнообразие, като релеф, хидрофонд, почви и други, растителния и животинския свят е сравнително богат. През последните години се наблюдават известни смущения в равновесието на отделните екологични системи. Това обстоятелство доведе до драстично намаляване на някои видове ловни птици и бозайници. Управлението на българските гори е ключов фактор за опазването на биологичното и ландшафтното разнообразие у нас.

Земите и горите от горският фонд в област Видин съхраняват :

- висши растения над 100 вида;
- лечебни растения над 20 вида, което представлява 2 % от броя на видовете, включени в приложения списък към “Закона за лечебните Растения”;
- 50 % от застрашените от изчезване видове животни;
- безгръбначна фауна над 17 вида;
- гръбначна фауна над 280 вида;

Основните проблеми за биологичното и ландшафтното разнообразие в горите на област Видин са свързани с проблемите в социалната, икономическа и демографска структура на региона и се свеждат до следното:

- Липса на цялостна система за събиране и обмен на информация, оценка и мониторинг на наличното биологично разнообразие в горските екосистеми;
- Практика на устройство на горите, която не отчита съществуващото биологично разнообразие и съответно не формира цели в тази област;
- Недостатъчен брой и квалификация на персонала в Регионално управление на горите (РУГ) и поделенията му, по отношение проблемите на опазване на биологичното разнообразие;
- Липса на взаимодействие на специалистите от РУГ и поделенията му с експерти и научни работници от други ведомства;
- Не напълно развита системата за опазване на горските генетични ресурси;
- Липса на специализирани научни разработки, насочени към оценка влиянието на горскостопанските практики върху биологичното и ландшафтното разнообразие;
- Не се работи за ограничаване на човешката намеса върху биологичното разнообразие в горските екосистеми и защитените природни територии;

- Липса на законодателство, регламентиращо изискванията за опазване и управление на ландшафтните и непълнота на законодателството за опазване на биоразнообразието.

Предизвикателство за разрешаване на част от проблемите се явява екотуризма, който все още е в начална фаза, но при по – голяма настойчивост и стриктно съобразяване с мнението на специалистите може да съживи икономиката в определени райони на област Видин.

4.5. ТУРИЗЪМ

Туризма е приоритетен отрасъл на българската икономика със сериозен потенциал за развитие. През последните години значението му за социално-икономическото развитие на страната и дялът му в БВП непрекъснато нараства. Налице са повишени инвестиции в инфраструктурата и подобрения в правната и институционална рамка за него. Значително се увеличава броят на МСП в сектора.

Туризмът във Видинска област е представен основно чрез фирмите, предлагащи хотелиерски услуги, заведенията за обществено хранене и лицензираните туристически агенции. Въпреки съществуващите традиции, богатството от природни и културно исторически забележителности, този отрасъл формира само 1,96% от нетните приходи от продажби в областта за 2003 г. За периода 2000 – 2003 г. се забелязва неблагоприятна тенденция на намаляване размера на реализираните нетни приходи от продажби. Същевременно се увеличава размера на ДМА, което свидетелства за повишаване на качеството на обслужване на туристите, чрез модернизация на съществуващите туристически обекти или изграждане на нови.

Таблица 49

Година	2000			2001			2002			2003		
	Бр. единици	НПП хил.лв	МДА хил.лв	Бр. единици	НПП хил.лв	МДА хил.лв	Бр. единици	НПП хил.лв	МДА хил.лв	Бр. единици	НПП хил.лв	МДА хил.лв
Общо за Обл. Видин	2924	240460	95980	2845	243332	99934	2550	227012	169202	2753	266416	189569
Туризм в обл. Видин	385	6369	1803	384	6308	2258	300	5348	2766	281	5234	3189

СРЕДСТВА ЗА ПОДСЛОН ПО ГОДИНИ (брой)

Таблица 50

	2003					2002					2001					2000				
	Общо	Хоте-ли	Към-пинги	Хижи	Др.	Общо	Хоте-ли	Към-пинги	Хижи	Др.	Общо	Хоте-ли	Към-пинги	Хижи	Др.	Общо	Хоте-ли	Към-пинги	Хижи	Др.
България	1059	849	15	129	66	914	742	20	139	13	839	666	24	136	13	836	634	31	157	14
Северозападен	25	15	1	9	0	25	15	1	9	0	22	13	1	8	0	21	12	1	8	
Видин	5	4	0	1	0	5	3	0	2	0	5	3	0	2	0	5	3	0	2	0

ЛЕГЛА В СРЕДСТВА ЗА ПОДСЛОН ПО ГОДИНИ (брой)

Таблица 51

	2003					2002				
	Общо	Хотели	Къмпинги	Хижи	Други	Общо	Хотели	Къмпинги	Хижи	Други
България	158865	143960	1598	7790	5517	143707	132024	1889	8449	1345
Северозападен	1427	1021	30	376	0	1790	1316	30	444	0
Видин	324	304	0	20	0	316	218	0	98	0

	2001					2000				
	Общо	Хотели	Къмпинги	Хижи	Други	Общо	Хотели	Къмпинги	Хижи	Други
България	128588	116044	2606	8613	1325	136026				
Северозападен	1618	1155	31	432	0	1932				
Видин	316	218	0	98	0	336				

РЕАЛИЗИРАНИ НОЩУВКИ ПО ГОДИНИ

Таблица 52

година-2003 (брой)	Общо	в.ч. от чужденци	Хотели	в.ч. от чужденци	Къмпинги	в.ч. от чужденци	Хижи	в.ч. от чужденци	Други	в.ч. от чужденци
България	12521479	9142170	12044626	8986533	135224	35496	177186	3361	164443	116780
Северозападен	89894	14265	79394	14071	0	0	10500	194	0	0
Видин	28980	4253	28893	4253	0	0	87	0	0	0

година-2002	Общо	в.ч. от чужденци	Hotели	в.ч. от чужденци	Къмпинги	в.ч. от чужденци	Хижи	в.ч. от чужденци	Други	в.ч. от чужденци
България	10285668	7055140	9967354	6985110	138738	61690	166611	4811	12965	3529
Северозападен	86486	10389	72843	9800	0	0	13643	589	0	0
Видин	24055	3416	15354	2827	0	0	8701	589	0	0
година-2001	Общо	в.ч. от чужденци	Hotели	в.ч. от чужденци	Къмпинги	в.ч. от чужденци	Хижи	в.ч. от чужденци	Други	в.ч. от чужденци
България	9384506	6189893	8960538	6117885	207449	62727	199312	5023	17207	4258
Северозападен	90718	6910	74238	6395	0	0	16480	515	0	0
Видин	24611	3295	16028	2780	0	0	8583	515	0	0
година-2000	Общо	в.ч. от чужденци								
България	8554139	5170091								
Северозападен	83477	5908								
Видин	26963	2646								

ПРИХОДИ ОТ НОЩУВКИ ПО ГОДИНИ

Таблица 53

година-2003 (хил. лв.)	Общо	в.ч. от чужденци	Hotели	в.ч. от чужденци	Къмпинги	в.ч. от чужденци	Хижи	в.ч. от чужденци	Други	в.ч. от чужденци
България	298763	235886	294538	233339	642	255	887	33	2696	2259
Северозападен	1564	415	1521	413	0	0	43	2	0	0
Видин	439	66	439	66	0	0	0	0	0	0

година-2002	Общо	в.ч. от чужденци	Hotели	в.ч. от чужденци	Къмпинги	в.ч. от чужденци	Хижи	в.ч. от чужденци	Други	в.ч. от чужденци
България	221467	165723	219638	165116	845	509	869	59	115	39
Северозападен	1413	355	1313	345	0	0	100	10	0	0
Видин	390	83	309	73	0	0	81	10	0	0

година-2001	Общо	в.ч. от чужденци	Hotели	в.ч. от чужденци	Къмпинги	в.ч. от чужденци	Хижи	в.ч. от чужденци	Други	в.ч. от чужденци
България	235351	159373	233300	158839	969	441	949	55	133	38
Северозападен	1158	226	1066	220	0	0	92	6	0	0
Видин	395	110	328	104	0	0	67	6	0	0

При направения сравнителен анализ по отделни показатели за развитието на туризма в област Видин за периода 2000 -2003 г. могат да се направят следните изводи:

- Средствата за подслон изразени в брой стопански единици в Република България се увеличават за 2003 г с 21,05 % спрямо базисната 2000г. В Северозападния планов регион увеличението е 19,05%, а в област Видин се забелязва тенденция към запазване броя на средствата за подслон;
- Приходите от реализирани нощувки за разглеждания период в област Видин, Северозападния планов регион и България бележат ръст. За същия период процентът на приходите, реализирани от нощувки и консумация от чужденци в страната и Северозападния планов регион нараства. В област Видин се наблюдава намаляване на този процент. Това показва, че обектите в област Видин не са включени в маршрутите на националните и международните туроператори и трябва да се рекламират природните дадености и културните паметници на областта.

Видинска област има условия за развитие на туризъм въпреки очертаните неблагоприятни тенденции в развитието на отрасъла. Областта е екологично чист район без големи замърсители, с благоприятни природни и антропогенни туристически ресурси.

Природните и културни забележителности на областта, нейната богата история, превръщат региона в интересно място за различните видове туризъм.

Обекти за развитие на **КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИЯ ТУРИЗЪМ**

- Старинна крепост и замък “Баба Вида” - гр. Видин;
- Кръстата казарма - гр. Видин;
- Турски конак “Колука” - гр. Видин;
- Турска поща - гр. Видин;
- Останки от Римска крепостна стена и кула в квартал “Калето” - гр. Видин
- Капии - “Видболска”, “Еничар”, “Флорентин”, “Телеграф”, “Пазар”, “Стамбол” - гр. Видин;
- Катедрален храм “Свети Димитър” - гр. Видин;
- Църква “Света Петка” - гр. Видин;
- Църква “Свети Панталеймон” - гр. Видин;
- Църква “Св. Николай” - гр. Видин;
- Палата на Видинската митрополия - гр. Видин;
- Джамия и библиотека на Осман Пазвантоглу - гр. Видин;
- Еврейска Синагога - гр. Видин;
- Останки от римска крепост “Кастра Мартис” - гр. Кула;
- Белоградчишки скали и Белоградчишка крепост - гр. Белоградчик;
- Останки от антично селище “Рациария” с. Арчар, общ. Димово;
- “Добридолски манастир”;
- “Раковишки манастир”;
- Скален манастир в местността “Албутин” -с. Градец, общ. Видин.

Развитие на **ЕКО ТУРИЗЪМ, ЛОВЕН И РИБОЛОВЕН ТУРИЗЪМ**

Биосферния резерват – Чупрене е с площ 1439 хектара. Същият е включен в списъка на ЮНЕСКО към ООН. В областта има 3 защитени местности, 12 природни забележителности и 5 исторически места. Тук влизат световно известните скални образувания – Белоградчишки скали, Боров камък, Чутурите, и пещерите Магура и Венеца.

Местност Божурица е разположена на 18 км югозападно от гр. Видин. Зоната за отдых разполага с над 600 легла на ведомства, стопански предприятия, обществени организации и частни бази.

В близост до гр. Белоградчик се намира **Ловно - дивечовъдно стопанство “Миджур”**. Стопанството предлага отлични условия за лов на редки видове животни, което го прави привлекателно място за български и чуждестранни туристи.

Рабишкото езеро – най-голямото карстово езеро у нас с площ 1,5 кв.км. Езерото предлага идеални условия за сърф и плуване и има добре оформена плажна ивица. На 100 м от южният му бряг е разположен къмпинг.

Язовир с. Полетковци – подходящ за развитие на спортен риболов и лов, един от най-чистите язовири в региона.

ВОДЕН ТУРИЗЪМ

Река Дунав предлага условия за развитие на воден туризъм. Всяка година през месец август Видин е домакин на традиционната международна регата ТИД, която през 2005 год. Навърши 50 години от създаването си.

Река Фалковец предлага отлични условия за развитието на воден слалом, както и екстремни спортове.

ПЕЩЕРЕН ТУРИЗЪМ

Пещера “Магура”

Обхваща Рабишката могила на 461 м надморска височина. Тя е една от редките по своята красота и разнообразие природни забележителности в България. Пещерата е благоустроена. Подземните ѝ лабиринти имат дължина около 2.5 км., с импозантни зали, сталактити и сталагмити и редки пещерни образувания. Скалните рисунки, запазени в нея, датирани от IX-VIII в. пр. Хр., са уникални шедеври на праисторическото изкуство в Югоизточна Европа. Към настоящият момент пещерата е електрифицирана, има и обособена зала за дегустация на уникалното шампанизирано вино “Магура”.

БАЛНЕОЛОЖКИ ТУРИЗЪМ

На територията на област Видин, в близост до с. Сланотрън, е открито находище на **високоминерализирани термални води** с високо съдържание на йод, бром и др. подходящи за добив на химически компоненти за фармацевтичната промишленост, добив на геотермална енергия и използването им за балнеолечение. Прогнозните експлоатационни ресурси на източника са 5.00 л/сек или 158 680 м³/год. при температура на водата 41⁰С.

СЕЛСКИ ТУРИЗЪМ

Областта разполага с разнообразни природни ресурси и забележителности за развитие на селския туризъм. Въпреки тези предпоставки развитието му в областта е много слабо застъпено.

Област Видин се отличава с традиции в провеждането на мероприятия, свързани с културните празници. Всяка година Видин е домакин на изложби по живопис със скулптура, дърворезба, областни и международни фестивали за народни песни и танци, с участие на представители от Румъния, Сърбия и Черна гора и България.

Предприети стъпки за развитие на туристическия отрасъл в област Видин:

- Учреден Областен съвет по туризъм;
- Разработени проекти в областта на туризма;
- Осъществени контакти със Сърбия и Черна гора, Румъния, Германия и Италия за партньорство по проекти.

Изводи и препоръки:

- Материалната база е остаряла и амортизирана. Увеличаването на размера на ДМА свидетелства за модернизация на съществуващите туристически обекти или изграждане на нови, но туризма все още има много малък принос в общите приходи на областта;
- Факта, че значителен дял микро и малки фирми не реализират печалба се дължи на липсата на туристически поток в района и ниската платежоспособност на населението на областта. Затова към момента туризмът е слабо развит в област Видин. Независимо от малкия дял на сектора в икономиката на СЗРП в сектор хотели и ресторанти се отчита тенденция на нарастване, което дава основание за известен оптимизъм по отношение на туризма;
- На територията на областта функционира едно средно образователно училище, което подготвя кадри в сферата на туризма и управлението.
- За да стане туризмът приоритетен отрасъл и да се постигане добро ниво на качество на предлагания туристически продукт, са необходими:
 - значителни чужди и местни инвестиции;
 - изграждане на модерна материално - техническа база;
 - осигуряване на качествено обучение и преквалификация на кадри;
 - развитие на рекламно-информационна инфраструктура;
 - подобряване състоянието на техническата инфраструктура, обслужваща туризма;
 - стимулиране диверсификация на предлаганите туристически услуги.

4.6. ИНОВАЦИИ И ИНОВАЦИОННИ ПОТРЕБНОСТИ НА ФИРМИТЕ ОТ ОБЛАСТ ВИДИН

През м. май 2004 год., по проект “Разработване на регионална иновационна стратегия на Област Видин”, е направено анкетно проучване сред членовете на Видинска търговско промишлена палата, Индустиална стопанска асоциация и Занаятчийска камара – Видин. Анкетирани са 32 фирми от областта, имащи различна степен на организационно развитие и равнище на технологично екипиране.

Изводите, които са направени в следствие на анкетното проучване са следните:

- Финансирането на иновационната дейност е изцяло и основно от собствени източници и средства;
- Липсва протекционалистична държавна политика, която да подпомага и стимулира развитието на бизнеса;
- Предлаганите от финансовите институции заеми за индустриалните фирми, нямат в изискванията си критерии за оценка на инвестиционното ниво на проектите. Оттук произтичат и основните пречки за финансиране на тези дейности, което на практика ги блокира;
- Неучастието на родните фирми в европейски проекти /с малки изключения/ се дължи на следните факти: **на първо място**, фирмите нямат проектна готовност да участват в такива конкурси. От анкетното проучване не се чувства силна необходимост от иновационни проекти и решения, които да са “осъзната реалност” за фирмите.

Нещо повече, в много от случаите проектите не са иновационни; **на второ място**, българските фирми не разполагат с достатъчна по обем информация и висококвалифицирани кадри, които да работят по тези проблеми; **на трето място**, за участието им в европейските проекти съществуват и редица ограничения, наложени от ЕС;

- По отношение на иновационното сътрудничество на фирмите от Област Видин може да се каже, че е по-скоро изключение.

Основните фактори на външната среда, влияещи негативно върху иновационната дейност и оказващи съществено влияние върху нея са:

- Липса на единна иновационна политика и технологична стратегия на страната и фирмите;
- Липса на иновационен и инвестиционен климат /иновационно инвестиране/. Банките в България не подпомагат тази дейност /високи лихви, липса на критерии за оценка и пр./;
- Липса на професионална и квалифицирана информация, необходима на фирмите за целите на иновационното развитие.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Предизвикателства пред местните и регионални власти и всички участници в иновационната система могат да бъдат формулирани като задачи и предложения към:

а/ Местните и регионални власти:

- да подкрепят развитието на предприемачеството, особено в МСП;
- да подкрепят развитието на връзката между науката и индустрията /технологичен трансфер, инфраструктури, информиране относно изискванията на световния и Европейския пазар и необходимите стъпки за достигане на критериите за качество/;
- да подкрепят развитието на образователната система с оглед придобиване на иновативни нагласи, поемане на риск, възприемане на конкурентни принципи;
- подпомагане развитието на сферите, където региона има конкурентни предимства /отраслови, продуктови и др./;
- подпомагане развитието на кооперирането в Балканския регион и страните от ЕС.

б/ Индустиалните предприятия:

- да разширяват и да създават собствени вътрешни звена за НИРД^{xiii};
- да изградят партньорски взаимоотношения с изследователски звена и институти;
- да насърчат създаването на клъстери, които да изработят общи правила за научна и развойна дейност;
- да осъществят контакти с компании от икономически развитите държави, притежаващи свои собствени звена за научна и развойна дейност.

4.7. ПАЗАРНА ИНФРАСТРУКТУРА:

В област Видин няма тържища с регионално значение. Неразвитата пазарна инфраструктура затруднява всички производители, основно тези на селскостопанска продукция.

В общинските центрове действат общинските пазари за плодове и зеленчуци. На територията на областния град действа дружество «Общински пазар» ООД за търговия с плодове и зеленчуци, има пазар за животни и за употребявани автомобили.

Община Видин има инвестиционно намерение и отреден терен за изграждане на регионален пазар за плодове и зеленчуци, за което търси финансиране. Също така е предвидено изграждане на тържище за селскостопанска продукция.

В областта функционират следните банкови структури и застрахователни дружества, предоставящи услуги и за бизнеса, с клонове в общинските центрове:

Банки:

- "Булбанк" АД
- ДСК АД - Видин
- Обединена българска банка-клон Видин
- "Евробанк" АД - офис Видин
- Българска пощенска банка
- HVB Bank Biohim
- БФТ "ДЗИ Росексим"
- ТБ "Нефтинвестбанк" АД
- Частна Предприемаческа банка "Тексим" АД
- Първа инвестиционна банка
- Централна кооперативна банка
- Стопанска и инвестиционна Банка
- "Райфайзенбанк"(България) ЕАД
- ТБ "Алианц България"
- "Интернешънъл асет банк"
- "Сосиете-Женерал Експресбанк"

Застрахователни дружества:

- "ДЗИ"
- "Алианц"
- "Армеец"
- "Хановер – HDI"
- "Лев-Инс"
- "Български имоти"
- Виктория
- "Гаранция"
- "Орел"
- "Витоша"
- "Евро инс"
- "Бул инс"
- "Общинска застрахователна компания"

ИЗВОД: В област Видин банковият и застрахователният сектори са добре представени. Различните кредитни линии не се използват пълноценно от кредитополучателите, поради високите лихвени проценти и високия размер на обезпеченията.

Национално признати браншови организации на работодателите, функциониращи на територията на област Видин са Индустриална стопанска асоциация, Видинска Търговско промишлена палата, Регионална занаятчийска камара, Камара на инженерите в инвестиционното проектиране, Камара на архитектите, Българска строителна камара - Видин, Съюз на превозвачите. Неправителствени организации в подкрепа на бизнеса, които активно работи са «Агенция за регионално развитие и бизнесцентър Видин» и Бизнес клуб – Видин. Всички тези организации са концентрирани в областния град.

5. СОЦИАЛНА СФЕРА

5.1. ДИНАМИКА И СТРУКТУРА НА ЗАЕТОСТТА

Общия брой на населението по трудово или служебно правоотношение в област Видин през второто тримесечие на 2004г. е 23 447 лица, от тях 17 461 лица са наети в сектор “Услуги”, 5 545 лица - в сектор “Индустрия” и 441 лица в сектор “Селско стопанство”. В сравнение с първото тримесечие на 2004г. те са с 1% повече. Съотношението между наетите в обществения и частния сектор е съответно 55.1% към 44.9%, докато през предходното тримесечие това съотношение е 51.2% към 48.8%, т.е. относителния дял на наетите в частния сектор намалява с 3.9 пункта за сметка на увеличения дял на наетите в обществения сектор.

В сравнение с първото тримесечие на 2004г. броя на наетите лица в обществения сектор се увеличава с 8.6 %, а на наетите в частния сектор намалява с 6.9%.

В отраслите на индустрията и селското и горско стопанство по-голям е броя и относителния дял на наетите лица в частния сектор, като делът им е съответно 89.9% и 68%, докато в отраслите от услугите преобладават наетите в обществения сектор 69.9%.

Разпределението на наетите лица по основни икономически сектори през първото и второто тримесечие на 2004г. е следното:

Таблица 54

Сектор	1-во тримесечие на 2004 год.	II -ро тримесечие на 2004 год.
Индустрия	24.8%	23.6%
Селско стопанство	2%	1.9%
Услуги	73.2%	74.5%

Значителни промени в структурата на наетите лица в отделните икономически сектори през второто тримесечие на 2004 год., в сравнение с първото тримесечие не са настъпили и тя се запазва, като преобладават наетите в сектор “Услуги”, а най-малко са наетите в сектор “Селско стопанство”.

По отрасли и подотрасли наетите лица през второто тримесечие на 2004г. са повече в сравнение с първото тримесечие в отраслите “Други дейности обслужващи обществото и личността” – с 25.5%; “Държавно управление и отбрана, задължително обществено осигуряване” – с 9.3%; “Строителство” – с 1.8%. В останалите отрасли и подотрасли се наблюдава намаление в броя на наетите лица по трудово или служебно правоотношение, като най-голямо е в отрасъл “Търговия, ремонт на автомобили, лични вещи” – 22.6%, а най-малък спад се отчита в отрасъл “Транспорт, складиране и съобщения” – с 0.4%.

Анализът на отрасловата структура и динамика на броя на наетите лица по трудово или служебно правоотношение показва, че в края на юни 2004г. те се увеличават в област Видин спрямо края на март същата година. В същата област относителният дял на наетите в обществения сектор е по-голям. По-голяма част от наетите в частния сектор са ангажирани в

отраслите на индустрията и селското и горското стопанство, а в обществения сектор преобладават наетите в отраслите от услугите.

5.2. БЕЗРАБОТИЦА

В периода 2001 - 2004 г. във възрастовата структура на населението в област Видин преобладаващ дял имат лицата в трудоспособна възраст - 56 478, което като относителен дял е 54,4 %. Втора по големина е групата на лицата в над трудоспособна възраст – 31,7 %. Най-малък дял в общата възрастова структура на населението имат лицата в под трудоспособна възраст, който е 13,9 на сто за областта.

От 2001 година до 2004 година се наблюдава значителен спад на абсолютния и относителен дял на регистрираните безработни. През 2001 година нивото на безработица е най-високо, както за разглеждания период, така също и в сравнение с областите Враца и Монтана. През 2002 година в област Видин нивото на безработица е намаляло с 1,66 пункта, а през 2003 година намаляването е с около 13 пункта.

Ниво на безработица за периода 2001-2004 год. в областите към ДРСЗ – Монтана

Таблица 55

Област	2001	2002	2003	2004
СЗРП	30,59%	29,17%	23,38%	20,81%
Видин	32,17%	30,51%	23,04%	21,48%
Враца	29,21%	27,08%	21,88%	18,73%
Монтана	31,16%	30,78%	25,45%	22,89%

Безработните лица, регистрирани в Дирекциите “Бюра по труда” на територията на областта през 2003 година наброява 13 011, което представлява 23,04% от лицата в трудоспособна възраст.

През 2004 година относителният дял на безработицата в областта намалява с 1,56 пункта в сравнение с 2003 година и достига 21,48 %.

Разпределение на безработните и равнище на безработица за областта по дирекции “Бюра по труда” за 2004 год.

Таблица 56

	Регистрирани безработни			Равнище на безработица		
	2004 год.	Изменение 2004г./2003г.		2004 год.	Изменение 2004г./2003г.	
	ср. год. бр.	ср. год. бр.	%	%	%	+/-
ДБТ Видин	8 137	-770	-8,6	19,33	21,16	-1,83
ДБТ Белogradчик	2 905	14	0,5	30,02	29,87	0,14
ДБТ Кула	1 087	-126	-10,4	23,13	25,81	-2,68
Област Видин - общо	12 129	-882	-6,8	21,48	23,04	-1,56

Равнището на безработица средно през 2004 година е 21,48 на сто души икономически активни лица, което е по-високо от средното равнище за страната за същия период (12,67 на сто). Равнището на безработица в областта, обслужвана от три Дирекции “Бюра по труда”, е

разпределено неравномерно и е обусловено от съответното икономическо развитие. Някои от основните причини за високата му стойност са свитите първични пазари и преобладаващата ниска образование и квалификация на населението от областта.

През първото тримесечие на 2005 година средномесечния брой регистрирани безработни лица за област Видин нараства спрямо четвърто тримесечие на 2004 г.

**Разпределение на безработните и равнище на безработица за областта по дирекции
“Бюро по труда” през първото тримесечие на 2005 год.**

Таблица 57

	Регистрирани безработни			Равнище на безработица		
	Общ брой регистрирани безработни за I-во трим. 2005 год.	IV-то трим. 2004 год.	Изменение I-во трим. 2005г./ IV-во трим. 2004г./	Ниво на безработица I-во трим. 2005 год.	IV-то трим. 2004 год.	Изменение I-во трим. 2005г./ IV-во трим. 2004г./
	ср. год. бр.	ср. год. бр.	ср.мес. бр	%	%	%
ДБТ Видин	8 145	8 895	750	19,35	15,75%	1,78
ДБТ Белоградчик	3 513	4 101	588	36,3	7,26%	6,08
ДБТ Кула	1 159	1 288	129	24,66	2,28%	2,74
Област Видин - общо	12 817	14 284	1 467	22,69	25,29%	2,6

Извод: В разглеждания период 2001 – 2004 година се наблюдава трайна тенденция на намаляване нивото на безработица. През първото тримесечие на 2005 год. безработицата намалява спрямо четвъртото тримесечие на 2004 год. от 25,29% на 22,69%.

5.3. МЕРКИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗАЕТОСТТА

Активната политика, изпълнявана от Агенцията по заетостта, обхваща форми, регламентирани в Закона за насърчване на заетостта /ЗНЗ/ и се осъществява от трите Дирекции “Бюро по труда” в област Видин:

- Посреднически услуги;
- Програми и мерки за заетост на младежите;
- Програми и мерки за преход от пасивни към активни мерки;
- Програми и мерки за обучение;
- Насърчаване на предприемачеството;
- Програми и мерки за откриване на нови работни места;
- Програми и мерки, осигуряващи равни възможности, чрез социално-икономическа интеграция на рискови групи на пазара на труда;
- Защита и запазване на заетостта.

Активната политика се финансира ежегодно със средства от държавния бюджет на Република България и се изпълнява в съответствие с параметрите на утвърден от Министерски съвет Национален план за действие по заетостта.

Национални програми за заетост

Национална програма “Опазване на реколтата – 2004”

Национална програма “Помощ за пенсиониране”

Национална програма “Заетост в подкрепа на българския театър”

Национална програма “Компютърно обучение на младежи”

Национална програма за заетост и професионално обучение за хора с трайни увреждания

Проект “Гаранционен фонд за микрокредитиране”

Друга мярка за насърчаване на заетостта е обучението за придобиване на професионална квалификация.

5.4. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Социално-икономическите фактори, като хроничната безработица, ниски доходи на значителна част от населението, структура на населението, структура на разходите и потреблението допълнително влошават здравния статус, който се характеризира с висока заболяемост, висока смъртност, включително и детска, ниска раждаемост и продължителност на живота.

За преодоляване на негативните тенденции в здравословното състояние на населението, ограничаване на заболяемостта и смъртността е необходимо да бъде подобрена организацията, функциите и дейността на болничната помощ.

Влошените здравни индикатори в област Видин – средна продължителност на живота, детска смъртност, раждаемост, инфекциозна заболяемост, хронична заболяемост, смъртност и др. и тенденциите на развитието им, поставят изключително големи предизвикателства пред здравеопазването в областта.

Състоянието на общественото здраве в област Видин интегрира здравната проблематика на населението като цяло. То е “огледално отражение” на:

- начин на живот;
- на здравна култура;
- ниво на здравеопазване.

Показателите сочат, че Област Видин е една от областите в България с демографски срив, обуславящ се от:

- критично ниска раждаемост;
- увеличена смъртност и отрицателен естествен прираст;
- намалена средна продължителност на живота;
- емиграционни процеси;
- затвърден модел на семейство с едно дете;

Наблюдаваната демографска ситуация в Областта се характеризира със стабилна депопулация. Нейните главни характеристики са три:

- спад на раждаемостта с пречупване на тенденцията ъ към по-силно намаление;
- покачване на смъртността – продължение на тенденцията, формирана в последните няколко десетилетия;
- интензивна емиграция на млади хора в работоспособна и репродуктивна възраст, обусловена от ръста на безработица, който е над средния за страната. Особено изразени в Областта са външно-миграционните процеси.

Тенденцията на намаляване на населението, формирала се през последните няколко години продължава. Към 31.12.2004г. населението е намаляло с 13,4% в сравнение с 1999г. В края на 2004г. в градовете на областта живеят 59,87% от цялото население, а в селата - 40,13%. В състава на населението по пол продължава да преобладава женското население - 51,7%.

Таблица 58

Население на Област Видин към 31.12.1999г. и 31.12.2004г.									
Години	Общо			Градове			Села		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
1999	138794	67391	71403	80601	39476	41125	58193	27915	30278
2004	120192	58051	62141	71966	34838	37128	48226	23213	25013

В края на 2004г. относителния дял на лицата над 65г. възраст е 24,07%, а на тези под 18г. възраст е 16,19%. Прави впечатление, че процесът на застаряване е по-силно изразен сред жените, в сравнение с мъжете. Разликата се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и свързаната с нея средна продължителност на живота им. В селата застаряването на населението е 2,3 пъти по-голямо в сравнение с градовете.

Таблица 59

Население на област Видин към 31.12.2004 година по възрастови групи

Години	Общо			Градове			Села		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
0 - 1	859	448	411	623	328	295	236	120	116
1 - 18	18501	9504	8997	13612	6935	6677	4889	2569	2320
18 - 65	71893	35924	35969	48915	23969	24946	22978	11955	11023
над 65	28939	12175	16764	8816	3606	5210	20123	8569	11554

Естественят прираст на населението в Областта е с прогресивно нарастваща отрицателна стойност като за 2004г. е -13,6‰.

Един от факторите за намаляване броя на населението е продължаващата тенденция за намаление на раждаемостта. През 2004г. са родени 901 деца. Коефициентът на раждаемост през 2004г. е 7,5‰. Върху нивото на раждаемостта оказва влияние променената възрастова структура на населението и по специално намаляващият контингент на жените във фертилна възраст. Трайната тенденция за намаляване на раждаемостта в Областта от една страна е обусловена от негативното влияние на редица социално-икономически фактори и свързаните с тях промени в репродуктивната нагласа на населението, а от друга страна интензивната емиграция на млади хора в работоспособна и репродуктивна възраст, обусловена от ръста на безработица.

Смъртността в Областта е над средната за страната.

Таблица 60

Раждаемост, смъртност и естествено движение на населението в Област Видин					
години	Раждаемост на 1000	Смъртност на 1000	Естествен прираст	детска смъртност на	мъртвородени на 1000

				1000 живородени	живородени
2000	7,5	21,2	-13,7	16,7	10,7
2001	7,7	21,5	-13,9	13,6	11,4
2002	7,1	21,5	-14,4	10,1	7,8
2003	6,9	20,7	-13,8	5,9	11,7
2004	7,5	21,1	-13,6	11,1	13,1

Таблица 61

Раждаемост, смъртност и естествено движение на населението в градовете на Област Видин					
години	Раждаемост на 1000	Смъртност на 1000	Естествен прираст	детска смъртност на 1000 живородени	мъртвородени на 1000 живородени
2000	9,4	12,2	-2,8	14,8	8,1
2001	9,0	11,5	-2,6	11,6	14,6
2002	8,5	12,5	-4,0	9,4	4,7
2003	8,3	12,4	-4,1	6,6	13,0
2004	8,8	13,5	-4,6	7,9	17,0

Таблица 62

Раждаемост, смъртност и естествено движение на населението в селата на Област Видин					
години	Раждаемост на 1000	Смъртност на 1000	Естествен прираст	детска смъртност на 1000 живородени	мъртвородени на 1000 живородени
2000	4,8	33,6	-28,8	25,5	18,2
2001	5,3	35,2	-29,9	18,5	3,7
2002	5,1	35,0	-30,0	11,8	15,5
2003	4,8	33,0	-28,2	4,2	8,3
2004	5,5	32,5	-26,9	18,8	3,7

Извод: В селата смъртността е по-голяма отколкото в градовете. Чувствителната разлика в смъртността между градовете и селата се обяснява с по-интензивния процес на застаряване на населението в селата, начина му на живот, качеството на оказваната медицинска помощ и достъпа до здравни услуги.

Основна причина за смъртността остават болестите на органите на кръвообращението, чийто интензитет е 15,02‰ население, а относителния им дял – 71,46%. Най-често причините за смъртността се дължат на ИБС¹ и мозъчно-съдова болест.

Таблица 63

¹ ИБС – Ишемична болест на сърцето

Перинатална, неонатална и постнеонатална детска смъртност в Област Видин						
година	Перинатална		Неонатална		Постнеонатална	
	абс. брой	на 1000 живородени	абс. брой	на 1000 живородени	абс. брой	на 1000 живородени
2000	7	17,5	1	1,0	3	2,9
2001	5	16,5	1	1,0	5	5,2
2002	6	14,5	7	7,8	2	2,3
2003	2	14,0	3	3,5	0	0,0
2004	3	16,4	4	4,4	4	4,5

Водеща причина за детската смъртност са вродените аномалии, болестите през перинаталния период и болестите на дихателната система.

Намаляването на раждаемостта, емиграционния поток и нарастването на смъртността сред активното население предизвикват сериозни промени във възрастовата структура, които намират израз в демографското остаряване на населението, т.е. увеличаване на абсолютния брой и относителния дял на възрастното население. Демографското остаряване на населението, поставя допълнителни изисквания пред структурата на здравните потребности, поради обстоятелството, че възрастните хора са носители на повече от едно хронично заболяване, което води и до по-големи разходи за здравно обслужване.

Структурата на водещите заболявания е запазена – болести на органите на кръвообращението 27,7%, на дихателната система 21,6% и болестите на нервната система и сетивните органи 12,2%.

Заболеваемостта в Област Видин за периода 1997-2004г. е по-ниска в сравнение с тази за страната.

Година	Област Видин	общо за страната
1997г.	1848,57‰	1339,2‰
1998г.	1879,60‰	1313,7‰
1999г.	1567,78‰	1371,1‰
2000г.	666,10‰	1334,9‰
2001г.	732,18‰	-
2002г.	969,89‰	1366,4‰
2003г.	927,70‰	-
2004г.	871,78‰	-

Таблица 64

Заболеваемост и болестност от злокачествени новообразувания в Област Видин							
		1999г.	2000г.	2001г.	2002г.	2003г.	2004г.
Болестност	абс. брой	3085	3459	3020	3152	3119	3067
	на 100 000 души	2222.7	2539.4	2358.4	2518.41	2543.8	2552.
		1	2	5	5	5	0

Заболеваемо ст	абс. брой	339	363	302	473	380	337
	на 100 000 души	244.24	266.49	235.84	377.92	309.92	280.6

В нозологичната структура на заболяванията от злокачествени новообразувания най-висока е заболеваемостта от злокачествени новообразувания на женската гърда и гениталии, трахеята, бронхите, белия дроб и кожата.

Таблица 65

Регистрирани болни от психични заболявания в Област Видин						
	1999г.	2000г.	2001г.	2002г.	2003г.	2004г.
абс. брой	3915	3968	4013	4589	5122	4547
на 100 000 души	2820.7 2	2913.10	3133.9 3	3666.5 6	4177.50	3733.11

Данните за броя на психично болните бъдат тревога. В структурата на заболяванията най-много са случаите на епилепсия – 688.4 на 100 000 души население, следвани от случаите на шизофрения – 646.0 на 100 000, манийно-депресивна психоза – 510.6 на 100 000, синдром на алкохолна зависимост – 358.0 на 100 000 души. Увеличават се и броя на наркоманно-зависимите, като долната възрастова граница на употребяващите ПАВ е твърде ниска – 15-16г.

Таблица 66

Заболеваемост и болестност от активна туберкулоза в Област Видин							
		1999г.	2000г.	2001г.	2002г.	2003 г.	2004г г.
Болестност	абс. брой	312	305	350	573	303	160
	на 100000 души	224.79	223.91	273.3 3	457.82	247.12	133.12
Заболеваемо ст	абс. брой	101	73	125	153	62	53
	на 100000 души	72.76	53.59	97.61	122.24	50.56	44.10

Извод: В периода 1999 – 2004 год. се наблюдава тенденция на увеличаване на регистрираните болни от психични заболявания – от 3 915 за 1999 год. на 4 547 за 2004 год. Едновременно с това обаче намалява броя на болните от активна туберкулоза – от 312 за 1999 год. на 160 за 2004 год.

Таблица 67

Заболеваемост и болестност от хронични неспецифични белодробни заболявания в Област Видин							
		1999г.	2000г.	2001г.	2002г.	2003 г.	2004 г.
Болестност	абс. брой	1516	1338	3134	4380	892	
	на 100000 души	1092.26	982.29	2447.4 8	3499.57	727.51	

Заболеваемо ст	абс. брой	26	9	1292	1265	93	
	на 100000 души	18.73	6.60	1008.9 8	1010.72	75.85	

Заболеваемостта от туберкулоза е по-висока от средната за страната, която е 41,30 на 100000 население. За разлика от другите региони в страната в областта няма Пулмофтизиатричен диспансер. Лечението на тези болни се осъществява в пулмологично отделение на МБАЛ "Св.Петка" АД. Съществен проблем за покриване на нуждите от стационарно лечение на болните от туберкулоза е морално и физически остарелия сграден фонд и недостатъчно съвременно оборудване. В отделението няма възможност да се води диспансерното наблюдение на лицата от областта, съгласно правилата на добрата медицинска практика, поради финансова и кадрова необезпеченост.

Спада на кривата на заболеваемостта и болестността се дължи основно на:

- въведената система DOTs на СЗО за следене и мониторинг;
- централизирана доставка на туберкулостатици;
- Областна програма за профилактика, ранна диагностика и лечение на туберкулозата.

Извод: Болестността от полово преносими заболявания намалява. По отношение на всички форми на сифилис този коефициент за 2000г. е 103.39 на 100 000 души население, а за 2004г. е 21.63 на 100 000 души. Заболеваемостта от гонококова инфекция намалява. Фактор с нарастващо значение е увеличението на наркоманно-зависимите и риска от разпространение на ХИВ/СПИН, хепатит В и С.

Таблица 68

Годин и	Бр. инвалид и	На 1000 населени е	Абсолютен брой на инвалидизираните по групи				Относителен дял на инвалидизираните по групи		
			I с ч.помо щ	I	II	III	I	II	III
1997	791	5.5	252	58	266	213	39.1	33.6	27.3
1998	842	6.0	267	51	345	179	37.7	40.9	21.4
2004	1703	16.2	345	200	712	368	32.00	41.81	21.61

През 2004г. 16.2% души от население в областта са с над 50% неработоспособност при 18,0% за страната. Най-голям е относителния дял на лицата с намалена работоспособност от 71 до 90% - 41.8%, следвани от лицата със загуба на работоспособността над 90% - 32.0%. Най-честа причина за инвалидизиране са мозъчно-съдовата болест, сърдечно-съдовите заболявания, новообразуванията, заболяванията на опорно-двигателния апарат и ендокринните заболявания.

Осигуреност на населението с медицински кадри:

През 2004г. броя на лекарите в Областта са 401, което е 33.36 на 10 000 души население при 34,45 на 10 000 души за страната. 74,81% от тях притежават специалност. Най-висока осигуреност на населението има с интернисти (4.91 на 10 000), педиатри (2.58 на 10 000), акушер-гинеколози (2.25 на 10 000), хирурзи (1.41 на 10 000). Тревожен е факта, че от 102 общопрактикуващи лекари само 41,17% са с призната специалност.

Стоматологичната помощ се осигурява от 124 стоматолози. 64,51% от тях имат специалност.

Броят на персонала (степен „специалист“) със средно или висше образование е 854. През 2004г. осигуреността с такива специалисти е 70,05 на 10 000 души от населението. Тяхната численост спрямо 1989г. е намаляла с над 50%.

Доболнична медицинска помощ

	Определени по ОЗК		регистрирани
АПМП	89		86
АПСП		100	113
АСМП	95		85
АССП		13	0
МБАЛ		3	3
диспансери		0	0
хоспис		1	1
ЦСМП	1		1
ДМСГД		1	1
МЦ			9
СЦ			0
МСЦ			3
ДКЦ			1
СМТЛ			14
СМДЛ			4

Дейността по диспансерното осигуряване на населението се осъществява от МБАЛ “Св.Петка” АД от три отделения на които са вменени и диспансерни функции.

ЦСМП разполага с разкрити филиали в Брегово, Кула, Димово и Белоградчик. РЦЗ счита за необходимо разкриването на филиали и в Ново село, Ружинци и Чупрене.

Досега приетите рамкови договори не дават възможност за финансиране на хосписа във Видин.

На територията на Област Видин има 10 незаети лекарски практики (в Дреновец, Макреш, Рупци, Долни лом, Салаш, Рабиша, Гара Орешец, Тополовец, Дунавци и Неговановци) и 5 стоматологични практики (в Рабиша, Салаш, Горни лом и Арчар). Това нарушава правото на достъпна и качествена здравна помощ във въпросните населени места.

Домът за медико социални грижи за деца Видин (ДМСГД) разполага с 80 легла.

От 2002 г. в гр. Видин функционира Хоспис без разкрити легла.Целесъобразно е разкриването на хосписи в гр. Кула и гр. Белоградчик.

Дейност в доболничната помощ:

Амбулаторните прегледи, осъществени от първичната медицинска помощ са:

- 2001г. - 313 107
- 2002г. - 380 259
- 2003г. - 383 112
- 2004г. - 369 862

Амбулаторните прегледи, осъществени от специализираната медицинска помощ са:

- 2001г.- 68 654
- 2002г. - 106 745

- 2003г. - 85 828
 - 2004г. - 91 865
- Общ брой на диспансеризираните лица:
- 2000г. - 27 065
 - 2001г. - 38 669
 - 2002г. - 57 369
 - 2003г. - 53 592
 - 2004г. - 41 890

Извод: Анализирайки доболничната помощ се наблюдава нарастване на броя на изпълнените повиквания и обслужените лица за спешна и неотложна помощ и броя на хоспитализираните лица от ЦСМП от една страна, а от друга страна намаляване на броя на амбулаторните прегледи, осъществени от първичната медицинска помощ.

Положителни тенденции:

- групиране на специалисти и семейни лекари около съществуващите медицински центрове;
- разкриване на специализирани медицински практики в периферията на областта.

Слабости:

- необходимост от изграждане на единна информационна система;
- регламентиране на отношенията между съществуващите лечебни заведения;
- недостатъчен медицински одит върху качеството на оказваните услуги;
- неравнопоставеност в достъпа до лекарска помощ на населението от малките населени места;
- ограничения за ползване на специализирана лекарска помощ.

Болнична медицинска помощ:

На територията на областта съществуват три многопрофилни болници за активно лечение в градовете Видин, Белоградчик и Кула.

Използваемостта на леглата за периода от 2000г. до 2004г. постоянно нараства.

Оборота на болничните легла за периода 2000г. - 2004г. нараства, като за 2000г. е 20.6%, а за 2004г. е 34.3%.

Намалява средния престой на пациентите в болниците. За 2000г. е 11.31%, а за 2004г. е 7.96%.

Броят на преминалите болни нараства. За 2001г. те са 15 414, а за 2004г. - 17 630.

Таблица 69

Брой легла в МБАЛ на територията на област Видин					
	2000г.	2001г.	2002г.	2003г.	2004г.
МБАЛ "Св.Петка" АД Видин	612	528	380	380	380
МБАЛ "Белоградчик" ЕООД	105	105	80	74	74
МБАЛ "П.Хитов" ЕООД Кула	70	70	70	60	60
ОБЩО:	787	703	530	514	514

- общ брой легла по профили - 480;
- брой легла по терапевтични специалности - 208 (43.33%), от които кардиологични - 54 (25.96%);

- по хирургични специалности- 107 (22.29%), от които хирургични - 61 (57.01%).

Обема на хирургичната дейност през 2004г. е увеличен.

Оперираните болни, напуснали стационарите на лечебните заведения са 4 294, което е с 1 993 повече в сравнение с 2000г.

Нараства относителния дял на операциите извършени по спешност. За 2001г. те са 15.25%, за 2004г. - 15.81%.

- по акушеро-гинекологични специалности са 50. От тях гинекологични - 15 (30%), родилни - 25 (50%) и патологична бременност - 10 (20%).

Броя на абортите за 2000г. е 1197, а за 2004г. - 734.

Обслужените родилки в стационара за периода 2000г. - 2004г. прогресивно намалява, като за 2000г. те са 1014, а за 2004г. - 842.

По педиатрични специалности - 60 (12.5%), от които педиатрични - 32 (53.33%), детски кърмачески - 15 (25%), неонатологични - 13 (21.67%).

- интензивни легла - 55 (11.46%).

Отношението на леглата към населението е 4.27 на 1000 души, при 57,8 за страната.

За периода 2000г. - 2004г. броя на хоспитализираните на 100 души е относително постоянен.

2000г.	-	11,71%
2001г.	-	11,56%
2002г.	-	12,65%
2003г.	-	12,95%
2004г.	-	13,69%

През посочения период най-голям е процента на хоспитализираните по повод на болести на кръвообращението, следван от болести на дихателната система и усложнения на бременността, раждането и следродовия период.

Съотношението между лекари и среден медицински персонал е 1:2 (оптимално - 1:3)

МБАЛ "Св. Петка" АД Видин

Район на пряко обслужвано население: общини Видин, Брегово и Ново село;

Брой "преминали болни":

1999г.	-	13 144
2000г.	-	12 464
2001г.	-	11 514
2002г.	-	11 962
2003г.	-	12 194
2004г.	-	13 157

По-голяма част от медицинската апаратура е морално остаряла и практически амортизирана. Налице е очевиден недоимък на модерна диагностика и лечебна техника. Има необходимост от инвестиции в инфраструктурата.

Общите разходи през 2004г. в сравнение с 2003г. са се увеличили с 4.1%.

Разходите за медикаменти и консумативи през 2003г. и 2004г. са относително константни стойности - 32-33% от общите разходи.

Има тенденция на увеличение броя на преминалите болни и на нарастване на средните стойности на лекарстводен и храноден.

Общата стойност за лечението на един преминал болен през 2003г. е 497лв. и е близка до средната за страната - 506лв., докато през 2004г. пада на 463лв.

МБАЛ “Белоградчик” ЕООД, гр.Белоградчик

Район на пряко обслужвано население: общини Белоградчик, Ружинци, Чупрене и Димово.

Брой “преминали болни”:

1999г.	-	2 799
2000г.	-	2 638
2001г.	-	2 480
2002г.	-	2 957
2003г.	-	2 800
2004г.	-	2 825

Нараства процента на разходите за възнаграждения и осигуровки от общите разходите: за 2004г. той е по-голям в сравнение с 2003г. със 7.3%.

Разходите за медикаменти и консумативи в болницата са 15.2% за 2003г. и 14.6% за 2004г. от общите разходи.

МБАЛ “П.Хитов” ЕООД гр.Кула

Район на пряко обслужвано население: общини Кула, Макреш, Бойница и Грамада.

Брой “преминали болни”:

1999г.	-	1 700
2000г.	-	1 584
2001г.	-	1 420
2002г.	-	1 499
2003г.	-	1 493
2004г.	-	1 648

Разходите за медикаменти и консумативи в болницата нарастват. През 2003г. за тях са отделяни 13.8% от общите разходи, а през 2004г. - 17.7%.

Изводи:

Основната тежест на патологията се поема от МБАЛ “Св.Петка” АД, където трябва да се хвърлят усилия за подобряване на инфраструктурата и медицинското оборудване. Това обуславя и необходимостта тя да остане 100% държавна собственост.

Необходимо е да бъде подобрена организацията, функциите и дейността на болничната помощ. Нарастването на хроничните заболявания и случаите на патологична бременност значително повишава потребността от подобряване качеството на стационарната помощ.

Социалната роля на малките болници нараства в сравнение с по-големите.

Необходимо е разкриване на болнични ЛЗ за хронично болни и за долекуване.

Влошените здравни индикатори - средна продължителност на живота, детска смъртност, раждаемост, инфекциозна заболеваемост, смъртност и пр. и тенденциите на развитието им, поставят изключително големи предизвикателства пред здравеопазната система в областта.

Социално-икономическите рискови фактори, като хронична безработица, ниските доходи на значителна част от населението, структурата на разходите и потреблението допринасят за влошения здравен статус на населението.

На територията на областта от общия брой лица в пациентските листи 123 939, неосигурени са 18 213, което представлява 14,70%, а броя на изключените, поради напускане на страната е 286, което представлява 0,23%.

Предоставянето на социални услуги в областта се осъществява от 15 действащи дома, които разполагат както с административен, така и със специализиран и помощен персонал за обслужване на пациентите. Трябва да се отбележи, че материално – техническата база в домовете е в незадоволително състояние и е необходимо извършването на строително – ремонтни дейности.

Община Видин

1. Дом за медико - социални грижи – гр. Видин.
2. Дом за деца с умствена изостаналост – с. Гомотарци.
3. Дом за временно настаняване на деца и младежи – гр. Видин.
4. Защитено селище – гр. Видин.
5. Дневен център за лица с умствени и физически затруднения – гр. Видин.

Община Брегово

1. Дом за възрастни с физически увреждания – с. Балей.
2. Дом за възрастни с умствена изостаналост – с. Куделин.

Община Бойница

1. Дом за възрастни с психически растройства – с. Бориловец.

Община Кула

1. Дом за стари хора без отделение – гр. Кула.
2. Дом за деца и младежи с умствена изостаналост – гр. Кула.
3. Микродом – гр. Кула.

Община Димово

1. Център за социална рехабилитация и интеграция – гр. Димово;
2. Дневен дом за стари хора – гр. Димово.

Община Белоградчик

1. Дом за възрастни с деменция – с. Салаш.

Община Ружинци

1. Дом за стари хора с отделение – с. Дреновец.

5.5. ОБРАЗОВАНИЕ

Общият брой на учебните заведения на територията на област Видин е 112, от тях:

Таблица 70

Община	НУ	ОУ	СОУ	Профили рани гимназии	Професионални гимназии	Специални училища	Обслужващи звена	Детски градини
Белоградчик	1	1	1		1		3	1
Бойница		2						2

Брегово		3	1		1		1	6
Видин		12	6	2	4	1	1	23
Грамада			1					1
Димово		2	1		1			3
Кула		1	1					2
Макреш		2						2
Ново село		2	1					4
Ружинци		2	1		1		1	5
Чупрене		2						2
Общо за областта	1	29	13	2	8	1	6	51

Обслужващите звена на територията на областта са:

1. Градско общежитие, гр. Видин.
2. ДОВДЛРГ “Надежда”, гр. Белоградчик.
3. ДОВДЛРГ “Детелина”, с. Рабиша.
4. ДК, гр. Белоградчик.
5. ЦРД, гр. Брегово.
6. ДОВДЛРГ “Христо Ботев”, с. Ново село.

По данни на РИ на МОН – Видин, в началото на учебната 2004/2005 година, в училищната система на областта са обхванати общо **13 977 деца**, разпределени в **704 паралелки** както следва:

- подготвителна група 189 деца – 14 паралелки;
- първи клас 950 деца - 56 паралелки;
- втори клас 997 деца - 55 паралелки;
- трети клас 1 025 деца - 57 паралелки;
- четвърти клас 1 099 деца - 61 паралелки;
- пети клас 1 246 деца - 62 паралелки;
- шести клас 1 173 деца - 60 паралелки;
- седми клас 1 273 деца - 66 паралелки;
- осми клас 314 деца - 12 паралелки;
- девети клас 1 138 деца - 45 паралелки;
- десети клас 1 159 деца - 48 паралелки;
- единадесети клас 1 095 деца - 47 паралелки;
- дванадесети клас 1 117 деца - 51 паралелки;
- тринадесети клас 175 деца - 11 паралелки.

Отпаднали ученици от училищната система за периода 2002-2005 година.

Таблица 71

	Учебни години		
	2002/03	2003/04	2004/05
Отпаднали ученици - общо	456 (3,03%)	523 (3,57%)	451 (3,23%)
отсъствия	154	170	129
слаб успех	5	12	4
болест	19	15	5
семејни причини	165	230	189
социални	31	24	44
в чужбина	82	72	80

Извод: Данните сочат, че през учебната 2003-2004 се наблюдава нарастване на броя на отпадналите ученици от 456 през 2002-2003г., до 523 през 2003-2004г., и леко намаляване през учебната 2004-2005г. до 451. Един от основните мотиви за отпадане на ученици от учебния процес в периода 2002-2005 г. са семейните причини, последван от отсъствия от учебния процес.

Педагогически персонал обслужващ училищата на територията на областта:

Таблица 72

Учебна година	Общо	Мъже	Жени
2002/2003	1317	307 (23.30%)	1010 (76.70%)
2003/2004	1273	293 (23.02%)	980 (76.98%)
2004/2005	1257	294 (23.39%)	963 (76.61%)

Носителите на ПКС² са както следва:

Таблица 73

Учебна година	Общо	I ПКС	II ПКС	III ПКС	IV ПКС	V ПКС
2002/2003	277	26	205	21	5	20
2003/2004	277	25	238	24	8	34
2004/2005	325	26	213	26	12	48

Извод: Наблюдава се лек спад на педагогическия персонал в училищата от общо 1317 през учебната 2002-2003г. до 1257 през учебната 2004-2005г. и увеличаване броя учители преминали професионално квалификационна степен от 277 през 2002-2003 до 325 през 2004-2005г.

Материално - техническата база на държавните, общинските училища и обслужващи звена е недостатъчна и амортизирана. В много от населените места на региона наличната материално - техническа база на училищата не се използва.

Поради ограниченията в бюджета са извършвани най-неотложни ремонтни дейности, насочени преди всичко към отстраняване на рисковете за живота и здравето на учениците.

В държавните и общински училища и обслужващи звена са заявени и изпълнени ремонтни дейности, свързани с отстраняване на течове от покривни конструкции, ремонт на отоплителни и ел. инсталации, санитарни възли и др. Голяма част от предписанията на органите на РС "ПАБ", касаещи демонтаж на горими облицовки, изграждане на преградни стени и т.н. са изпълнени.

Вътрешното обзавеждане на училищните сгради е оскъдно и доста износено. В класните стаи и кабинети е налице елементарно училищно оборудване, което създава демотивираща училищна среда.

Спалните помещения в домовете за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителски грижи, както и тези на общежитията към училищата са лишени от гардероби, индивидуални шкафчета, постелъчен инвентар и вътрешни тоалетни.

² Професионално – квалификационна степен

В много от училищата от областта, предимно в селата, липсват компютри и компютърни кабинети, което пречи на нормалното провеждане на часовете по информатика и информационни технологии.

Достъпът до Интернет е привилегия само на големите училища, което не дава възможност да се реализират стандарти и очаквани резултати, заложен в учебните програми по различни предмети.

Библиотечния фонд също е остарял и амортизиран.

Физкултурните салони и спортни площадки са в лошо състояние.

ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ В ОБЛАСТ ВИДИН СПРАВКА

Изучавани професионални направления и професии в професионалните гимназии от област Видин – учебна 2004/2005 година.

Таблица 74

Професионално направление	Професия	Професионална гимназия
1. Счетоводство и данъци	1.Счетоводител	1.ПГ “Проф. Д-р А.Златаров” – Видин
		2.ПГ по икономика – Димово
2. Стопанско управление и администрация	1.Икономист-мениджър	1.ПГ “Проф. Д-р А.Златаров” – Видин
		2.ПГ по земеделие “В.Левски” – Брегово
3. Секретарски и офис дейности	1.Офис-секретар	1.ПГ “Проф. Д-р А.Златаров” – Видин
4. Използване на компютрите	1.Икономист-информатик	1.ПГ “Проф. Д-р А.Златаров” – Видин
5. Металообработване и машиностроене	1.Машинен монтьор	1.ПГ – Видин
6. Електротехника и енергетика	1.Електромонтьор	1.ПГ – Видин
7. Електроника и автоматизация	1.Монтьор по комуникационни системи	1.ПГ – Видин
		2.ПГ”А.С.Попов” – Белоградчик
	2.Техник на компютърни системи	1.ПГ “Проф. Д-р А.Златаров” – Видин
8. Химични продукти и технологии	1.Лаборант	1.ПГ “Проф. Д-р А.Златаров” – Видин
9. Моторни превозни средства, кораби и летателни апарати	1.Техник по транспортна техника	1.ПГ – Видин
	2.Монтьор на транспортна техника	1.ПГ – Видин
10. Производство на храни и напитки	1.Техник технолог в ХВП	1.ПГ по облекло и хранене
11. Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия	1.Моделиер технолог на облекло	1.ПГ по облекло и хранене
	2.Оператор в производство на облекло	1.ПГ по облекло и хранене
12. Строителство и	1.Строителен техник	1.ПГ – Видин

геодезия		
13. Селско стопанство	1. Фермер	1. ПГ по земеделие "В. Левски" – Брегово
	2. Монтьор на селскостопанска техника	1. ПГ по селско стопанство "Г. М. Димитров" – Дунавци
		2. ПГ по селско стопанство "Н. Й. Вапцаров" – Ружинци
14. Хотелиерство, ресторантьорство и кетеринг	1. Хотелиер	1. ПГ "Проф. Д-р А. Златаров" – Видин
	2. Ресторантьор	1. ПГ по облекло и хранене
	3. Готвач	1. ПГ по облекло и хранене
		2. ПГ по селско стопанство "Г. М. Димитров" – Дунавци

Справка за броя на учениците, придобили степен на професионална квалификация
Втора степен на професионална квалификация

Таблица 75

Брой на учениците в 12 клас в началото на 2003/2004 уч. година	Брой на учениците, завършили 12 клас	Брой ученици, придобили втора степен на професионална квалификация
544	534	337

Трета степен на професионална квалификация

Таблица 76

Брой на учениците в 13 клас в началото на 2003/2004 уч. година	Брой на учениците, завършили 13 клас	Бр. ученици, придобили трета степен на професионална квалификация
157	132	79

Справка за реализация на завършилите средно образование ученици.

Таблица 77

Училище	Бр. ученици, завършили ср. образование	Продължават да учат		Постъпили в казарма	Започнали работа	Заминали в чужбина	Не работят, не учат
		В 13 клас	Във ВУЗ				
I. Професионални гимназии и професионални паралелки в СОУ							
1. ПГ "А. С. Попов" – Белоградчик	25	-	5	-	4	1	15
2. ПГ по земеделие "В. Левски" – Брегово	36	30	2	-	-	2	2
3. ПГ – Видин	120	61	7	14	14	-	24
4. ПГ "Проф. Д-р А. Златаров" – Видин	131	21	56	2	19	4	29
5. ПГ по облекло и хранене	134	29	35	1	35	5	29

6.ПГ по селско стопанство “Г.М.Димитров” – Дунавци	27	-	15	2	2	-	8
7.ПГ по икономико – Димово	20	-	11	-	-	1	8
8.ПГ по селско стопанство – Ружинци	13	-	1	1	-	-	11
9.СОУ “Св.св. Кирил и Методий” – Брегово	16	-	3	-	-	-	13
<i>Всичко:</i>	<i>552</i>	<i>141</i>	<i>135</i>	<i>20</i>	<i>74</i>	<i>13</i>	<i>139</i>
II.Профилирани гимназии и СОУ							
1.ГПЧЕ”Й.Радичков” – Видин	101	-	92	-	-	-	9
2.ПМГ”Екзарх Антим I” - Видин	97	-	89	-	1	-	7
3.СОУ”Цар Симеон Велики”	59	-	33	-	10	3	13
4.СОУ ”Л.Каравелов”	24	-	14	-	3	1	6
5. СОУ “Св.св. Кирил и Методий” - Видин	47	-	14	2	14	4	13
6.СОУ”П.Р.Славейков” – Видин	28	-	3	-	-	3	22
7.СОУ”Хр.Ботев” – Видин	16	-	-	6	-	-	10
8.СОУ”Хр.Ботев” – Белоградчик	29	-	20	-	3	-	6
9.СОУ”Хр.Ботев” – Грамада	5	-	1	-	1	-	3
10.СОУ”Хр.Ботев” – Арчар	11	-	3	-	-	-	8
11.СОУ”В.Левски” - Кула	18	-	9	-	6	1	2
<i>Всичко:</i>	<i>435</i>	<i>-</i>	<i>278</i>	<i>8</i>	<i>38</i>	<i>12</i>	<i>99</i>
Общо:	957	141	413	28	112	25	238

Извод: Изучаваните специалности в средното образование на съответстват на търсенето на пазара на труда в област Видин. Остарялата и амортизирана материално – техническа база в професионалните училища в област Видин е причина за ниското качество на придобитата квалификация.

5.6. КУЛТУРА И КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Богата е историята на област Видин. В първото хилядолетие пр.н.е. тук живеят тракийските племена Мизи и Трибали, покорени и включени в пределите на Римската империя през I-ви век от н.е. Многобройни паметници, архитектурни фрагменти, скулптурни фигури, произведения на бронзолеярството и грънчарството свидетелстват и днес за възхода на античните Рациария (с. Арчар) и Бонония (гр. Видин) в епохата на Римското владичество.

Бонония продължава своето съществуване и през Средновековието под името Бдин. Бурна и превратна е историческата съдба на Бдин през Втората българска държава. Към 90-те години на XIII век Бдинската област съществува като самостоятелно феодално княжество с владетел деспот Шишман, избран през 1323 г. за български цар. 1371 г. Бдин отново става център на независимо феодално княжество, начело с цар Иван-Срацимир.

През XIII - XIV век Бдин е не само политически, но и важен стопански център на северозападните български земи със силно развити занаяти и приложно изкуство, голям производител на зърнени храни и наред с това център на оживена книжовна дейност.

Бдинската крепост пада последна под властта на османските нашественици. Самоотвержена и героична е борбата на българското население от Видинския край през втората четвърт на XIX век. Зараждат се бунтове и въстания: в Белоградчишко, във Видинско, в Кулско. Макар и неуспешни тези въстания показват на европейската общественост, че в България зреят революционни сили, способни на борба за политическо освобождаване.

През февруари 1878 г. Видин е освободен от османско иго.

В продължение на 2 хилядолетия областта е била важен военен, транспортен и търговски център.

Читалища

Читалищното дело има дълбоки корени във Видинския край. Днес в областта има общо 64 читалища, като в тях са заети 130 души.

Първото читалище в областта е основано през 1870г. Това е Читалище “Цвят” - гр. Видин, което неотменно и трайно е свързано с културното развитие и традициите на града и се е превърнало в средище за изява и съхранение на духовното и културно богатство на Видинския край. Основни дейности в структурата на Читалище “Цвят” са:

- Представителен фолклорен ансамбъл “Цвят”, носител на множество национални и международни призове и награди от Италия, Сърбия, Турция, Полша, Унгария, Македония и др.;
- Детска школа по народни танци;
- Детска вокална група “Щурче”;
- Детска балетна школа и Балет “Амадеус”- 1960;
- Школа по джаз танци и джаз състав “Фейм”- 1991;
- Детска езикова школа- 1940;
- Школа по изобразително изкуство “Дъга”- 2001;
- Музикална школа (класове по народни и класически инструменти) – 1955г.;
- Смесен хор Видин.

Разпределение на читалища по общини:

Община Белоградчик - На територията на общината има 5 читалища: Народно читалище (НЧ) “Развитие“ гр. Белоградчик, НЧ “Развитие“ с. Салаш, НЧ “Крум Бъчваров“ с. Стакевци, НЧ “Напредък” с. Рабиша и НЧ “ Възраждане “ с. Раяновци.

Община Бойница - На територията на Община Бойница функционират 4 читалища, в с. Бойница Читалище “ Надежда “, с. Шишенци Читалище “ Поляна “, с. Раброво и с. Бориловец.

Община Брегово – В община Брегово има 9 читалища, по 1 във всяко населено място.

Община Видин – На територията на общината има общо 16 читалища - “Цвят” в гр. Видин, “Просвета” в с. Буковец, “Пробуда” в с. Бела Рада, “Просвета” в с. Гомотарци, “Просвета” в с. Градец, “Постоянство” в с. Дружба, “Паисий” в с. Иново, “Съзнание” в с. Каленик, “Самообразование” в с. Капитановци, “Съзнание” в с. Кошава, “Просвета” в с. Кутово, “Просвета” в с. Покрайна, “Наука” в с. Синаговци, “Съгласие” в с. Слана бара, “Светлина” в с. Сланотрън и “Радост” в с. Търняне.

Община Грамада – на територията на общината функционират 2 читалища: читалище “Пробуда” в гр. Грамада и читалище “Просвета” в с. Тошевци.

Община Димово – Брой читалища на територията на общината – 7, в гр. Димово – “Паисий Хилендарски”, с. Гара Орешец – “Народен будител”, с. Воднянци – “Изгрев”, с. Арчар – “Образование”, с. Извор – “Вельо Бурдашки”, с. Медовница – “Пробуда”, с. Карбинци – “Светлина”.

Община Кула – В общината функционират четири читалища – в гр. Кула, с. Старопатица, с. Тополовец и с. Цар Петрово. Координационен и методичен център за всички тях е читалище “Просвета”- гр. Кула.

Община Макреш – Брой читалища на територията на общината – 4, в с. Макреш – “Мито Марков”, с. Подгоре – “Михаил Здравков”, с. Киряево – “Светлина”, с. Раковица – “Надежда”.

Община Ново село – Брой читалища на територията на общината – 5, с. Ново село – “Земеделец”, с. Флорентин – “Пробуда”, с. Ясен – “Изгрев”, с. Неговановци – “Светлина”, с. Винарово – “Зора”.

Община Ружинци – Брой читалища на територията на общината - 4, “Христо Ботев” с.Ружинци, “Христо Ботев” с. Дреновец, “Просвета” с.Гюргич и в процес на регистрация Читалище “Славяна” с.Плешивец.

Община Чупрене – Брой читалища на територията на община Чупрене – 5, с. Чупрене – “Хр. Ботев”, с. Репляна – “Съзнание”, с. Долни Лом – “Наука”, с. Горни Лом – “Нов живот”, с. Средогрив – “Хр. Ботев”.

КУЛТУРНА ПРОГРАМА

Област Видин се отличава с богата културна програма. Ежегодно областта е домакин на изложби по живопис със скулптура, дърворезба, областни и международни фестивали за народни песни и танци и др.

Международния фолклорен фестивал “Танци край Дунава” се провежда за пръв път през 1997 г. в град Видин. В него участват фолклорни ансамбли от различни страни, които демонстрират националното си богатство и традиции в областта на народното творчество.

Събора за автентичен фолклор “Дунавски ритми” се провежда за пръв път през 1998 г. В него участват фолклорни певчески и танцови групи, групи за народни обичаи, индивидуални изпълнители - разказвачи, баячи и т.н. от читалищата в областта и региона. Целта е да се съхранява, популяризира и предава от поколение на поколение богатото фолклорно наследство на видинския регион.

Международния фестивал на ромската песен и танц “ЗА МИР” се провежда за пръв път през 2000 год. В него вземат участие ромски изпълнители от страната и чужбина.

В областта ежегодно се провежда и Международен фестивал на българо-румънския фолклор **“Фестивал на влашката песен и танц”**.

Други популярни празници, които се организират в областта са:

- Събор на народното творчество “От Тимок до Миджур”;
- Международен панаир Салаш – Ново Корито;
- Димитровден – Ден на град Видин;
- Ежегодно организиране на панаири във всяка от общините;
- Международен пленер “Дунав АРТ”;
- Майсторски клас за диригенти;
- Виенски бал.

Паметници на културата

Замък “Баба Вида” - Замъкът е едно от най-запазените отбранителни съоръжения в България. Основите му са положени в края на X в. върху една от кулите на антична Бонония. Завършен вид добива през XIV в., когато е бил владетелски замък на видинския цар Иван Срацимир (1352-1396/97 г.).

Замъкът заема площ от 9,5 декара заедно със защитния ров. Той е с две оградни стени, по които са били разположени 11 отбранителни кули, една от тях е от XVIIв.

Катедрален храм “Свети Димитър”

Един от най-големите православни храмове в България – втори след “Александър Невски” в София. Храмът е бил срутен поради овехтяване и построен отново. Окончателно е завършен през 1926 г. и тържествено осветен от Видински митрополит Неофит.

Църква “Света Петка”

Църквата е строена през 1627 г. върху основите на по-стар храм. Тя е вкопана дълбоко в земята.

Църква “Свети Панталеймон”

Намира се в двора на Видинската митрополия.

Църква “Св. Николай”

Църквата е построена на мястото на стара камбанария и пристройка към църквата “Св. Панталеймон” през 1926 год. по проект на арх. Коста Николов.

Палата на Видинската митрополия

Областният център е административно средище на **Видинската Света Митрополия**, която обхваща района на Северозападна България.

Митрополията е построена през 1924 год. по инициатива на видинския митрополит Неофит, по проект на арх. Игор Калбус.

Кръстата казарма

Построена през 1801 г. от Осман Пазвантоглу, независим турски феодален владетел. Използвана е от еничарите. Днес в нея е уредена етнографска експозиция.

Джамия и библиотека на Осман Пазвантоглу

Джамията е масивна каменна постройка със строго ориенталска архитектура. Изградена е през периода 1800-1801 г.

Турски конак “Колука”

Построен през втората половина на XVIII в. конакът е бил значително видоизменен през вековете.

Турска поща

Двуетажна каменна сграда, построена специално за пощенски нужди към 60-те години на 19 век. Сградата е единствената запазена стара поща в страната.

Синагога

Намира се в близост до замъка “Баба Вида”. Сградата е построена през 1894 г. за еврейския молитвен дом. Днес сградата е в процес на реставриране.

Останки от Римска крепостна стена и кула в квартал “Калето” гр. Видин.

Капии – “Видболска”, “Еничар”, “Флорентин”, “Телеграф”, “Пазар”, “Стамбол”

Драматичен театър

Посторен е през 1891 год. Това е първата в България построена сграда специално за театрални нужди.

Художествената галерия “Никола Петков”

Основана през 1963г. има богат фонд художествени творби - живопис, графика, скулптура и приложни изкуства.

Кастра Мартис

Римски кастел изграден в края на III в. и началото на IV в. Намира се в центъра на гр. Кула. Разрушен през V в. при нашествията на хуни и други варварски племена. Възстановяван неколккратно.

Рациария

Античен град на брега на р. Дунав, отстоящ на 30 км. източно от Видин. Главен административен и културен център през периода I-VI в.

Град Белоградчик – градът на каменните приказки, разположен на северните склонове на Стара планина. Тук се намират най-интересните образувания от пясъчник, струпани на 200 хектара площ, които винаги предизвикват възхищението на туристите.

Обекти на туризъм са и следните защитени територии в област Видин:

Белоградчишки скали

се разпростират на 30 км дължина и 5 км ширина. Народът е оприличил скалните образувания на хора и животни, като всяка от скалите е свързана с легенда и има име.

Белоградчишка крепост

Изградена сред непристъпни скали, когато нашите земи влизали в пределите на Римската империя (III в.). Използвана била и през Средновековието, а днешният си вид добива в периода 1805-1837 г.

Пещера “Магура” и Рабишко езеро

Обхваща Рабишката могила (461 м надморска височина). Пещерата е една от редките по своята красота и разнообразие природни забележителности в България. Тя е благоустроена. Подземните ѝ лабиринти имат дължина около 2.5 км. с импозантни зали, сталактити и сталагмити, и редки пещерни образувания. Заедно с езерото Рабиша, което е най – голямото карстово езеро у нас с площ от 78 ха, образуват неповторим ансамбъл, обявен за природна забележителност и национален туристически обект. Езерото предлага възможност за водни спортове и има изградена плажна ивица.

Биосферен резерват – Чупрене с площ 1439 хектара. Същият е включен в списъка на ЮНЕСКО към ООН.

В областта има 3 защитени местности, 12 природни забележителности и 5 исторически места. Тук влизат световно известните скални образувания – Белоградчишки скали, Боров камък, Чутурите и пещерите Магура и Венец.

Манастири и туристически местности:

“Добридолски манастир” - основан е през XI век, опожарен през XV век. и възобновен през 1860 год. Църквата на манастира е интересен образ на възрожденското ни църковно строителство. Тя е квадратна, еднокорабна, кръстовидна. В църквата няма стенописи.

Скален манастир в местността “Албутин” - намира се на 21 км. от гр.Видин, наименованието идва от изчезналото селище със същото име. Манастира и неговите части са разположени верижно.

“Раковишки манастир” - бивше средище на комитети през Възраждането. Запазена е старата църква, където съзаклятниците през 1850 год. вземат решение за началото на въстанието в северозападна България.

Местност Божурица – разположена е на 18 км югозападно от гр. Видин. Зоната за отдых разполага с над 600 легла на ведомства, стопански предприятия, обществени организации и частни бази.

В областния център гр. Видин се намират и всички най-важни културни институции:

- Общински драматичен театър;
- Държавен куклен театър;
- Държавна Филхармония;
- Художествена галерия;
- Универсална градска библиотека “Михалаки Георгиев”;
- Ансамбъл за народни песни и танци “Дунав”;
- Читалище “Цвят”;
- Градски духов оркестър.

6) ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

6.1. ВОДОСНАБДИТЕЛНА И КАНАЛИЗАЦИОННА СИСТЕМА

Област Видин разполага със сравнително добре организирана водоснабдителна мрежа с обща дължина 1 725 км. Един от проблемите са дълбочинните кладенци за водочерпене, което предполага използването на специални високонапорни помпи и разширителни кули с

консумация на голямо количество ел. енергия, което значително оскъпява стойността на водата.

Регионът е относително задоволен с питейни води, но системата за водоподаване е високо енергоемка.

Данните на “В и К” ЕООД – Видин за 2003 година сочат следното:

- Количество подавани води – 8 375 071 м³ /год./;
- Изграден обем резервоари – 21 027 м³;
- Загуби на питейна вода – 47%;
- Общо водопотребление – 91 л/ж/д;

Ползвани водни количества

- От населението – 3 691 665 м³ /год./;
- От фирми – 770 573 м³ /год./.

Дължина на изградената водопроводна и канализационна мрежа:

- Водопроводна мрежа – 1 565 км.;
- Канализационна мрежа – 69 км.
- Брой населени места без целогодишно водоснабдяване /на режим/ - 6 бр.;
- Брой неводоснабдени населени места – 13 бр.;
- Брой пречиствателни станции – 0 бр.;
- Пречистени отпадни води – 0 м³;
- Утаители за отпадни води – 0 бр.;
- Качество на питейната вода – 95% стандартни проби по микробиологично показатели;
- Предстоящи инвестиции – около 400 000лв/год.

Водоснабдяването се осъществява помпжно, гравитачно и смесено, като 16% от подаваната вода е гравитачна, а 84% помпжна. Голяма част от количеството питейна вода за област Видин се осигурява от подземни (подпочвени) води, като има и повърхностни водоизточници за Община Чупрене. Общият брой на водоизточниците е 108.

Водопроводната мрежа, която поддържа “В и К” ЕООД гр. Видин, е изградена в периода от 1938 год. до сега. Експлоатационният период на по-голямата част от мрежата е изтекъл и тя вече е силно амортизирана, което води до увеличаващ се брой аварии.

За 2003 година се отчита загуба на вода 47 %, като част от нея се дължи на амортизираната водопроводна мрежа, а останалата част на кражби на вода и необхванати консуматори.

В последните години се наблюдава тенденция на изграждане на собствени сондажи в производствени предприятия, тъй като себестойността на добитата вода от фирмите е много по-ниска в сравнение с цената на водата, закупувана от ВиК.

Състоянието на част от канализационната мрежа е лошо – главно поради малки наклони, некачествено строителство на канализацията, малка скорост на движение на отпадъчните води и липса на локални пречиствателни съоръжения. С канализационна мрежа разполагат предимно големите населени места в област Видин, като в останалите отпадъчните води се заустват в септични ями. Заустените отпадъчни води от домакинствата, несвързани с обществена канализация през 2003г. е 1854 хил.куб.м/год., което представлява 26,1% от тези в Северозападен район за планиране и 2,8 % от заустените в България.

Заустените отпадъчни води през 2003г. са 4658 хил.куб.м/год., като в област Видин няма населено място с изградена пречиствателна станция за битови отпадни води.

Среднодневното потребление на вода за бита в областта по години е:

- 2000г. - 79 л/денонощие
- 2001г. - 69 л/денонощие

- 2002г. - 74 л/денонощие
- 2003г. - 75 л/денонощие
- 2004г. - 69 л/денонощие

Нормата за страната е от 150 до 250 л/денонощие. Това състояние се регулира от високата цена на водата.

Потреблението на вода, доставена от общественото снабдяване за област Видин за 2003г. е 4316 хиляди куб.м, което представлява 20.48% от потреблението на вода в Северозападен регион за планиране и 1,9% от това за страната. Като цяло област Видин е с 97% водоснабдено население от общото за страната. Нисък дял в това отношение се дължи на общините Ружинци - 53,9% и община Бойница – 75,4%, поради наличие на 13 неводоснабдени населени места. В различните сезони и години дебита на част от водоизточниците значително намалява. По тази причина и в резултат на големите загуби на вода по водопроводните мрежи, известен брой от населените места преминават на режимно водоснабдяване – Макрещ, Раковица, Подгоре, Старопатица и Полетковци. Проблемът се явява през лятото, когато питейната вода се използва за поливни нужди. Населени места с целогодишен режим на ползване на вода за областта за 2004г. няма.

Проблемни са и населените места, които се захранват от повърхностни водоизточници – Репляна и Чупрене. Предстои изграждане на пречиствателни станции за тези водоизточници.

Използваната вода в Област Видин е 32 270 хил.куб.м/год., което представлява 0,9% от използваната в Северозападен регион за планиране и 0,55% за страната. Използваната вода от индустрията в област Видин, през 2003г. е 27 134 хил.куб.м/год., което представлява 0,77% от същата за Северозападен регион на планиране. Това е вследствие на затварянето на големите предприятия в областта, а тези които възстановяват своите мощности не работят с пълен капацитет.

Като особено голям проблем в последните години се очертават кражбите на дъждоприемни решетки и ревизионни шахти. Това, от своя страна, е предпоставка за сериозни злополуки с хора и катастрофи с автомобили. Липсата на добра организация по поддържане и контрол на канализационните мрежи води до големи злополуки, вследствие пропадане на улични настилки.

Поддържането на ВиК мрежите и съоръженията по уличните платна е свързано с многобройни изкопни работи, често пъти водещи до причиняване на аварии по съобщителни кабелни мрежи и електропреносната силова мрежа поради неточност на кадастралните планове. Същото се получава и при изкопни работи от цитираните по-горе организации за поддръжка. Това налага изготвяне и поддържане на изключително точен електронен кадастър на всички подземни комуникации. Необходимо е да се подобри взаимодействието и да се обединят усилията на В и К, Електроразпределение и БТК за въвеждане на автоматизирана система и електронен кадастър за координация и контрол на строителните и ремонтно-възстановителните работи, с оглед комплексно решаване на въпросите с подземната инфраструктура и намаляване на относителния дял на общите разходи при комуникациите. Тук е ролята на Общините да обединят подземния и надземния кадастър в обща информационна система, която да се ползва от всички инстанции.

Поддръжката, експлоатацията и стопанисването на хидромелиоративния фонд се осъществява от “Напоителни системи” ЕАД, клон Видин, в 5 напоителни системи, развити на територията на областта и обслужващи землищата на 47 населени места.

Към настоящия момент годни за напояване са 124 582 дка., а за останалите 82 784 дка. е необходимо да се извършат ремонтно – възстановителни работи на каналната мрежа и тръбна такава, на хидротехническите съоръжения, като помпени станции, напорни тръбопроводи, запори, водоеми.

Извършената поземлена реформа и състоянието на разпределителните и групови напоителни канали, стопанисвани от бившите АПК и Кооперации, не позволява използването

им по предназначение, тъй като полутръбите, подземните безнапорни тръбопроводи и съоръжения са изпочупени, разрушени, деформирани и амортизирани.

Действащите поливни станции, включени в поливния процес са в добро технически състояние. За нормалната им експлоатация през поливните сезони са необходими допълнителни средства, свързани с профилактични и ремонтни видове работи на машинна част.

Изводи:

- Област Видин разполага със сравнително добре организирана водоснабдителна мрежа;
- Регионът е относително задоволен с питейни води, но системата за водоподаване е високо енергоемка;
- Наличие на режимно водосабдяване в населените места Раковица, Кула, Подгоре, Старопатица и Полетковци и наличие на неводоснабдени централно населени места;
- Водопроводната мрежа е силно амортизирана, което води до увеличаващ се брой аварии;
- Състоянието на част от канализационната мрежа е лошо – главно поради малки наклони, некачествено строителство на канализацията, малка скорост на движение на отпадъчните води и липса на локални пречиствателни съоръжения;
- Липса на канализационна мрежа в част от населените места на областта;
- В област Видин няма населено място с изградена пречиствателна станция за битови отпадни води;
- Проблемни са и населените места, които се захранват от повърхностни водоизточници – Репляна и Чупрене. Предстои изграждане на пречиствателни станции за тези водоизточници;
- Хидромелиоративния фонд е разпределен в 5 напоителни системи, развити на територията на областта и обслужва землищата на 47 населени места;
- Необходимо да се извършат ремонтни – възстановителни работи на каналната мрежа и тръбна такава, на хидротехническите съоръжения, като помпени станции, напорни тръбопроводи, запори, водоеми;
- Действащите поливни станции са в добро технически състояние. За нормалната им експлоатация през поливните сезони са необходими допълнителни средства, свързани с профилактични и ремонтни видове работи и машинна част.

6.2. ТРАНСПОРТНИ МРЕЖИ

Област Видин отстои на 200 км от столицата на България – гр. София, с много добра достъпност, и заема особено важно място в националната и европейска транспортна система. Това се обуславя от наличието на добре развита инфраструктура – жп, автомобилни и водни връзки, представляващи главни европейски коридори, фериботни, трансгранични авто и жп преходи, наличие на безмитна зона и т.н. През областта преминават два европейски коридора - № 4 Крайова (Румъния) -Видин-София-Кулата и № 7 по река Дунав, но независимо от това следва да отчетем, че развитието е едностранчиво – изключително по отношение на международния автомобилен трафик.

Област Видин е свързана посредством автомобилен и шосеен транспорт с всички населени места в страната и граничните пунктове.

Пътна мрежа

Пътната мрежа на територията на област Видин, стопанисвана от Областно пътно управление – Видин е 610,9 км. републикански пътища на територията на област Видин.

Категория

Пътищата от републиканската пътна мрежа са I-ви, II-ри и III-ти клас.

Дължина на пътната мрежа – общо 610,9 км

I-ви клас	- 73,5 км.
II-ри клас	- 91,0 км.
III-ти клас	- 442,9 км.
Пътни връзки	- 3,5 км.

Гъстота

Общо	- 202,2 км. на 1000 кв.км.
I-ви клас	- 24,3 км. на 1000 кв. км.
II-ри клас	- 30,1 км. на 1000 кв. км
III-ти клас	- 146,6 км. на 1000 кв. км
Пътни връзки	- 1,2 км. на 1000 кв. км

Основен проблем за пътната мрежа е недоизградената инфраструктура. Съществува необходимост от подобрения, реконструкция и ремонт. За по-голяма част от тях има и разработени проекти в работна или идейна фаза, но до този момент не са реализирани, поради липса на финансова обезпеченост.

В лошо състояние е четвъртокласната пътна мрежа, която обхваща 45,1% от общата дължина на пътната мрежа в областта и се нуждае от среден ремонт и ново строителство.

През областта преминава път: Видин-Монтана- Враца-Ботевград-София, който е част от международния път E – 79. В момента пътят се ремонтира по ИСПА и със средства от републиканския бюджет. Изграждането на модерни пътища ще създаде потенциал за развитие на трудовите, туристически и икономически връзки между населените места в област Видин.

Предстои изграждането на Дунав мост II над р. Дунав, който ще осъществи шосейна и железопътна връзка с Република Румъния. Изграждането му ще окаже значимо влияние върху транспортната инфраструктура на областта и ще допринесе значително за икономическото ѝ развитие. Предвижда се пътят да бъде 4 лентов с разделителна ивица, с оглед да поеме трафика от и към моста.

Категорията на изградената пътна мрежа е сравнително висока, голям е дялът на IV-класната пътна мрежа, която е в крайно незадоволително състояние. От 1999г. финансирането на ремонта на IV-то класната пътна мрежа е възложен изцяло на общините. Основна причина за това състояние е липсата на средства в общинския бюджет, особено в по – малките общини, и високите разходи за ремонт и ново строителство.

За постигане на обща транспортна осигуреност на областта е необходимо комплексно проучване, проектиране и изграждане на цялата транспортно-комуникационна мрежа, особено по отношение изграждане на обходни трасета на тази мрежа, с цел извеждане на транзитния транспорт от чертите на общинските центрове.

Улична мрежа

Първостепенната улична мрежа /ПУМ/, в населените места на Област Видин е изградена с трайна настилка /асфалтобетон и паваж/ преди повече от 25 години. Улиците се нуждаят спешно от рехабилитация, реконструкция и основен ремонт. Второстепенната улична мрежа включва улици V-ти и VI-ти класове, които са в лошо техническо състояние и се нуждаят от текущи и основни ремонти. Проблем за град Видин се явява паркирането в централната градска част. Основната причина за това положение е неизграждането на предвидените паркоместа. Ето защо, при липса на друга алтернатива, то се извършва по активни платна на уличната мрежа, което от своя страна затруднява движението.

Уличната мрежа в населените места /без общинските центрове/ е изградена през 70-те и 80-те години. Тя е силно амортизирана и се нуждае от неотложен текущ и среден ремонт. В последните години общините нямат възможност за заделяне на средства за такива ремонти и състоянието на уличната мрежа вече е критично. Уличната мрежа не е изградена изцяло, като процентът на изграденост за всяко населено място е различен.

Градски транспорт има само в гр. Видин и той е незадоволителен. В област Видин няма развита и работеща система от велосипедни алеи, с установени трасета, със съответна организация на движението и условия за нейното провеждане. По принцип, този тип пътна инфраструктура има място и е необходимо да се развива в бъдеще поне в общинските центрове.

Извънградският обществен транспорт не е добре организиран. Транспортът обхваща почти всички необходими направления, но периодичността на маршрутните линии е два пъти седмично, което не задоволява нуждите на населението. Състоянието на автобусния парк е незадоволително – остарели автобуси. За подобряване условията на ползващите извънградски автобусен транспорт би могло да се подобри състоянието на наличните автогари, които имат нужда от ремонт.

СЪСТОЯНИЕ НА ПЪТНАТА МРЕЖА

Таблица 78

Клас	Добро състояние	Средно състояние	Лошо състояние
I - клас	48,7 от които 40, 8 км. ЛОТ	1,4 км.	23,4 км.
II - клас	18,1 км.	29,9 км.	43,0 км.
III - клас	45,8 км.	198,3 км.	198,8 км.
Пътни връзки	3,5 км.	-	-
Общо	116, 1 км.	229, 6 км.	265, 2 км.

Изграденост на пътната мрежа

На първокласния път Е – 79 се извършва рехабилитация ЛОТ-9 на стойност 9 млн.евро. Второкласната пътна мрежа е изцяло реконструирана.

От пътищата III-ти клас не са реконструирани следните участъци:

Път III-114 Лом-Сталийска махала-Дондуково-Дреновец-Ружинци-местността “Бялата вода” от км 49+000 до км 61+300 /Орля-Чупрене/;

Път III-121 Иново-Градец-Периловец-Шишенци-Бойница-Кула от км 20+700 до км 50+300 /Раброво-Кула/;

Път III-1102 Арчар-Мали Дреновец-Извор-Димово-Острокапци—Кладоруб-Салаш-граница РБ от км 0+000 до км 20+300 /Арчар-Димово/ и от км 20+300 до км 48+000 /Димово-Салаш/;

Структура според настилката

Таблица 79

Вид настилка	I – ви клас	II – ри клас	III – ти клас	Пътни връзки	ОБЩО
Асфалтобетонна	72,3 км	85,0 км	342,9 км	3,5 км	503,7 км
Биндер	-	6,0 км			6,0 км
Асф.повърхностна обработка	-	-	85,3 км		85,3 км
Паважна	1,2 км	-	0,1 км		1,3 км
Трошенокаменна	-	-	14,6 км		14,6 км

По отношение на Републиканската пътна мрежа, според класа на пътя, относителния дял от общата дължина за Област Видин е 73%, като за страната е 62,1%, за Северозападен район – 64,1%. Област Видин е и на първо място по първокласни пътища – 72,3 км./Враца -50км. и Монтана – 52км./ . Според вида на пътната настилка в Област Видин има пътища: с асфалтова настилка - 595км.; паважна – 1,3км. и трошено – каменна настилка 14,6 км./ това представлява 9,7% от всичките пътища с трошено – каменна настилка в България и 55,6% от тези в Северозападен район/.

За да се подобри значително състоянието на пътната мрежа са необходими следните инвестиции:

Път I-1 Е-79 Граница Румъния-Ферибот Видин-о.п.Видин-Димово-Ружинци-граница Монтана – 650 000 лв

- от км 38+000 до км 62+758 – 650 000 лв

Път II-11 (О.п.Видин-Димово)-Симеоново-Ботево-Арчар-граница Монтана – 1 850 000 лв

- от км 0+000 до км 15+000 – 1 750 000 лв

- от км 22+400 до км 23+200 – 100 000 лв

Път II-12 О.п. Видин-Иново-Брегово-граница Р. Сърбия и Черна гора – 2 200 000 лв

- от км 0+000 до км 24+300 – 2 150 000 лв

- от км 25+000 до км 26+000 – 50 000 лв

Път II-14 О.п.Видин-Кула-Връшка чука-граница Р. Сърбия и Черна гора – 2 950 000 лв

- от км 0+000 до км 30+000 – 2 550 000 лв

- от км 40+000 до км 41+800 – 400 000 лв

Път III-102 Бела-Белоградчик-Долни Лом-граница Монтана – 3 390 000 лв

- от км 0+000 до км 19+000 – 950 000 лв

- от км 19+000 до км 43+400 – 2 440 000 лв

Път III-114 Лом-Сталийска махала-Дондуково-Дреновец-Ружинци-местността “Бялата вода” – 3 650 000 лв

- от км 22+000 до км 49+000 – 1 350 000 лв

- от км 49+000 до км 72+100 – 2 300 000 лв

Път III-121 Иново-Градец-Периловец-Шищенци-Бойница-Кула – 5 000 000 лв

- от км 2+000 до км 15+200 – 500 000 лв

- от км 20+000 до км 50+300 – 4 500 000 лв

Път III-122 Брегово-Ново село-Капитановци-о.п.Видин – 1 650 000 лв

- от км 1+400 до км 6+000 – 100 000 лв

- от км 9+000 до км 38+100 – 1 550 000 лв

Път III-141 Кула-Грамада-Срацимир-(о.п.Видин-Димово) – 2 100 000 лв

- от км 0+000 до км 3+000 – 400 000 лв

- от км 10+000 до км 22+000 – 1 200 000 лв

- от км 23+000 до км 27+900 – 500 000 лв

Път III-1102 Арчар-Мали Дреновец-Извор-Димово-Острокапци-Кладоруб-Салаш-граница РБ – 3 800 000 лв

- от км 0+000 до км 25+000 – 2 600 000 лв

- от км 25+000 до км 37+000 – 400 000 лв

- от км 37+000 до км 39+000 – 200 000 лв

- от км 39+000 до км 46+000 – 200 000 лв

- от км 46+000 до км 50+100 – 400 000 лв

Път III-1104 Кладоруб-Рабиша-Раяновци – 1 500 000 лв

- от км 0+000 до км 13+200 – 1 500 000 лв

Път III-1142 Дреновец-Воднянци-Костичовци-(Извор-Димово)- 600 000 лв

- от км 0+000 до км 16+300 – 300 000 лв

-от км 16+300 до км 19+200 – 300 000 лв

Път III-1221 О.п.Видин-Покрайна-Антимово-Кошава – 800 000 лв

- от км 2+000 до км 9+000 – 500 000 лв

- от км 13+000 до км 16+000 – 300 000 лв

Път III-1401 (Кула-Връшка чука)-Кириево-Раковица-Подгоре-Раяновци-Ошане-Вещица-Белоградчик – 2 000 000 лв

- от км 0+000 до км 44+500 – 2 000 000 лв

Път III-1403 Подгоре-Шишманово-Макреш-гара Макреш-(о.п.Видин-Димово) – 800 000 лв

- от км 0+000 до км 6+500 – 700 000 лв

- от км 7+500 до км 11+000 – 100 000 лв

Път III-1411 (Кула-Грамада)-Буковец-Слана бара-о.п.Видин – 1 900 000 лв

- от км 0+000 до км 13+000 – 1 300 000 лв

- от км 13+000 до км 26+600 – 600 000 лв

Път III-1412 (Кула-Грамада)-Раковица- 1 500 000 лв

- от км 0+000 до км 14+300 – 1 500 000 лв

Път III-1413 Грамада-п.к.Бояново-Синаговци-Дунавци-(о.п.Видин-Димово) - 1 150 000 лв

- от км 0+000 до км 4+600 – 500 000 лв

- от км 4+600 до км 11+400 – 300 000 лв

- от км 11+400 до км 12+600 – 150 000 лв

- от км 12+600 до км 14+600 – 50 000 лв

- от км 14+600 до км 15+600 – 100 000 лв

- от км 15+600 до км 18+200 – 50 000 лв.

Гранични контролно - пропускателни пунктове

На територията на Област Видин се намират следните ГКПП: Връшка чука, Брегово, Видин - Речна гара и Видин - Ферибот.

ГКПП Връшка чука има транспортна връзка с главен път Е-79. Основният пътничкопоток през него е от български и чужди граждани, пътуващи за и от Сърбия и Черна гора и страните от Западна Европа, с цел търговия, внос на автомобили, битова техника, туризъм и др. С оглед бъдещото членство на Република България в Европейския съюз през ГКПП Връшка чука ще се осъществява преход на транспортни средства и граждани като външна граница на ЕС. От особена важност е проектиране и изграждане на нова канализационна мрежа за питейни и отпадъчни води. В настоящия момент водоснабдяването е затруднено, особено през летния сезон. Необходимо е да бъдат отремонтирани: зала за проверка на пътници и автобуси, хале за щателна митническа проверка на леки автомобили, хале за проверка на ТИР и др., които биха осигурили европейски стандарти на обслужване.

ГКПП Брегово е изграден в непосредствена близост до гр. Брегово. Основният преход през ГКПП е свързан с извършване на търговска дейност от граждани на България и Република Сърбия и Черна гора. Пунктът има значение на граничен преход между двете страни и най – кратък маршрут за движение на българските граждани за страните от Западна Европа. За да отговаря пунктът на европейските изисквания се предвижда ремонт на зала за проверка на пътници и автобуси, хале за щателна митническа проверка на леки автомобили, хале за проверка на ТИР, сграда, изграждане на обиколен път на гр. Брегово. По своето местоположение пунктът се явява външна граница за страните от ЕС.

ГКПП Видин е фериботна връзка. Туристическите и пътническите кораби идващи по р. Дунав се обработват на ГКПП Видин – Речна гара.

Предстои реализацията на ГКПП при проход “Кадъ Боаз”, който се намира между с.Салаш, община Белоградчик и с.Ново корито, община Княжевац. Отварянето на нов ГКПП

ще улесни преминаването на пътници и превозни средства, също така това ще окаже влияние върху инфраструктурата и икономическото развитие на област Видин.

При строежа на Дунав мост II ще бъде разкрит нов ГКПП, който ще обслужва пътничкото и превозните средства, преминаващи по моста.

През ГКПП на територията на областта са преминали следния брой пътници и МПС:

Таблица 80

	ГКПП – Ферибот и Речна гара пътници	ГКПП – Ферибот и Речна гара МПС	ГКПП – Брегово пътници	ГКПП – Брегово МПС	ГКПП – Връшка чука пътници	ГКПП – Връшка чука МПС
2002г.	197 212	64 065	353 194	68 980	20 867	49 803
2003г.	125 347	59 306	270 221	58 582	254 105	67 904
2004г.	197 781	72 387	247 584	66 183	173 363	95 449

Видно от таблицата е, че пътничкото и МПС преминали през ГКПП са относително постоянни, с изключение преминалите през ГКПП – Връшка чука, където са се увеличили през 2002 и 2003г. Това се дължи на нарастване на значението на ГКПП – Връшка чука.

След приемането на Република България за член на Европейския съюз, ГКПП – Брегово и ГКПП – Връшка чука ще станат външна граница за страните от съюза, което налага тяхното модернизиране.

Пристанищна мрежа

В района на град Видин по десния бряг на р. Дунав в участъка от км. 785.000 до км. 795.000 е разположено “Пристанище - Видин”. Пристанището експлоатира четири производствени района:

➤ Пристанищен терминал Север

Разположено е в Северна промишлена зона от км 793.500 до км 793.700 на р. Дунав.

Пристанището е свързано с републиканската пътна и железопътна инфраструктура.

На терен от 10 000 кв.м. – открита складова площ е учреден и работи склад под режим на митническо складиране.

- Автофериботен терминал

Разположен е също в северна промишлена зона от км. 792.800 до км. 793.000. Обслужва фериботната релация Видин – Калафат.

➤ Пристанищен терминал Център

Разположено е в централната градска част от км. 789.900 до км. 791.300.

По протежение на кейовата му стена с дължина 1 440 м. са разположени четири понтонни съоръжения за приставане на кораби за извършване на входно–изходни контроли, за слизане и качване на пътници.

➤ Пристанищен терминал Юг

Разположено е в Южна промишлена зона от км. 785 до км. 785.200 и заема площ от 48 000 кв.м.

Предназначено е за прием и съхранение на насипни и генерални товари, които не изискват специални условия.

За осъществяване на основните дейности в Пристанище Видин – приемане и обработка на кораби, складиране, съхранение и последваща експедиция на обработените товари – пристанището е оборудвано със съответната механизация.

За да функционират оптимално пристанищните терминали, е необходимо да се осигурят складови вместимости с подходящи условия за съхранение, съобразно специфичните изисквания на различните видове товари/към настоящият момент в пристанищните терминали няма изградени закрити складове/.

Необходима е реконструкция и технологично обновление както на съществуващи, така и оборудване на нови специализирани терминали.

Необходимо е формиране на самостоятелни зони и обособяване на специализирани терминали на територията на Пристанищата, с оглед на индивидуално инвестиране или инвестиране в условията на концесия.

В процес на проучване е възможността да се изграждане РО-Ла терминал, който значително ще облекчи трафика.

Дейността на Пристанище - Видин се характеризира с:

- Пряка товаро – разтоварна дейност, която пряко зависи от социално – икономическата обстановка в България. Основните товари, които се обработват на пристанищата са въглища, хартия и гипс фазер, метали и др. За различните години са обработват:

Таблица 81

години	1999г.	2000г.	2001г.	2002г.	2003г.	2004г.	2005г. до ноември месец
Товари в хил.т	30	10	7	27	211	211	264

Основната товаро – разтоварна дейност се осъществява на Пристанище юг – 80% от обработените товари.

Въпреки постигнатия обем на товарооборота, налична механизация, с която разполага дружеството не е натоварена на 100%.Възможностите за обработката на насипни генерални товари на двата пристанищни терминали са за около 460 хил.т.Причините да не се използва пълният капацитет на пристанищата са икономически – закриване на голяма част от предприятията в региона, отдалечеността от столицата и др.

- Наличие на фериботен терминал
През него се осъществява превоз на товари през р. Дунав. За различните години са преминали:

Таблица 82

години	1999г.	2003г.	2004г.	2005г. до ноември месец
Товари в хил.т	699	529	644	884

- Приставане на пътнически кораби

Таблица 83

Години	1999г.	2003г.	2004г.	2005г. до ноември месец
Брой преминали пътници Речна гара	33 хиляди	17 хиляди	13 хиляди	14 хиляди
Брой преминали пътници	293	73	72	79 хиляди

Ферибот	хиляди	хиляди	хиляди	
Брой преминали пътници	325	90	85	93 хиляди
общо	хиляди	хиляди	хиляди	

Спадът на преминаващите пътници се дължи на падането на икономическите ограничения, които бяха наложени на Югославия, днес Сърбия и Черна гора заради кризата в Косово.

Основният проблем, който затруднява пълноценното използване на капацитета на пристанище – Север, намиращо се в Северна промишлена зона е извеждането от експлоатация на жп линията Р.П. “Капитановци”, която е с дължина 2849 м. Линията е била закрыта с Решение на Управителния съвет на НК БДЖ през 2000г. По този начин пристанището е откъснато от националната железопътна инфраструктура, което предполага извозването на товарите да става само с автомобилен транспорт.

Във връзка с поставените изисквания от Европейския съюз е необходимо да бъде построен Терминал за санитийни води в един от пристанищните терминали. Това се налага от значителния трафик на плавателни съдове, които транспортират товари и пътници и е необходимо да се освободят от твърди отпадъци, санитийните и битовите фекални води.

На територията на област Видин функционират и пристанища, които са стопанисвани от частни фирми: Ро – Ро терминал, покриващ релацията Видин – Пасау, Германия /разположен в Северна промишлена зона/, Петролен терминал /разположен в Южна промишлена зона/ и пристанището на Дунавски драгажен флот.

Пристани, които не функционират има и при селата Връв, Ново село и Арчар.

Летище Видин

На 6 км., от гр. Видин е изградено гражданско летище, което е можело да приема самолети с полезен товар до 50 тона. Летище Видин е изградено през 1973 година с предназначение за полети на граждански, въздухоплавателни средства. Летище Видин разполага с развита пистова система. Съоръжението съдържа странични ивици за безопасност, товарна площадка и площадка за селско – стопанска авиация, 38 м. ширина и 2 080 м. дължина, полоса 2 500/50, рульовки, перон и навигационни средства. Съществува прилежаща административна сграда с технически и приемен блок, контролна кула за управление на въздушното движение, електрическа подстанция с аварийно електрозахранване, дренажни съоръжения, кабелна инфраструктура ГСМ, противопожарни клетки и други режийни съоръжения. Горните обекти са разположени на площ 1 309 дка. и са оградени с периметрова ограда с дължина около 6 000 м.

В настоящия момент състоянието на съоръженията, пистовата система и сградите е лошо.

Със Заповед РД 14 – 32/01.11.1999 год. на Министерството на транспорта летището е закрыто и предоставено за стопанисване на Областен управител на област Видин, от където произтича и възможността за предоставянето му на концесия.

Железопътна мрежа

Железопътният транспорт на територията на област Видин се стопанисва от поделенията на Националната компания “Железопътна инфраструктура” и БДЖ ЕАД.

Участъкът Брусарци – Видин е част от VII главна ЖП-линия София - Видин, с дължина от 87 км. на територията на Област Видин. Железопътната линия е единична, въведена в експлоатация през 1923 година, като от 1988г. е изцяло електрифицирана.

На територията на област Видин ЖП линията преминава през общини Ружинци, Димово, Макреш и Видин. Без пряк железопътен транспорт до областния център и страната остават общините Белоградчик, Брегово, Бойница, Грамада, Кула, Ново село и Чупрене.

В системата на железопътните връзки община Видин е добре обезпечена. Гара Видин е една от най-старите гари в България, като експлоатацията ѝ е започнала през 1923г. Приемното здание е построено през 1937г. Гара Видин е тип челна и има 10 броя коловози. От тук се осъществяват връзки със София, а през Мездра и с Варна и други големи градове. Движението по железопътната линия на територията на областта е с максимална скорост 70км/ч., като причината за това са големите криви и наклони, които не позволяват по – висока скорост. Поради тази причина се проучва възможността за проектиране и строителство на скоростна ЖП–линия, която да осигури модернизирани на ЖП инфраструктурата и съкращаване на времето за пътуване от Видин до София и обратно. През 1988г. е извършена цялостна подмяна на железопътни път в участъка, като слабите места на пътя непрекъснато се контролират и ремонтират, с цел да се осигури безопасно пътуване и превоз на товари.

На територията на Област Видин има 6 железопътни гари /Видин, Видбол, Срацимир, Димово, Орешец и Дреновец/ и 7 спирки и разделни постове. Железопътна гара Видин се състои от следните райони:

- Пътническа гара Видин;
- Товарна гара Видин;
- Оперативен пункт Видин ферибот;
- Локомотивно депо;
- Екипировъчен пункт за пътнически вагони;
- Индустриални клонове:
 - “Видахим” АД;
 - “Типс” АД;
 - “Топливо”;
 - “Пристанище – Видин”;
 - “OMV” в южна промишлена зона;
 - “Випом” АД;
 - “Кнауф Гипсфазер”.

Последен ремонт на сградата на гара Видин – е извършван през 2000 г. по Проект “Красива България”.

Съществува ЖП-линия до ГИПС АД – с.Кошава, която е само за товари и е в окаяно състояние, нуждае се спешно от рехабилитация. ЖП – линията е строена за скорост 60км/ч., но поради лошото състояние на горното и долното строене скоростта, в момента е ограничена до 15км/ч. по цялата ѝ дължина.

При строежа на Дунав мост II за ЖП – линия през него ще се използва част от трасето на Видин - Кошава. Проектирана е нова Гранична гара за товарни влакове, в близост до Товарна гара. Предвижда се и преустройство на съществуващата пътническа гара Видин за обслужване на международното и вътрешно пътническо движение.

ЖП – линията за Дунав мост II ще бъде единична, за скорост 160км/ч. Граничната гара ще бъде с 5 коловоза. Успоредно с това, в Националната транспортна стратегия се предвижда модернизирани на жп линията Видин – София – Кулата. Това обновяване ще бъде съпроводено с радикално обновяване на подвижния състав на железниците и либерализация на отрасъла/достъп на чужди превозвачи до железопътната инфраструктура след 2007г./

Основната товаро – разтоварна дейност се осъществява на гара Видин, като обработените вагони са:

Таблица 84

	1989г.	1990г.	1991г.	2003г.	2004г.
Натоварени – бр.	16 999	11 874	3 266	330	661

Разтоварени – бр.	31 499	16 506	5 794	235	281
-------------------	--------	--------	-------	-----	-----

Товарна дейност през последните години почти няма, тъй като продукцията на малкото работещи предприятия се извозва с автомобилен транспорт.

Пътникопотокът също силно е намалял. Основната причина за намаления трафик на пътници е увеличаването на автобусните превози в цялата страна, които се считат за по-удобни от пътуващите, в сравнение с ж.п. транспорта. Другата причина е и ниската платежоспособност на пътуващите, които са намалили пътуванията си до минимум.

Таблица 85

	1989г.	1990г.	1991г.	2003г.	2004г.
Заминали пътници – бр.	471 762	517 885	399 253	119 630	111 660

Независимо от неблагоприятните тенденции, ж.п. транспорта си остава най-надеждния и сигурен транспорт за населението от областта.

Изводи

- Транспортната система в Област Видин е представена с пътна мрежа – 611км., воден, железопътен и въздушен транспорт, което предполага и развитието на областта като транспортен център;
- Рехабилитира се в момента международен път Е – 79. Изграждането на модерни пътища, ще бъдат потенциал за развитие на трудовите, туристическите и икономическите връзки между населените места;
- Предстои изграждането на Дунав мост II над р. Дунав, който ще осъществи шосейна и железопътна връзка с Република Румъния. Изграждането му ще окаже значимо влияние върху транспортната инфраструктура на областта и ще допринесе значително за икономическото ѝ развитие;
- Пътната мрежа в Област Видин е амортизирана и спешно се нуждае от ремонт;
- Уличната мрежа в населените места е строена 1970 – 1980г. и спешно се нуждае от рехабилитация;
- Липсата на градски транспорт, във всички населени места, с изключение на град Видин където е нередовен и автобусния парк е остарял;
- Пресичането на двата Пан европейски транспортни коридори № 4/ през Крайова за София/ и № 7/ Рейн- Майн - Дунав/ е предпоставка за развитието на транспортните мрежи на област Видин;
- Необходимо е изграждане на обходни трасета на транспортната мрежа, с цел извеждане на транзитния транспорт от чертите на общинските центрове;
- Необходимо е комплексно проучване, проектиране и изграждане на цялата транспортна мрежа;
- Необходимо е реконструкция и технологично обновление както на съществуващите, така и оборудване на нови специализирани терминали;
- Недостатъчно се използва капацитета на пристанищата, поради социално – икономически причини;
- Наличие на част от съоръженията на Летище – Видин и възможности за възстановяването му;
- През област Видин преминава Седма главна железопътна линия, която е електрифицирана;

- Предвижда се проучване, проектиране и построяване на скоростна жп линия;
- Необходимо е модернизиране на железопътната инфраструктура – изграждане на двойна ЖП – линия и изграждане на нова инфраструктура, която да осигури железопътен транспорт и на останалите общини в Област Видин;
- Съществуващата транспортна инфраструктура дава идеална възможност за осъществяване на комбинирани превози, по-модерни технологии, поради което за развитието на Видин като транспортен център е необходимо да се изгради логистична връзка с останалите видове транспорт/ речен, автомобилен и др./;
- Наличие на ГКПП-та, които улесняват граничните преходи на пътници и превозни средства;
- Водният транспорт на територията на област Видин е добре развит, с добре развита пристанищна инфраструктура;
- Необходима е реконструкция и технологично обновление както на съществуващи, така и оборудване на нови специализирани терминали;
- Необходимо е формиране на самостоятелни зони и обособяване на специализирани терминали в територията на Пристанищата, с оглед на индивидуално инвестиране или инвестиране в условията на концесия;
- В процес на проучване е възможността да се изграждане РО-Ла терминал, който значително ще облекчи трафика;
- Необходимо е да бъде построен Терминал за санитарни води в едно от пристанищата. Това се налага от значителния трафик на плавателни съдове, които транспортират товари и пътници и е необходимо да се освободят от твърди отпадъци, санитарните и битовите фекални води.
- Необходимо е възстановяване на изведената от експлоатация ЖП – линия Р.П.“Капитановци”, която ще осигури пълноценната експлоатация на Пристанище – Север.

6.3. ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЙНИ МРЕЖИ

Годишната консумация на ел.енергия през 2003г. от абонатите на “Електроразпределение-Плевен” ЕАД клон Видин на територията на Област Видин е :

- от населението – 153 301, 552 хил.kWh;
- от промишлеността – 108 674, 783 хил.kWh.

След структурните промени в енергетиката през 2000г., "Електроснабдяване" Видин се разделя на "Електроразпределение-Плевен" ЕАД клон Видин, НЕК Предприятие "Мрежи Високо Напрежение" подрайон Видин и ВЕЦ - каскада Горни Лом собственост на “Руно-Казанлък” АД гр.Казанлък.

Собственост на НЕК Предприятие "Мрежи Високо Напрежение" на територията на област Видин са 17 бр. електропроводи 110 kV, по три от които се осъществява връзката с електроенергийната система на Република България, част от трансграничния електропровод 110 kV "Връшка чука" и 7 бр. подстанции 110/СрН (1 бр. в режим на възлова станция 110 kV) с обща инсталирана мощност 395 MVA.

Собственост на “Руно-Казанлък” АД гр.Казанлък е каскада "Горни Лом" състояща се от : ВЕЦ "Китка", ВЕЦ "Г.Лом", ВЕЦ "Миджур" и ВЕЦ "Фалковец". Общата инсталирана мощност на водните електрически централи е 9,265 MVA.

Собственост на "Електроразпределение-Плевен " ЕАД клон Видин са :

- 4 бр. възлови станции СрН (3 бр.-20 kV и 1 бр.-10 kV) ;
- 572 бр. графопоста;

- въздушни електропроводи СрН с дължина 1452 км ;
- кабелни електропроводи СрН с дължина 150,6 км ;
- въздушни мрежи НН с дължина 1703 км ;
- кабелни мрежи НН с дължина 225,5 км ;

"Електроразпределение-Плевен" ЕАД клон Видин обслужва 6 383 абоната със стопанска дейност и 79 989 битови абонати.

“Електро разпределение – Плевен” ЕАД клон Видин захранва с ел.енергия следните електросъоръжения чужда собственост :

- 337 бр. трафопоста;
- въздушни електропроводи СрН с дължина 21,8 км ;
- кабелни електропроводи СрН с дължина 2,6 км ;
- въздушни мрежи НН с дължина 0,3 км ;
- кабелни мрежи НН с дължина 12 км .

Предмет на дейност на "Електроразпределение-Плевен" ЕАД - клон Видин :

- Експлоатира електроразпределителната мрежа, представляваща съвкупност от електропроводни линии и електрически уредби с високо, средно и ниско напрежение, която служи за пренос и разпределение на електрическа енергия.
- Управлява разпределителната мрежа и поддържа обектите и съоръженията в съответствие с техническите изисквания;
- Разва разпределителната мрежа, в съответствие с перспективите за икономическо развитие и прогнозите за изменение на електропотреблението в региона;
- Поддържа и развива спомагателните мрежи.
- Непрекъснат режим на електроснабдяване и качеството на подаваната електроенергия, както и други услуги за потребителите.

Захранването на електроразпределителна мрежа на Видинска Област изцяло зависи от електроенергийната система (ЕЕС) на Република България. В региона независими източници на ел. енергия са: ВЕЦ каскада "Горни Лом", ТЕЦ Видин собственост на "Видахим" АД с инсталирана мощност 75 MVA, която работи по сключен договор за износ на ел.енергия с НЕК, а по трансграничния електропровод 110kV "Връшка чука" обменът на ел.енергия зависи от международно договаряне.

Когато в резултат на неблагоприятни климатични условия (силен вятър, мълниеактивна дейност, обледяване) връзката с ЕЕС остава само по един от трите 110 kV електропровода, се налага въвеждането на ограничения в електропотреблението.

При отпадане на електропроводите, реализиращи връзки с ЕЕС на Република България или при разпадане на ЕЕС, независимо от причините, всички потребители остават без ел.захранване. Това може да се окаже фатално за жизненоважни дейности в областта и би довело до:

- нарушаване на нормалното функциониране на здравните заведения;
- отводняване на територията на областта, в зависимост от нивото на р. Дунав, могат да бъдат залети от подземни води големи площи (до 9000 ха) , в това число и гр.Видин;
- проблеми във водоснабдителната и канализационна мрежа в селищата от областта..

Съществува проблем с нормалното електроснабдяване на кладенците за питейна вода тип "РЕНЕИ", осигуряващи питейна вода за гр. Видин и околните селища. Вследствие на чести кражди по резервиращия електропровод "Тераса" 20kV, както и включените чужди

съоръжения към храняващия електропровод "Канализация" 20 kV, рязко се влошава тяхната надеждност, респективно влошава и водоснабдяването на града.

Голям проблем за нормалното електроснабдяване на консуматорите (битови и със стопанско значение), са зачестилите в последните години кражби на проводници, кабели и ел. оборудване от електроразпределителната мрежа.

Кражбите на ел. енергия и незаплащането на консумираната ел. енергия от голяма част от абонатите в квартал "Нов път" гр. Видин, водят до претоварване на разпределителната мрежа и чести аварии, с което се нарушава нормалното електроснабдяване на квартала.

През настоящата година "Електроразпределение-Плевен" ЕАД клон Видин предвижда:

1. Монтаж и пускане в експлоатация на нови трафопостове.
2. Реконструкция и модернизация на разпределителни ел.мрежи ниско напрежение (кабелни и въздушни), с подмяна на АС проводници с усукани изолирани проводници.
3. Кабелни линии средно напрежение – изграждане на 16 кабелни линии.
4. Въздушни линии средно напрежение – монтаж на РОМ, РОС и вентилни отводи на преходи въздушни-кабелни линии.
5. Монтаж на електромерни табла на имотната граница с подмяна на електромери и тарифни превключватели.
6. Реконструкция на етажни ел.табла с подмяна на електромери и тарифни превключватели.
7. Изграждане на обекти по присъединяване на нови потребители.
8. Изкупуване на енергийни обекти и съоръжения съгласно § 4 от ПЗР на Закона за енергетика.
9. По отношение на разпределителна ел. мрежа средно напрежение се предвижда ремонт АС част на трафопостове и възлови станции, ремонт на ел.части, въздушни електропроводи – ремонт на механическа и ел.част, боядисване, направа на просеки по трасето ВЛ 20kV, ремонт кабелни линии
10. За мрежи ниско напрежение – основен ремонт и възстановяване на кражби и повреди от злосторници.

Енергийният сектор в Област Видин се характеризира с голям дял на енергията получена от твърди горива. В процес на развитие е оползотворяване на местните възобновяеми енергийни източници - слънчевата, водната, геотермалната енергия и тази, която се получава от растителната и животинската биомаса.

На територията на Област Видин функционира ВЕЦ каскада –Горни Лом, в процес на строеж е още една ВЕЦ, също разположена на бързотечащата река Горни Лом.

Съгласно Областната целева програма по възобновяеми енергийни източници е заложена реализацията на 15 проекта, като 2 проекта са за МВЕЦ/до 10MW, 1 – геотермална енергия, 8 – слънчеви фотоволтаични инсталации и 4 слънчеви термични инсталации.

Използването на слънчевата енергия е радикално решение при търсене на чисти източници на енергия. В Област Видин има подходящи условия за експлоатация на слънчевата енергия, чрез използването на фотоволтаичните и слънчеви термични системи, които имат дълъг икономически живот, на територията на 11 –те общини от Областта.

Дейността по усвояване на възобновяемите енергийни източници, включва и използване на водни ресурси, чрез изграждане на малки ВЕЦ. Подходяща за изграждане на ВЕЦ е река Горни Лом- Община Чупрене и наличните язовири на територията на областта.

На територията на Област Видин ресурсите от геотермални води създават условия за използването им при постигане на ниска себестойност на енергията. В настоящия момент се прави предпроектно проучване за използването на геотермалните води на територията на областта.

Възобновяемите енергийни източници могат да изиграят важна роля в намаляване на емисиите на газове, предизвикващи парников ефект, осигурявайки доставка на енергия и намаляване на променливостта на цените.

Изводи:

- Електроснабдяването на област Видин е добре развито, като системите за електроснабдяване и електроразпределение са достатъчни, в добро състояние и при така съществуващата изграденост в областта няма сериозни проблеми по отношение на електроснабдяването.
- Дейността на “Електроразпределение – Плевен” – ЕАД ще бъде насочена към подобряване на икономическата ефективност на електроразпределителното предприятие и значително намаляване на разходите и загубите, свързани с дейността му.
- Предстои изпълнението на проект строеж “Рехабилитация на ВЛ 110 кв “Баба Вида” – III етап” /от ст. №55 до ст. №72/, което ще допринесе за нормалното електроснабдяване на консуматорите /битови и със стопанско значение/.
- Кабелите средно напрежение /20 KV/ са в общи линии в добро техническо състояние. В следствие на чести кражби по резервиращия електропровод “Тераса” рязко се лошава тяхната надеждност.
- При така съществуващата изграденост в областта има необходимост от изграждане на нови трафопостове, въздушни и кабелни линии средно и ниско напрежение, поради това, че се изграждат нови жилищни, обществени и производствени сгради.
- Тенденциите за потребление на електроенергия за периода 2001-2003 г. показват общ спад, както в промишления, така и в битовия сектор.
- За обслужване потребителите на ел. енергия е изградена единна информационна система за всички клонове на “Електроразпределение” ЕАД, клон Видин.
- Основните проблеми, свързани с електроснабдяването на областта са: възрастовата структура на основните мрежи и съоръжения, които се нуждаят от подмяна и ремонти; аварийните ситуации при неблагоприятни климатични условия; кражбите на ел. енергия, на ел. съоръжения и умишлени повреди по тях; нарастване задълженията на рисковите абонати.

- Уличното осветление на общинските центрове от областта е в процес на реконструкция и модернизация с цел пълна подмяна на съществуващите осветителни съоръжения и тела с енергоспестяващи такива.
- Предвижда се извършване на предпроектни проучвания за възможностите за газификация и топлофикация на област Видин.
- В процес на развитие е оползотворяване на местните възобновяеми енергийни източници- слънчевата, водната, геотермалната енергия и тази, която се получава от растителната и животинска биомаса.

6.4. СЪОБЩИТЕЛНА МРЕЖА

В съвременното общество развитието и усъвършенстването на инфраструктурата на съобщителната мрежа е реална гаранция за ефективност на икономиката и показател за технологично обновление.

ТРД – Видин е на едно от първите места в страната по плътност на телефонните постове:

Телефонизацията на населението в областта към момента е 94,4%, т.е. от общия брой селища 142 са телефонизирани 134 населени места.

Нетелефонизираните селища са 8 - Долни Бошняк, Гайтанци, Медовница, Въртоп, Бела, Скомля, Воднянци, Роглец.

Брой инсталирани главни линии в действие:

- аналогови линии - 56921;
- цифрови линии - 4476;

Брой телефонни постове на 100 жители – 31.0 бр., което е крайно недостатъчно.

Дължина на оптичен кабел – 91 км.

Интернет оператори, предоставящи комутируем достъп до интернет чрез мрежата на БТК АД:

- Банксервиз АД;
- БТК АД ;
- Сдружение “Агенция за регионално развитие и Бизнес център” – Видин;
- “Медия Нет” ЕООД;
- “Цифрови системи” ООД.

Достъп до Интернет има на по-голяма част от територията на областта. Освен комутируем достъп до Интернет, клиентите на БТК могат да ползват още и некомутируем достъп. Съществуват множество зали за обществен достъп до Интернет, като в част от тях входящият канал е пренасочен през сателит, което подобрява скоростта на връзката. Въпреки това обаче, в малките населени места все още няма достъп до глобалната мрежа.

Предстоящи инвестиции и обекти:

- Разширение ЦАТЦ – Видин – 4 000 номера;
- МАН мрежа Видин;
- Разширение СТМ Видин.

В процес е внедряване на модерна цифрова комутационна и преносна далекосъобщителна инфраструктура и подмяне на съществуващата аналогова. Разширява се абонатния капацитет на телефонните мрежи предимно за задоволяване потребностите на домашните и бизнес-клиенти с качествени телефонни услуги.

В настоящия момент броя на абонатите – аналогови 36 881 при наличие на аналогови постове 38 270, което предполага, че са използвани 96,37% от наличните възможности. При цифровите абонати, ситуацията е аналогична – наличие на 2537 абоната, при наличие на 3956 цифрови поста, което е 64,13%.

Тенденцията е към намаляване на исканията за нови телефонни постове в последната 2003 г., поради наситеността на нуждите в гр. Видин, а в по-малките селища изчерпване на селищната кабелна мрежа и забавяне реализацията на редица планирани обекти за разширяване на мрежата. Наблюдава се лека тенденция на намаляване на броя на служебните телефонни постове за последните години. Причината е ориентирането на по-големите фирми към покупката на малки телефонни централи и намаляването по този начин на броя на външните телефони.

В ТРД – Видин е задействана комбинирана междуселищна и селищна цифрова централа, която е част от архитектурата на регионалното транзитно ниво. До 2006 г. се предвижда и цифровизация на 80 % от абонатните постове в големите селища на областта. С повишаване на степента на цифровизация и намаляване на експлоатационните разходи ще се търси поевтиняване на услугите и повишаване на конкурентноспособността на БТК, както и спиране на тенденцията за закриване на телефонни постове от социално слаби граждани.

Разширява се абонатния капацитет на телефонните мрежи предимно за задоволяване потребностите на домашните и бизнес-клиенти с качествени телефонни услуги.

Извършва се пълна автоматизация на междуселищния и международния трафик и цифровизирането му. Всички селища в областта са с автоматично входящо и изходящо междуселищно избиране.

Покритието със сигнал на лицензираните национални телевизии е 100% за територията на цялата област. На територията на гр. Видин има 2 кабелни телевизии – Телевизия «Видин» и телевизия «Фанти Г», покриващи 100% от територията на града и част от територията на общините Ново село, Видин, Димово. Местни кабелни телевизии има в общини Белоградчик, Кула, Димово и в населеното място Дунавци. Изградени са ретранслатори, осигуряващи цифрова ефирна връзка по трасета за предаване на телевизионен и радио сигнал, както и на компютърни комуникационни канали. Съществува кабелно радио, препредаващо Програма “Хоризонт” на БНР и местните програми на радио-възел.

Таблица 86

Телевизионни ретранслаторни обекти, разположени на територията на област Видин към 30.11.2005г.

	Ретранслатор	“Канал 1”			“bTV”			“NTV”		
		W	Rx/Tx	източник	W	Rx/Tx	източник	W	Rx/Tx	източник
1.	Гъмзово	100	12/6	Белоградчик	100	30/28	Белоградчик			
2.	Димово	10	12/7	Белоградчик	10	30/21	Белоградчик			
3.	Долни Бошняк	1	12/8	Белоградчик	1	30/33	Белоградчик			
4.	Киреево	1	12/6	Белоградчик	10	30/27	Белоградчик	10	46/34	Белоградчик
5.	Ошане	10	12/28	Белоградчик	10	30/35	Белоградчик			
6.	Пешаково	10	12/7	Белоградчик	1	30/32	Белоградчик			
7.	Раяновци	10	12/41	Белоградчик	10	30/52	Белоградчик			
8.	Салаш 1	10	12/9	Белоградчик	10	30/32	Белоградчик			
9.	Салаш 2	1	9/11	Салаш 1	1	32/26	Салаш 1			
10.	Синаговци	10	12/7	Белоградчик	10	30/33	Белоградчик			
11.	Стакевци	10	12/7	Белоградчик	10	30/26	Белоградчик			
12.	Флорентин	1	12/10	Белоградчик	10	30/32	Белоградчик			
13.	Чупрене	30	12/6	Белоградчик	100	30/21	Белоградчик			
14.	Яньовец	1	12/7	Белоградчик	1	30/24	Белоградчик			

Радио предавателен център има изграден на 3 км. от с.Водна, който е построен на площ 520 дка и е предназначен да обслужва Северозападна България и за износ на програми в чужбина.

На територията на област Видин има и 5 местни радиа – Гама, Бъдин, Ведерник, Радио Скай и канал “Ком”.

Съществуващите радиорелейни участъци и линии са Белоградчик – Видин/оборудване: SDH – Siemens 2+1/ и Белоградчик – Кула/оборудване: Alcatel 16x 2 Mb/s/.

Таблица 87

Телевизионни и УКВ обекти на територията на област Видин

№	Предавателна станция	Мощност на предавател /kW/	Тип предавател	Работен канал	Начало на експлоатация	Период на експлоатация	Собственост на съоръж.	програма
---	----------------------	----------------------------	----------------	---------------	------------------------	------------------------	------------------------	----------

1	РРТС"Б - к"	10	NM145E	12	1996	9	БТК	Канал1
2	РРТС"Б - к"	10	NH7100V	30	2003	2	ВТV	ВТV
3	РРТС"Б - к"	20	PCU730N	46	1983	22	БТК	NTV
4	РРТС"Б - к"	10	FBN7150E	102.3MHz	1985	20	БТК	Хоризонт
5	РРТС"Б - к"	1	RVR	88.2 MHz	2003	2	БТК	Хр.Ботев
6	РРТС"Б - к"	1	ELENOS	91 MHz	2002	3	Дарик	Дарик
7	РРТС"Б - к"	0,1	ESSE CI 300W	90.6 MHz	2001	4	Ведерник	Ведерник

На територията на Област Видин има пълно покритие на 2 мобилни оператора – Мобилтел и Глобул. Предстои и реализацията на новият мобилен оператор – Вивател. Радиотелекомуникационната компания Мобиком присъства на територията на област Видин с клетъчната телефонна мрежа на Мобиком.

Всички посочени оператори имат действащи представителни офиси в града. Капацитетът на мрежите се увеличава съобразно нарастващия брой на мобилните абонати. По отношение на аналоговите мобилни комуникации на РТК Мобиком, мрежата е в застои, поради намаления брой абонати.

Пощенска система

Пощенската система на територията на областта е добре развита. Има изградена мрежа от пощенски станции – 82 бр, от тях 11 са в градовете: Видин – 5, Белоградчик, Кула, Брегово, Димово, Дунавци, Грамада, а в населените места с малобройно население има разкрити 7 пощенски агенства /Медовница, Върбовец, Репляна, Периловец, Бориловец, Ясен/, а в останалите 54 неселени места обслужването се осъществява от и междуселищни пощальони и наети лица по граждански договор.

Една пощенска станция обслужва средно 1495 жители, вт.ч. в градовете 6645 жители и в селата 697 жители. Те обслужват 100 % от населението. Чрез клоновата мрежа в областта се извършват и редица дейности, свързани с обслужване на населението при изплащане на пенсии, заплащане на месечните такси и разходи на електроенергия, топлоенергия, вода, социални помощи, пощенски записи и други.

Изводи:

- Телефонизирани са всички селища на областта, като всичките са с автоматично входящо и изходящо междуселищно избиране;
- Предстои цифровизиране на всички абонати и въвеждане на нова цифрова централа;
- Повишаване на степента на цифровизация и намаляване на експлоатационните разходи с цел да се търси поевтиняване на услугите и повишаване на конкурентноспособността на БТК;
- Пощенската система на територията на област Видин е добре развита и обхваща 142 населени места;
- Покритие със сигнал на лицензирани национални телевизии има на 100%. Наличие на кабелни телевизии, които обаче не обхващат всички населени места на областта;
- Пълно покритие в област Видин има на два мобилни оператора – Мобилтел и Глобул и стартира третият - Вивател. Присъства и клетъчната телефонна мрежа Мобиком, която е в застои поради намаления брой абонати;
- На територията на област Видин има добре изградена пощенска система, която е обхванала всичките населени места на областта;
- Достъп до Интернет има на по – голямата част от територията на областта, но в малките населени места няма;

7. ТЕРИТОРИАЛНА СТРУКТУРА

7.1. УРБАНИЗАЦИЯ

Обща характеристика

Урбанизацията е процес на създаване и усъвършенстване на околната среда за реализация на жизнените дейности - обитаване, труд и отдых, адекватно на изискванията на съвременното общество.

Добре управляван, този процес осигурява равновесие между личните и обществени интереси (балансът между „аз” и „ние”), това го прави по своята същност дълбоко демократичен, предпоставящ стремежа за социална справедливост като условие на устойчиво развитие на урбанизираните територии и съхраняване на планетата като цяло.

Принципите на устойчивото развитие търсят оптимална реализация чрез най-икономично използване на природните ресурси, поддържане на екологичното равновесие на планетата, изоставяне на потребителския стил на живот, хуманизиране на отношенията между живеещите сега и бъдещите поколения.

Териториална структура на Област Видин

Област Видин е разположена в северозападната част на Република България и обхваща общо територия от 3 033 кв. км, или 2,7 % от общата територия на Република България. Териториите по общини са както следва:

Община Белоградчик – 410,7 кв.км;

Община Брегово – 179,2 кв.м;

Община Бойница – 165,8 кв.км;

Община Видин – 501,3 кв.км;

Община Грамада – 184,2 кв.км;

Община Димово – 402,5 кв.км;

Община Кула – 291 кв.км;

Община Макреш – 228,8 кв.км;

Община Ново село – 109,5 кв.км;

Община Ружинци – 232,6 кв.км;

Община Чупрене – 327,3 кв.км.

Бъдещото планиране на урбанизационните процеси в устройството на територията е целесъобразно да се разглежда в аспекти, съответстващи на обхвата на реалните връзки, взаимоотношения и активно влияние на общинските центрове върху територията. Необходимо е да се приложи принципът на регионалния подход при планиране, без да се подценява развитието на ядрото, с ефективно използване на неговите пространствени ресурси и решаване на устройствените му проблеми при ясно формулирани приоритети.

Селищна среда на област Видин. Състояние, тенденции и проблеми в урбанистичното развитие на областта

Административно-териториално деление на област Видин включва 142 населени места, от които 7 града и 135 села, обединени в 11 общини. В областта преобладава градското население, което обитава общинските центрове и представлява 59,9 % от общото население.

Общият брой на населението на областта по данни към 2004 г. е 120 192 души, разпределено по общини, както следва:

- община Белоградчик – 7 776 души, представляващи 6,5 % от населението на областта;

- община Бойница – 2 075 души, представляващи 1,7 % от населението на областта;

- община Брегово – 6 869 души, представляващи 5,7 % от населението на областта;
- община Видин – 72 577 души, представляващи 60,4 % от населението на областта;
- община Грамада – 2 804 души, представляващи 2,3 % от населението на областта;
- община Димово – 8 127 души, представляващи 6,7 % от населението на областта;
- община Кула – 5 710 души, представляващи 4,8 % от населението на областта;
- община Макреш – 2 354 души, представляващи 2,0 % от населението на областта;
- община Ново село – 3 845 души, представляващи 3,2 % от населението на областта;
- община Ружинци – 5 426 души, представляващи 4,5 % от населението на областта;
- община Чупрене – 2 638 души, представляващи 2,2 % от населението на областта;

Характеристики на 11 – те общините от област Видин

Таблица 88

Общини	Градове	Села	Гъстота на населението ч /кв.км	Място в страната според броя на населението
Белоградчик	1	17	20	190
Бойница	0	9	14	259
Брегово	1	9	42	201
Видин	2	32	155	19
Грамада	1	7	17	254
Димово	1	22	22	183
Кула	1	8	23	225
Макреш	0	7	11	257
Ново село	0	5	39	242
Ружинци	0	10	26	226
Чупрене	0	9	9	255
Всичко	7	135	Средно 40 ч. /кв.км	-

Средната гъстота на населението в общините на област Видин варира от 9 души на кв. км. до 155 души на кв. км.

С изключение на община Видин, във всички останали общини гъстотата на населението е от 2 до 8 пъти по ниска от средната за страната (70 души на кв. км).

Област Видин е единствената, в която не се установява увеличение на броя на населението в нито един период между преброяванията след 1946 година. Тази трайна тенденция на намаление е установена и върху броя на населението на отделните общини. Средният брой лица, живеещи сега в една община, възлизат на 10 927 при среден за страната 29 398.

За последен път е регистриран положителен прираст в община от областта през периода 1976 – 1985 г. – в община Видин.

В област Видин са разположени 7 града, или 2,9% от всички градове в страната. Четири от тях /Брегово, Грамада, Димово и Дунавци/ са обявени за градове през периода 1969 – 1974 г. Към края на 2004 година в градовете на област Видин живеят 71 966 души, или 1,3% от градското население на България. В сравнение с 2001 г. намалението на броя на градското население на областта е с 5 156 души, или с 6,7%.

Относителният дял на градското население е 59,9% при 70,0% общо за страната – т.е., областта се отличава с ниска степен на урбанизация. Причината е, че пет от седемте града се

отнасят към категорията на най-малките /под 5 000 души/ градове и един е с население между 5 000 и 10 000 души. В областния град Видин, са съсредоточени приблизително три четвърти от цялото градско население на областта.

Средният брой население, изчислен за един град в област Видин е 11 014 души срещу 22 811 средно за един град в страната. Степента на урбанизация на общините, измерена чрез относителния дял на градското население в тях, е в границите между 78.1 % за общината с център областния град и 17.1 % за община Димово.

Графика 7

С най-голямо намаление на населението сред всички градове в областта е Грамада. През периода на последните две преброявания населението му е намаляло с 522 души, или приблизително с една четвърт. Най-малко е намаляло населението на гр. Дунавци.

Броя на селското население в областта е 48 226 души, живеещи в 135 села. Средният размер на селата в област Видин към края на 2004 год. е 357 души срещу 458 души за страната. Към 01.06.2005 г., според броят на населението, селата от областта се разпределят в следните групи:

Таблица 89

ОБЩИНА	Без населен ие	До 100 души	От 100 до 199 души	От 200 до 499 души	От 500 до 999 души	От 1000 до 1999 души	От 2000 до 2999 души	Над 3000 души	ОБЩО
Белоградчик	0	10	5	2	0	0	0	0	17
Бойница	1	4	1	1	2	0	0	0	9
Брегово	0	1	1	5	2	0	0	0	9
Видин	0	3	11	7	7	4	0	0	32
Грамада	0	5	1	1	0	0	0	0	7
Димово	0	9	6	5	1	0	1	0	22
Кула	0	1	4	3	0	0	0	0	8
Макреш	0	2	1	2	2	0	0	0	7
Ново село	0	0	0	2	2	1	0	0	5

Ружинци	0	1	1	5	1	2	0	0	10
Чупрене	0	2	3	2	2	0	0	0	9
ОБЩО	1	38	34	35	19	7	1	0	135

В област Видин има само едно село без население – Халовски колиби., което е обезлюдено преди 1985 год.

В периода между двете преброявания се установява увеличение на населението само в с. Рупци /община Видин/ - от 199 до 204 души. С отрицателен прираст, надхвърлящ 30%, са пет от селата, които през 1992 год. са имали население над 500 души – Стропатица /36,1%, Подгоре /35,8%, Бойница /32,7%/ и Кошава /32,4%/ .

Основна градоустройствена характеристика на общините в област Видин към 31.12.2003г.

Таблица 90

Община	Население 2003 г.	Селищна територия /кв.км/	Гъстота на населението човека/кв.км	Брой жилища 2003	Среден бр. лица на 1 жилище 2003	Жил. площ на човек от населението (кв.м)
Белоградчик	7863	410,7	19,1	5474	1,44	26,2
Бойница	2139	165,8	12,9	1970	1,09	39,2
Брегово	7122	179,2	39,7	3656	1,95	26,3
Видин	73856	501,3	147,3	34775	2,12	20,5
Грамада	2877	184,2	15,6	2407	1,20	36,6
Димово	8221	402,5	20,4	6677	1,23	33,8
Кула	5887	291,0	20,2	4252	1,38	32,8
Макреш	2414	228,8	10,6	2304	1,05	40,4
Ново село	3972	109,5	36,3	2410	1,65	32,6
Ружинци	5537	232,6	23,8	3976	1,39	30,3
Чупрене	2721	327,3	8,3	2448	1,11	38,4

В община Макреш жилищната площ на човек от населението е най-голяма 40,4 кв.м, а най-ниска в Община Видин, където населението е най-много, а оттук и гъстотата на населението е най-висока 147,3 човека/кв.м.

Населените места не са равномерно разпределени на територията на областта. Причината за това е разнообразният релеф, който е представен от Дунавска хълмиста равнина, Предбалкан и Главна старопланинска верига. Разстоянията между населените места не са големи. В зависимост от релефа селищата са равнини и планински, като преобладават планинските. Планинските селища имат достъп до Републиканската пътна мрежа, но част от малките населени места са трудно достъпни поради лошото състояние на пътническата мрежа.

Поради икономически причини се очертава тенденция на обезлюдяване на по – малките и отдалечени населени места. Често общинските центрове съсредоточават в себе си по – голяма част от населението на общините. В тях са разположени по – голямата част от предприятията, които осигуряват основното препитание на населението.

7.2. ВИЗУАЛИЗАЦИЯ НА ТЕРИТОРИАЛНАТА СТРУКТУРА НА ОБЛАСТ ВИДИН

Територията на областта обхваща територията на единадесетте общини и включва:

Таблица 91

Област Видин общини	ОБЩО (дка)	Територия по вид							
		Земеделска			Горска	Населени места и други урбанизи рани територи и	Водни течени я и водни площи	За добив на полезни изкопаеми	За транспо рт и инфраст руктура
		Общо	в т.ч. обработв аема площ	от нея: поливн а площ					
Видин	3032876	2027534	1704401	207366	753045	98154	75414	63644	15085
Белоградчик	410665	192879	136133	720	178400	6711	3479	28185	1011
Бойница	165832	129038	110699	0	29114	3636	2074	1017	953
Брегово	179223	139517	125658	17421	25297	5326	5194	3125	764
Видин	501301	368256	337751	53620	49179	42210	33626	3518	4512
Грамада	184213	139198	114897	25098	34613	6895	1435	728	1344
Димово	402493	290760	254702	11948	86065	9155	8906	5289	2318
Кула	291001	216141	191453	26112	59015	8798	4543	1274	1230
Макреш	228790	143897	128220	13124	77159	3916	2622	581	615
Ново село	109487	94136	86335	37081	3085	1728	9610	570	358
Ружинци	232555	176987	153850	22242	38587	7012	3045	5636	1288
Чупрене	327316	136725	64703	0	172531	2767	880	13721	692

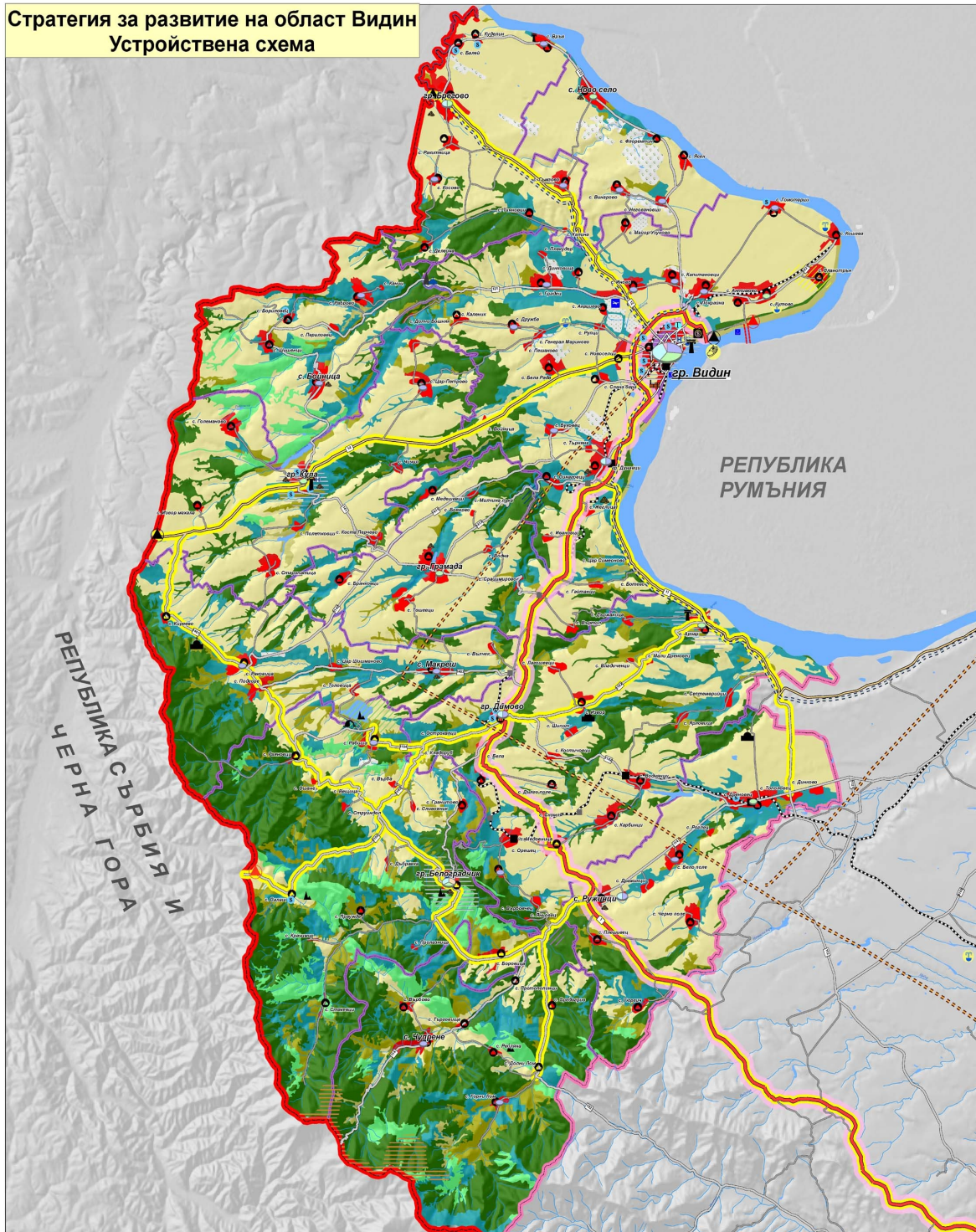
Структурата на собствеността на земята в територията на областта е в съотношение: държавна (в т. ч. публична и частна) – 156 156 дка, общинска (в т. ч. публична и частна) – 111 800 дка, частна – 1 336 064 дка.

На територията на областта няма нарушени, засолен и други увредени площи. С изключение 784 дка. в община Брегово, по поречието на р. Тимок замърсяването на земеделски земи е от мина “Бор”, Република Сърбия и Черна гора.

Опазването на обработваемата земя е целесъобразно да се приеме като ръководен принцип за бъдещото развитие на територията и един от основните ресурси на общината, както и разработване на пустеещи земи, с висока категория – трета и четвърта. Проблем за привличане на инвеститори е раздробяването на земята на малки парцели, което затруднява обработката им.

Схема 1

Стратегия за развитие на област Видин Устройствена схема

<p>Административни граници</p> <ul style="list-style-type: none"> — Държавна граница — Областна граница — Общинска граница <p>Пътна мрежа</p> <ul style="list-style-type: none"> — Път I клас — Път II клас — Път III клас — Общински път — ЖП линия ■ Пристанище — Път за приоритетна реконструкция — Стратегическо транспортно направление 	<ul style="list-style-type: none"> — Оптичен кабел — Магистрален електропровод — Проект "Дунав мост 2" H Болница ▲ ГКПП ▲ ГКПП - проект ■ Гара ■ Летище ■ Манастир ■ Църква ■ Заведения за социални услуги ■ Пещера 	<ul style="list-style-type: none"> T Паметник на културата ▲ Природна забележителност ■ Пристанище ■ Регионално депо за ТЕО ▲ Скален манастир ▲ Сметнице ▲ Спирка ▲ Ферибот ▲ ТЕЦ "Видин" ■ Безмитна зона ■ Проект за газификация 	<p>Видове територии</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Урбанизирани територии ■ Ниви ■ Лозя ■ Овощни градини ■ Пасища ■ Други земеделски ■ Рядка растителност ■ Гори ■ Скали и лещаци ■ Водни площи 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Балнеоложки туризъм ■ Екстремни спортове ■ Зона за отдих ■ Зона за туризъм ■ Културен туризъм ■ Резерват <p>Училища</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ 3 бр. ■ Начално училище ■ Основно училище ■ СОУ ■ Професионална гимназия ■ Специално училище
---	---	---	---	---

0 2.5 5 10 15 20
Км

7.3. СЕЛИЩНА МРЕЖА

ОБЩИНА БЕЛОГРАДЧИК

Община Белоградчик е разположена в северните склонове на Стара планина, непосредствено до държавната граница с Република Сърбия и Черна гора.

На север, изток и юг граничи с общините Макреш, Димово и Чупрене.

Територията, която общината заема е 410,6 кв. км. Разстоянието от гр. Белоградчик до гр. София е 180 км, а до областния център - гр. Видин – 55 км. Релефът на община Белоградчик от север на юг преминава от равнинно-хълмист към хълмист и планински. В северната част на общината се издигат Рабишката могила (461 м.) и рида Белоградчишки венец (1125 м.), изграден от твърди варовици и прорязан на много места от притоците на р. Лом. Наличните водни ресурси на територията на общината са формирани от повърхностни и подземни води. Повърхностните са реките Арчар и Стакевска (приток на р. Лом), които извира от Свети Николския дял на Стара планина и се вливат в р. Дунав.

Според действащото териториално деление на Република България община Белоградчик се състои от 1 град - Белоградчик и 17 села. Селата са разпръснати, а някои са съставени от по няколко отдалечени махали – Граничак, Раяновци и др.

Община Белоградчик се характеризира с ниско равнище на демографските показатели. Поддържа се и се задълбочава една тенденция на застаряване на населението, прогресивно нараства и смъртността. Лошата демографска структура и относително високият дял на безработицата до голяма степен предопределят икономическата характеристика на общината.

ОБЩИНА БОЙНИЦА

Община Бойница е разположена в най-северозападната част на страната. Общинският център - Бойница се намира на 250 км. от столицата и на 35 км. от областния център.

На север и запад общината граничи с Република Сърбия и Черна гора, на юг и югоизток с община Кула, на изток с община Видин и на североизток с община Брегово. Средната надморска височина е около 350 м. Общата територия на общината е 165.8 кв. км., а общият брой на населението по демографски данни към 31 декември 2003 година възлиза на 2 139 души. Населението е съсредоточено в 9 населени места - общинския център с. Бойница, с. Раброво, с. Бориловец, с. Каниц, с. Шипикова махала, с. Шишенци, с. Периловец, с. Градковски колиби и с. Халовски колиби. Община Бойница е една от най-малките в страната и най- малката в областта. Икономическата характеристика на общината се обуславя от земеделието.

ОБЩИНА БРЕГОВО

Община Брегово отстои на 240 км от столицата на страната. На запад общината граничи с Република Сърбия и Черна гора, на север – с Република Румъния и община Ново село, на юг – с община Бойница, а на изток – с община Видин. Общата площ на територията на община Брегово е 181 кв. км. Община Брегово е разположена на устието на река Тимок и по протежение на река Дунав. И двете реки са гранични за страната. Релефът е полуравнинен, с по-високи масиви в селата Делейна, Тияновци и Калина. Община Брегово се състои от десет населени места, от които един град – Брегово и 9 /девет/ села – Гъмзово, Връв, Ракитница, Косово, Делейна, Балей, Куделин, Тияновци и Калина. Населението на общината наброява 7 122 души, а общата територия – 179,2 кв. км.

ОБЩИНА ВИДИН

Община Видин е разположена в Дунавската равнина на Република България. Отстои на 200 км от столицата на страната. Общината граничи с Румъния и е в близост до съседна Сърбия и Черна гора. Площта на Община Видин е 501 кв.км. Река Дунав е естествена граница на общината с Република Румъния. Град Видин се намира на най-ниската тераса на

Видинската низина и е с надморска височина 30-35 м. и топографска повърхност с лек наклон / 0,5 до 3-4 % /в посока север и североизток. Община Видин се състои от 33 населени места, от които 2 града – Видин и Дунавци и 31 села. Населението на общината по последни данни от 2003 год. е 73 856 души, а общата територия - 501,3 кв. км.

Град Видин представлява полукръг с ориентация на улици и сгради към реката. По продължение на реката е разположен голям парк с места за отдих и плажове.

ОБЩИНА ГРАМАДА

Община Грамада заема централната част на Видинска област с население 2 877 души. Обхваща територия от 184,2 кв. км. Общинският център отстои на 200 км от София и 30 км от град Видин. Община Грамада се състои от един град – Грамада и седем съставни села – Тошевци, Бранковци, Медешевци, Милчина лъка, Бояново, Водна и Срацимир. Броят на населението на територията на общината е 2627 жители. Общината се характеризира с ниско равнище на демографски показатели. Релефът е типичен за Предбалкана – равни терени с дълбоки долини, прорязани от реките Видбол, Коматица, Грамадска река и Ясова бара. Средната надморска височина е 210 метра.

ОБЩИНА ДИМОВО

Община Димово е съставна част от област Видин. Площта ѝ съставлява 13,3% от територията на областта. Граничи с други 6 общини – Видин, Белоградчик, Ружинци, Макреш и Чупрене и община Лом от област Монтана. Центърът на общината – град Димово - отстои на 180 км от столицата, на 35 км от областният град, на 18 км от град Белоградчик и на 70 км от град Монтана. Като “отворена система” общината осъществява връзката си с тях и другите населени места в областта и страната посредством 8 вход-изхода. През територията на общината преминават 4 притока на река Дунав – реките Арчар, Скомянска, Белщица и Лом. В територията на почти всички населени места от общината са изградени малки водоеми, главно за водопой на животните. Територията на общината е богата и с подпочвени води, които обаче не се използват рационално и не са достатъчно добре проучени. Общата територия на Община Димово е 402,5 кв. км. Населението на общината по данни от 31.12.2003 год. е 8 221 души.

ОБЩИНА МАКРЕШ

Населението на общината е 2 414 души. Отстои на 220 км от столицата на страната. Общината е в близост до съседна Република Сърбия и Черна гора. Общата площ на общината е 228,8 кв. км. През община Макреш преминава река Видбол, която приема множество малки притоци. Преобладава планински и хълмист релеф. Община Макреш се състои от 7 населени места - Макреш, Раковица, Подгоре, Киряево, Цар Шишманово, Тополовица и Вълчек. Всички населени места в общината са села.

ОБЩИНА РУЖИНЦИ

Община Ружинци е разположена в източната част на областта и е с население 5 218 души. Отстои на 160 км от столицата на страната. Общата площ на територията на Община Ружинци е 232,6 кв. км. През територията на общината преминава река Лом. Релефът е равнинен и полупланински. Община Ружинци се състои от 10 населени места, от които 7 са с население до 500 души, 1 от 510 до 1000 души, а 2 над 1000 души. Населението на общината към 2003 год. е 5 537 души. Демографската структура на населението на общината се характеризира с трайна тенденция към намаляване, застаряване, недостатъчна образователна и квалификационна степен, трайна миграция. Икономиката на общината е с аграрно – промишлена структура.

ОБЩИНА НОВО СЕЛО

Община Ново село отстои на 25 км от областния град Видин. Общината граничи посредством река Дунав с Румъния. Три от населените места са непосредствено на брега на река Дунав, а останалите две граничат съответно с община Видин и община Брегово. Общата площ на територията на община Ново село е 109,5 кв.км. Граничната за България река Дунав е гранична и за община Ново село. Релефът е предимно равнинен, преминавайки в хълмист главно в селата Винарово и Неговановци. Община Ново село се състои от 5 населени места, и петте са села. Населението на общината по данни от 2003г. 3 972 души. Голяма част от активното население е заето в земеделието, лозарството и животновъдството. Перспективите на региона са насочени към туризма и производства на екологично чисти продукти.

ОБЩИНА КУЛА

Община Кула е разположена между Дунавската равнина и крайните западни разклонения на Стара планина. Територията на общината е 291 кв.км. Разстоянието до столицата София е 250 км. Средната надморска височина е 295 метра. На територията на общината има 9 населени места. Административен център е град Кула. Населението на общината наброява 5 887 души.

ОБЩИНА ЧУПРЕНЕ

Община Чупрене е разположена в северните и североизточните склонове на Стара планина, непосредствено до държавната граница с Република Сърбия и Черна гора. От Север, Изток и Юг граничи с общините Белоградчик, Ружинци и Чипровци. Общинският център – Чупрене се намира на 175 км от столицата София и на 75 км от областния център - Видин. Територията, която общината заема е 327,3 кв. км.

Община Чупрене включва осем населени места - Горни лом, Долни лом, Репляна, Търговище, Върбово, Средогрив и Протопопинци с общински център с. Чупрене. Релефът на община Чупрене е планински. Надморската височина варира от 400 м до 2200 м. Тук се намира най-високият връх в северозападна Стара планина - Миджур – 2168 м. Наличните водни ресурси на територията на общината са формирани от повърхностни води. От територията на община Чупрене извира р. Лом, най-пълноводния приток на р. Дунав в Западна България. Населението на общината по последни данни е 2 721 души.

ОТДИХ И ЗЕЛЕНА СИСТЕМА

На територията на област Видин не е достигнат минималният норматив от 18 кв.м./ на жител за общинските центрове.

От урбанистична гледна точка проблемите със зелената система са следните:

- Зелените площи за ежедневен отдих – квартални градинки (за деца и възрастни) не достигат;
- Не достигат терените за масов спорт. В общинските центрове има по един парк, който е крайно недостатъчен;
- Екологичното озеленяване е недостатъчно;
- В последните години е налице масов подход за унищожаване на съществуващи и отредени зелени площи за застрояване на магазини, бензиностанции, кафенета и ресторанти, автосалони и др;
- Продължава да се смята, че зелените общински терени са празни и готови за инвестиционни инициативи с недоказана полза.

7.4. ПЛАНОВА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ - СЪСТОЯНИЕ, ПРОБЛЕМИ, НАСОКИ ЗА РАБОТА ПО ОТНОШЕНИЕ ПЛАНОВАТА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ

Състоянието на съществуващите кадастрални планове и регулационни планове за населените места е разделено условно на четири вида: добро, задоволително, незадоволително и лошо, в зависимост от актуалността на ползваната информация от тях.

По данни от Службата по кадастър – Видин състоянието на кадастралните и регулационните планове на населените места по общини е както следва:

I. Община Видин

Кадастралните планове на зоните и жилищните комплекси на града в по-голямата си част са изготвени в периода 1985 – 2002 год. и състоянието им е добро. Изключение правят: к-с “Бонония”, к-с “Панония”, Южна промишлена зона. Към момента състоянието им е незадоволително.

Община Видин включва 34 населени места, като в по-голямата си част състоянието на кадастралните им планове е задоволително. Незадоволително е състоянието на плановете на следните населени места: с. Антимово, с. Кутово, с. Сланотрън и с. Цар Симеоново. Лошо е в с. Въртоп, гр. Дунавци, с. Михалаки Георгиево.

Регулационните планове на зоните и жилищните комплекси на града са предимно в незадоволително и лошо състояние. Добро и задоволително е състоянието на: к-л “Калето”, к-с “Крум Бъчваров”, к-с “Гео Милев”, к-с “Баба Тонка”, ЦГЧ, к-с “Химик”. Няма изготвени регулационни планове за трите промишлени зони на града, квартал “Нов път” и Заводско селище. По - голяма част от плановете са изготвени в периода 1970 – 1991 г.

II. Община Брегово

Общината включва 10 населени места. Кадастралните планове на тези населени места са предимно в добро състояние с изключение на: с. Балей, с. Връв и с. Косово, които са в лошо състояние.

Регулационните планове на населените места на общината са предимно в добро състояние с изключение на: с. Балей, с. Връв, с. Калина, с. Куделин, с. Тияновци.

III. Община Димово

Общината се състои от 24 населени места, чийто кадастрални планове са предимно в лошо състояние. Добро е състоянието на: с. Владиченци, с. Държаница, с. Септемврийци, гр. Димово, с. Воднянци, с. Извор, с. Костичовци, с. Гара Орешец, с. Янъвец и с. Фалковец.

Регулационните планове на населените места също са предимно в лошо състояние. Изключение правят следните населени места: с. Септемврийци, гр. Димово, с. Извор, с. Гара Орешец и с. Янъвец. Две от населените места на общината нямат изготвени регулационни планове: с. Орешец и с. Фалковец.

IV. Община Макреш

Общината се състои от 8 населени места, чийто кадастрални планове са изцяло в добро и задоволително състояние.

Регулационните планове на населените места също са в предимно добро и задоволително състояние. Изключение правят следните населени места: с. Вълчек, с. Киреево, с. Толовица, с. Цар Шишманово, които нямат изготвени регулационни планове.

V. Община Ново село

Общината се състои от 5 населени места. Кадастрални и регулационните планове на тези населени места са предимно в добро и задоволително състояние /с изключение на с. Ясен/ и са изготвени в периода 1968 – 1985 год.

VI. Община Белоградчик

Общината се състои от 21 населени места. Всички кадастрални планове на населените места на община Белоградчик са в добро състояние /с изключение на с. Вещица, чийто план е изготвен през 1948 г. и е в лошо състояние/.

Регулационните планове на населените места също са предимно в добро състояние. Изключение правят само две населени места: с. Вещица и с. Върба.

VII. Община Ружинци

Общината се състои от 10 населени места, чийто кадастрални планове са в добро състояние, с изключение на плановете на с. Гюргич и с. Черно поле, които са в лошо състояние.

Регулационните планове на населените места също са предимно в добро състояние. Изключение правят населените места: с. Ружинци с. Гюргич, с. Черно поле и с. Тополовец, където състоянието е лошо и незадоволително.

VIII. Община Чупрене

Общината се състои от 9 населени места, чиито кадастрални планове са предимно в лошо състояние. Добро е състоянието на: с. Чупрене, с. Горни лом и с. Долни лом.

Регулационните планове на населените места също са предимно в лошо състояние. Изключение правят горепосочените населени места.

IX. Община Кула

Община Кула се състои от 9 населени места. Всички кадастрални планове на населените места на общината са в добро състояние, а на гр. Кула в задоволително.

Регулационните планове на населените места са предимно в добро състояние. Изключение правят следните населени места: гр. Кула, с. Извор махала, с. Полетковци и с. Чичил.

X. Община Грамада

Общината се състои от 9 населени места. Кадастралните планове на всички населени места са в добро и задоволително състояние /с изключение на гр. Грамада – незадоволително/.

Регулационните планове на населените места също са предимно в добро състояние. Изключение правят следните населени места: гр. Грамада, с. Бояново и с. Бранковци.

XI. Община Бойница

Общината се състои от 9 населени места. Кадастралните планове на всички населени места на община Бойница са в добро състояние /с изключение на с. Каниц/. Регулационните планове на населените места: с. Бойница, с. С. Каниц и с. Рабово са в добро състояние, а плановете на с. Бориловец, с. Периловец и с. Шишенци са в лошо състояние.

За три от населените места на общината няма изготвени кадастрални и регулационни планове: с. Градсковски колиби, с. Халовски колиби и с. Шипикова махала.

Кадастралните и регулационните планове на повечето населени места в област Видин нямат изготвен цифров модел.

Изводи:

- Структурата на територията на областта обхваща територията на единадесетте общини, включени в състава на областта.
- В областта няма нарушени, засолени и други подобни увредени територии /с изключение на община Брегово/. Целесъобразно е да се приеме като ръководен принцип за бъдещото развитие на територията опазването на обработваемата земя като един от основните

ресурси на общината, както и разработване на пустеещи земи, с висока категория – трета и четвърта. Проблем за привличане на инвеститори е раздробяването на земята на малки парцели, което затруднява обработката им.

- Средна гъстотата на населението в областта е 40,4 души на квадратен километър, като това нарежда област Видин на 26-то място в страната по този показател т. е. областта се характеризира с ниска степен на урбанизация. Средната гъстота на населението в общините на областта е диаметрално противоположна: от една страна, в община Видин тя е 147,3 души/кв.км.; в общините Белоградчик, Бойница, Грамада, Макреш и Чупрене средната гъстота на населението не надхвърля 20 души/кв.км, а в община Чупрене се падат по 8,3 души. В отделните общини населението варира смесено градско и селско, а в общините Чупрене, Бойница, Макреш, Ново село и Ружинци е изцяло селско. Съществуват територии на етнически малцинства, които добиват характера на “гета”.
- Проблем по плановата обезпеченост се явява актуализацията на информацията по кадастрални и регулационни планове на всички населени места от областта. Една възможност за решаване проблемите е изработването на нови общи устройствени планове (ОУП) поне на общинските центрове, както и изготвяне на цифров модел на кадастралните и регулационни планове на населените места от областта. Неотменна част на ОУП е създаването на програма за управление на урбанизационните процеси. Стартиралите дейности по изготвяне на ОУП трябва да продължат във всички насоки (от УС на ЗУТ, кадастъра, информационното осигуряване, техническата инфраструктура, нормативно осигуряване и т. н.), при ясно поставени и утвърдени приоритети, заложиени в стратегиите за развитие на общините.
- Неравномерно разпределение на населените места;
- Обезлюдяване на малките и отдалечените населени места.

8. СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

8.1. Екологично състояние

Територията на Област Видин обхваща 11 броя общини, като основните промишлени източници на емисии в атмосферния въздух са съсредоточени в община Видин, а в останалите общински центрове емисията са с локално влияние и без съществено въздействие върху качеството на атмосферния въздух.

Районът се характеризира с разнообразен релеф, включващ част от Дунавския бряг, Дунавската равнина, Предбалкана и северните склонове на Западна Стара планина. Климатът е умерено континентален – лятото е горещо, а зимата е сравнително студена. Валежите са малко – около 600-650 мм. Преобладаващата посока на вятъра е от запад към изток или северозапад към изток със средна скорост 2 м/с. Релефът и метеорологичните условия в областта са добра предпоставка за самоочистването на атмосферата и разсейването на емисиите на вредни вещества. От друга страна през есенно - зимния сезон във Видинската низина (при съчетание на ниски температури, висока влажност и безветрие) съществуват предпоставки за образуване на трайни мъгли и температурни инверсии. Източниците на замърсяване на атмосферния въздух са промишлеността, горивните инсталации и автомобилния транспорт.

Основните емисери са концентрирани в община Видин, в която са развити следните промишлени отрасли: енергетика – ТЕЦ “Видин” към “Видахим” АД; добивна промишленост – “Гипс” АД, с. Кошава; машиностроене – “Випом” АД, “Плит” ООД, “Лит” ООД; материали за строителството – “Кнауф” ЕООД, асфалтови бази към: “Видапътстрой” АД, “БКС Бъдинстрой” ООД; лека промишленост – “Видастил” АД, ТПК “Боян Чонос”; хранително-

вкусова промишленост – “Ел Би Булгарикум” АД, “Новоселска Гъмза” АД, “Олимекс” ООД, “Дунав” АД, “Адан Н” ООД, “Месни продукти-Манолов” ООД и др.

Останалите десет общини се характеризират със сравнително слаба промишленост. Като по-значими замърсители могат да се посочат: Леярски цех в гр. Димово; “Видекс” АД – з-д “Миджур”, с. Г. Лом, общ. Чупрене; Телефонен завод и “Ведерник” АД, гр. Белоградчик; парокотелни и други горивни инсталации.

Общо за цялата област е характерно замърсяването със серен и въглероден диоксид през отоплителния сезон, поради масовото използване на твърди горива както в битовия, така и в общественния сектор.

Замърсяването на атмосферния въздух е тясно свързано с пътната и уличните мрежи в област Видин. Състоянието на пътната настилка предопределя работата на двигателя и разхода на гориво, както и формирането на запрашеността около пътя и шумовото натоварване. Лошата пътна настилка повишава значително както количествата газове, така и шумовото натоварване, времето за преминаване на автомобилите през дадения участък и значителната запрашеност, вследствие на натрупването на прах в местата на нарушена цялост на асфалтовото покритие.

Замърсяването от автомобилния транспорт значително би могло да се намали чрез оптимална организация на движението, редовно миене и поддържане на целостта на настилката на уличната мрежа.

Автомобилният транспорт е сравнително добре развит в област Видин, като се очаква повишение на трафика след изграждането на “Дунав мост-2”.

Град Видин е част от националната мрежа за мониторинг на атмосферния въздух, която е представена от един пункт, разположен в централната част на града, в сградата на СОУ “Любен Каравелов”, определен като градски фонов пункт. Контролират се концентрациите на следните атмосферни замърсители: “прах”, фини прахови частици /ФПЧ₁₀/, “оловни аерозоли”, “серен диоксид”, “азотен диоксид” и “сероводород”. През есенно-зимния сезон се регистрират по-високи концентрации на ФПЧ^{xiv}, общ прах, азотни оксиди и серен диоксид, дължащи се на използваните горива в битовия сектор. По-големите промишлени източници са разположени в Южната промишлена зона на гр. Видин, която е в подветрената зона на града. Това благоприятства разсейването на емисиите да се осъществява извън пределите на града и общината.

За оценка качеството на атмосферния въздух са проведени измервания в гр. Видин с Мобилната станция за емисионен контрол към РИОСВ - Плевен в следните пунктове: “Поделение ИТБ на Гражданска защита”, “Комплексна опитна станция”, “Ел Би Булгарикум” ЕАД, ”Поделение Баба Вида”, “Бензиностанция 3201” на “Петрол” АД. Същата мобилна станция извършва непрекъснато автоматично отчитане и регистриране на концентрациите в продължение на 5 денонощия за всеки пункт на следните замърсители: прах, амоняк, сероводород, азотен оксид, азотен диоксид, серен диоксид, озон, метанови и неметанови въглеводороди. Нивата на контролираните замърсители не превишават ПДК м.е. и ПДК средно дневно.

Съгласно утвърдените от МОСВ райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) по реда на Наредба № 7/1999 г. за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, Район Видин обхваща територията на община Видин. По реда на същата Наредба № 7/1999 г. община Видин е разработила “Комплексна общинска програма за намаляване нивата на замърсителите на атмосферния въздух в район за ОУКАВ – Видин”, която е утвърдена с Решение № 24, взето с Протокол № 1/29.01.2004 г., на заседание на Общински съвет – Видин.

За ТЕЦ “Видин” към “Видахим” АД, гр. Видин, който е в обхвата на Приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ДВ, бр. 91/2002 г.), е започнала процедура по издаване на Комплексно разрешително по реда на Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни за изграждането и експлоатацията на нови и

експлоатацията на действащи промишлени инсталации и съоръжения (ДВ, бр. 26/2003 г.). Към момента предстои обявяване на обществен достъп до заявлението, подадено до Изпълнителната агенция по околна среда към МОСВ от оператора, по реда на Глава четвърта от цитираната по-горе наредба.

Почвената покривка е един от първоизточниците и основен фактор за живота на сушата. В този смисъл почвата е и един от основните елементи на екосистемата и незаменим компонент на околната среда. Характеризира се с мултифункционалната си способност - продуктивна, буферна, носеща, филтрираща, източник на суровини, хабитат за биологични видове, среда за съхраняване на генетичните ресурси, носител и пазител на генетичното и културно наследство на човечеството, осигуряваща екологичното равновесие в екосистемата. Като компонент на околната среда и като ресурс тя е физически ограничена. Ето защо ние нямаме друга алтернатива освен да я съхраним за идните поколения, като я опазим от деградация и унищожение. Особено внимание трябва да се отдели на складовете за съхраняване на препарати за селско стопанство.

Най - голямо разпространение в областта имат тъмносивите горски площи, съставляващи 14, 85% от общата площ на областта. Имат малко съдържание на хумус в горния слой и са с намалено почвено плодородие. След тях по степен на разпространение следват глинестите черноземи – 9,66%. Еродираните площи от всички почвени различия заемат почти половината от общата площ на областта.

Карбонатните и типичните черноземи са слабо разпространени в северната част на областта / в селата около гр. Брегово /. Обработват се леко, но имат влошени агропроизводствени свойства в резултат на влошаване на физико – химическите им свойства от ерозията.

Основно мероприятие за подобряване на почвеното плодородие в областта е борбата с ерозията – оран по хоризонталите, поясно засяване на културите и др.

Почвени различия по подтипове и степени на ерозия

А. Нееродирани и слабо еродирани:

- Карбонатни черноземи
- Типични черноземи
- Глинести черноземи
- Тъмносиви горски почви
- Сиви горски почви
- Светлосиви горски почви
- Кафяви горски почви
- Ливадни почви, заблатени
- Ливадни черноземи

Б. Слабо и средно еродирани

- Глинести черноземи
- Тъмносиви горски почви
- Сиви горски почви
- Светлосиви горски почви
- Кафяви горски почви

В. Средно и силно еродирани

- Карбонатни черноземи
- Типични черноземи
- Глинести черноземи

- Тъмносиви горски почви
- Сиви горски почви
- Светлосиви горски почви

Г. Силно и напълно еродирани

- Черноземи
- Кафяви горски почви
- Сиви горски почви

Съществен проблем е замърсяването на обработваемите земи около населените места със строителни и битови отпадъци.

Опазването на почвата в област Видин включва следните мероприятия:

- контрол по съхранение и употреба на препарати за растителна защита;
- предотвратяване на повърхностното замърсяване на почвите от строителни, битови и промишлени отпадъци и продукти;
- контрол на замърсяванията от тежки метали;
- предотвратяване окисляването, засоляването и заблацияването на почвата;
- опазване на почвата от водна и ветрова ерозия;
- контрол за опазване на хумуса от разхищение;
- рекултивиране на нарушени терени.

Наличните водни ресурси на територията на областта са формирани от повърхностни и подземни води. През областта протичат и по-малки реки с изразено пролетно пълноводие и стабилно есенно-зимно маловодие: р. Тополовец, р. Арчар, р. Лом, р. Чичилска, р. Видбол, р. Коматица, р. Грамадска, р. Стакевска, р. Скомля, р. Белщица и Ясова бара. Подземните водни ресурси имат предимно карстов произход. Най-голям воден басейн е Рабишкото езеро, намиращо се непосредствено до пещерата “Магура”, с площ 3250 дка и 45 мил.куб.м вода. Подхранва се от подземен карстов извор, както и от реките Арчар и Видбол.

Подземните води са формирани в чакълесто-песъчливия хоризонт, като са в пряка хидравлична връзка с водите на р. Дунав и тяхното ниво се влияе от водните строежи на реката. Река Дунав е главният източник на тяхното подхранване през м. май и юни, а през месеците от септември до декември ги дренира.

На територията на област Видин в участъка Видин-Сланотрън-Кошава има находище на високоминерализирани термални води. Доказани са високи стойности на минерални компоненти /йод,бром и др./, което представлява ценен природен ресурс и потенциален обект за добив на химически компоненти, йод и луга за фармацевтичната промишленост, добив на геотермална енергия и тяхното използване за балнеолечебни нужди.

Водите на р.Дунав в участъка на област Видин съответстват на пределно допустимата концентрация за трета категория, т.е. силно замърсени и могат да се използват само за земеделски култури. На всички останали реки, които минават през територията на областта (Тополовец, Арчар, Лом, Чичилска река, Видбол, Коматица, Грамадска река, Стакевска, Скомля, Белщица и Ясова бара), водите им отговарят на втора категория, т.е. средно замърсени. На контрол подлежат повърхностните води чрез осъществяване на ежемесечен мониторинг по отношение спазване на проектната им категория и отпадъчните води като резултат от производствената дейност на фирмите по поречието на р. Дунав и в отделните реки във Видинска област, вливащи се в нея. От последните анализи за състоянието на река Дунав и притоците на река Войнишка, река Тополовец, река Видбол, река Арчар и река Лом се забелязва тенденция към подобряване на качествата им, дължащо се преди всичко на спада на производствените дейности в областта включително и торенето на селскостопанските култури. Изключение прави река Тимок, която силно увеличи съдържанието на тежки метали

във водите си. Основен замърсител на река Дунав е битовата канализация на гр. Видин. Количеството на отпадъчните води е от 550 до 800 литра за секунда.

Водещ екологичен проблем по отношение на повърхностните води в областта е опазване чистотата на основния водоприемник река Дунав и нейните притоци.

С оглед намаляване замърсяванията на повърхностните води на територията на област Видин е необходимо:

- Намиращите се в непосредствена близост до реките и каналите сметища да се закрийт или приведат в съответствие с нормативната уредба.
- Укрепване бреговете на река Дунав.
- Да се ограничи локалното замърсяване на река Тимок, чрез изграждане на нови и контрол на ефективността на съществуващите пречиствателни съоръжения.
- Доизграждане на градски канализационни мрежи в общинските центрове и включване на новите клонове в съществуващите Градски пречиствателни станции.

За населените места в областта водоснабдяването се осъществява от помпажни и гравитачни системи .

Обеззаразяването на питейните се извършва преобладаващо с хлорно-варов разтвор.

Лабораторният контрол на питейните води по микробиологични и химични показатели се осъществява от РИОКОЗ - Видин^{xv}.

На контрол подлежат промишлените, битовите и опасните отпадъци. В много случаи се допуска изхвърляне на промишлени отпадъци на депата за битови отпадъци (Гипсфазер ЕАД – Видин).

Сметосъбирането, с изключение на областния град, не е в добро състояние. Депата за отпадъци не се запръстват редовно, няма указателни табели, силно са замърсени подходите към тях. Проблемът произтича от липсата на средства в общините и подценяването му от гражданите и общинските власти. В същото време липсата на трайни навици у населението за събиране и оползотворяване на отпадъците, както и на строго изградена организация от страна на изпълнителната власт, поставя за решаване редица проблеми в тази насока.

Необходимо е да се намери генерално решение на залежалите от ТКЗС пестициди, особено тези с изтекъл срок.

Контрол и мониторинг на шумовото замърсяване за региона на областта се изпълнява от специалистите на РИОКОЗ - Видин.

Анализът на данните по пунктове и по години показва, че максималните шумови нива се регистрират в зони с интензивен автомобилен трафик.

Най-общо наличните данни от мониторинга на шумовите нива показват съществуваща относително благоприятна акустична обстановка.

Основен източник на шум е автомобилния транспорт.

8.2. Защитени територии и режимите в тях, съгласно приети Планове за управление

За защитените територии в област Видин няма изготвени Планове за управление. Това е изключително важно да се направи.

Режимите за стопанисване са определени в съответните Заповеди за обявяване, както и в Закона за защитените територии (ДВ бр.133/1998 г.) :

Таблица 92

№	№ в ДР	Име на ЗТ	Документ за обявяване	Площ /ха/
1	2	3	4	5

РЕЗЕРВАТИ				
1.	80	"Чупрене"	Зап. N358/09.02.73г на МГОПС Зап..N506/11.07.79г .на КОПС	936,5;
ЗАЩИТЕНИ МЕСТНОСТИ				
2.	396	"Липака"	З-д№РД-1080/21.08.03 на МОСВ /ДВ бр.86/03г/	17,6
3.	398	"Раковишки манастир"	З-д№РД-1082/21.08.03 на МОСВ /ДВ бр.86/03г/	50
4.	395	"Връшка чука"	З-д№РД-1079/21.08.03г.на МОСВ /ДВ бр.86/03г/	67,6
ПРИРОДНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ				
5.	7	"Магурата"	Зап.№ 666/60г. на МС Разп. 1191 / 61г. на ГУГ;Зап .№2077/ 61-МГОПС.	83,2
6.	189	"Венеца"	Зап.№ 995/21.04.71г.на МГП	1 / 0,7
7.	249	"Леви и десни сухи печ"	Зап. № 1187/19.04.71г.на МГОПС	0,2
8.	4	"Белоградчишки скали"	ПМС № 998/49; Пос.№1171/24.09.51 МГ; Зап.№ 601/87 на КОПС	200; 598,7
9.	250	"Боров камък"	Зап № 1187/19.04.76г.на МГОПС	1,3
10.	251	"Бялата вода"	Зап. № 1187/19.04.76г на МГОПС	1,0
11.	443	"Петров церак"	Зап. № 407/82г.на КОПС	0,2

Експертите от направление "Контрол на защитените територии и биоразнообразие" извършват системен контрол по опазване на тези територии, като следят и за стопанисването на вековни дървета, обявени за защитени природни обекти по Закона за защита на природата. Последните са над 34 бр. за област Видин, като реалният им брой е двойно повече. В табличен вид са посочени по вид и брой защитените вековни дървета.

Таблица на вековните дървета, обявени за защитени природни обекти на територията на област Видин (34 бр.)

Таблица 93

Вид	Средна възраст	Средна височина	Средна обиколка	Брой в областта
Зимен дъб	250 - 300	17 - 19	2,20 - 4,80	3
Летен дъб	120 - 300	12 - 18	2,00 - 4,00	3
Цер	250	19	4,80	2
Полски бряст	400	26	5,00	1
Бяла топола	120 -140	14 - 22	2,20 - 2,50	5
Черна топола	150	15 - 30	6,30 - 10,00	10
Чинар	150	25	4,00	2
Полски ясен	130 - 300	23 - 25	2,00 - 4,00	7
Черен бор	150	25	4,00	1
Общо				34

Резерват "Чупрене"

Обявен е за резерват със Заповед № 358/1973 г. на МГОПС (Министерство на горите и опазване на околната среда) с обща площ 936,5 ха с цел запазване единствените компактни смърчови дървостой в Западна Стара планина в първичното им състояние. Със Заповед №

506/1979г. на КОПС (Комитет по опазване на околната среда) е разширен чрез обединяването му с резервата "Орлов камък" и общата му площ е вече 1439,2 ха.

През 1986 г. КОПС обявява около резервата буферна зона с обща площ от 542,3 ха, с цел намаляване и ограничаване на антропогенното въздействие върху екосистемата и запазване на самобитния характер.

Резерват "Чупрене" е изключителна държавна собственост. От 2000 г. стопанисването и охраната му се осъществява от органите на МОСВ.

През 1977 г. световната организацията "За възпитание, наука и култура" - ЮНЕСКО към ООН го включва в своите списъци на защитените природни територии като "неделима част от международната мрежа на биосферни резервати, съставена от територии за оценка на човешкото въздействие върху околната среда".

Основна цел - запазване на единствените компактни смърчови дървостои в Западна Стара планина в първичното им състояние, както и на редките представители на българската фауна - глухар, кръсточовка, дива котка и др. Режимът на стопанисване и опазване на защитената територия е съобразен с целите на обявяването ѝ, като в Заповедта категорично се посочва, че "в района на резервата се забраняват всякакви дейности, нарушаващи самобитния характер на природата".

ПРИРОДНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ (ПЗ) - СКАЛНИ ФОРМИ:

Природна забележителност "Белоградчишки скали"

Обявени със Заповед №601/01.07.1987г.на КОПС с цел запазване на уникалните геоморфоложки образувания , както и на местообитанията на редки и застрашени видове от флората и фауната. Обхваща обширна територия с дължина около 30 км. и ширина 3 км. в Западна Стара планина, района около гр. Белоградчик, с обща площ 598,7ха. Множеството скални форми (червени пясъчници), които природата е ваяла с векове, за да ги превърне в причудливи форми от приказките, в синхрон с многообразието на растителния и животински свят около тях (над 23 вида защитени растения и над 15 вида защитени животни), превръщат Белоградчишкият район в неповторим по красота и уникалност не само за България, но и за света. Със средства, финансирани от МОСВ през 2001г. е реализиран проект "Модернизирани и усъвършенствани на формите на екотуризъм в общ. Белоградчик чрез изграждане на екомаршрути" с което са създадени предпоставки за развитие на познавателен екотуризъм, пропагандиране на значимостта на природните дадености, включително и в международен аспект, както и повишаване на екологичната култура и образование.

Природна забележителност "Боров камък"

Скално образувание от червен пясъчник, разположено на площ от 1,3 ха в едноименна местност, в земл. на с. Боровица, граничещо с ПЗ "Белоградчишки скали". Обявено за природна забележителност със Заповед №1187/19.04.1976г. на МГОПС с цел запазване на забележителните геоложки и ботанически обекти, представляващи интерес за науката, културата и развитието на туризма.

ПРИРОДНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ - ПЕЩЕРИ:

Природна забележителност Пещера "Магура"

Пещерата е обявена със Заповед №666/1960г. на МГ(Министерство на горите) и Разпореждане №1077/1961г на ГУГ (Главно управление на горите) към МС като природна забележителност с интересни образувания и праисторически находки. Разположена е в землището на с. Рабиша, общ. Белоградчик. Общата ѝ площ заедно с лесопарка, устроен през1961г.е 133,5 ха, като заедно с него представлява защитена територия по смисъла на ЗЗТ. ПЗ "Магурата" е една от най-големите (над 30 000 кв.м.) и най-красиви български пещери.Тя

се състои от естествено образувани "зали", множество галерии, причудливи форми от сталактити, сталагмити и сталактони с величествени размери (до 20м височина и над 4м диаметър) наподобяващи хора, водопади, животни и т.н. Известна е и с праисторическите си скални рисунки, датиращи от епипалеолита (10 000г. пр. н.е) до ранната бронзова епоха, с които пещерата е под специалната егида на ЮНЕСКО с международен статут като паметник на културата. Изпълнена с тайствена красота, идваща от вековете, тя е и убежище на защитени фаунистични видове - над пет вида прилепи, пещерни безгръбначни, като по данни са намерени фосили, свидетелстващи, че районът е обитаван от праисторически животни - пещерна мечка, хиена, див кон и др. През 2001г. МОСВ е финансирал реализирането на проект за електрифициране на пещерата-I-ви етап. За периода 2002 – 2005г. пещерата е цялостно благоустроена.

Природна забележителност "Леви и десни сухи печ"

Разположена в землището на с. Долни Лом, общ.Чупрене, обл.Видин с обща площ 0,2 ха., обявена със Заповед №1187/1976г. на МГОПС(Министерство на горите и опазване на околната среда) за природна забележителност. Характеризира се с множество образувания на мармити, синтрови езера, пещерни кари, прилепови колонии. Консервирана за посетители с цел запазване на природните дадености от разрушаване и ограбване.

Природна забележителност "Венеца"

Намира се до с. Орешец, община Димово, област Видин в преустановила действието си кариера, изключително красива със скалните си образувания, обявена за природна забележителност със Заповед 995/1971г. на КОПС. Поради злоумишлени нахлувания и опити да се рушат естествените образувания в нея, пещерата е консервирана и не се посещава от туристи.

ПРИРОДНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ – ВОДОПАДИ:

Природна забележителност "Стакевски водопад"

Разположен сред борова гора в м."Бялата вода", землището на с. Стакевци, община Белоградчик, обявен със Заповед № 1187/1976г. на МГОПС с обща площ от прилежащата към него територия от 1,0 ха. Скътан високо сред дебрите на Стара планина, красивият водопад допълва пейзажа на почти девствената природа в този район.

Природна забележителност "Петков церак"

Водопад с пад над 6 метра, обявен със Заповед №407/1982г. на КОПС, разположен в близост до с.Бойница, в поземлен фонд. Отличаващ се на фона на окръжаващата го среда с естествената си красота той представлява рядкост за района.

Природна забележителност "Връшка чука"

Обявена за защитена територия със Заповед №1022/1986г. на КОПС (РИОСВ - Монтана е изпратила проектозаповед за прекатегоризиране в "защитена местност" съгл. ЗЗТ) с цел запазване единственото в света находище на растителния вид- български ерантис, единствените в РБългария находища на тъмнопурпурна метличина, томасиниев минзухар, на защитените видове понтийски пелин, ничичово прозорче, розов божур, червена липа и др. Намира се на границата ни с Република Сърбия и Черна гора., в землището на с.Извор махала, общ. Кула, върху планинско възвишение с обща площ 67,6 ха.

За природни паркове се обявяват (съгл. чл.29, ал.1 от ЗЗТ) територии, включващи разнообразни екосистеми с многообразие на растителните и животински видове и на техните местообитания, с характерни и забележителни ландшафти и обекти на неживата природа.

ПРИРОДЕН ПАРК "БЕЛОГРАДЧИШКИ СКАЛИ"

В процедура за обявяване на защитена територия в Западна Стара планина, включваща сегашните ПЗ "Белоградчишки скали", ПЗ "Боров камък", Р "Чупрене", ПЗ "Венеца", ПЗ "Бялата вода", обширните глами и др.територии от общо три общини с обща площ над 20 000 ха, богати на биоразнообразие, геоморфологични форми и историческо минало.

8.3. ДЕПА ЗА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

На територията на област Видин, средно годишно се образуват около 38 378 тона битови отпадъци. В община Видин е въведено сметосъбиране и извозване във всичките 32 села и градовете Видин и Дунавци, но има проблеми с организацията. Броят на контейнерите за смет е ограничен. Организирано сметосъбиране е въведено и в Община Чупрене, където са обхванати всички населени места. Частично е въведено организирано сметосъбиране в общините Кула, Грамада, Димово и Белоградчик, но само за градското население. В останалите общини – Ново село, Бойница, Брегово, Макреш и Ружинци, и съставните им села не е въведено организирано сметосъбиране и извозване на отпадъците, няма съдове за събиране на битовите отпадъци и хората сами извозват отпадъците на съществуващите нерегламентирани сметища. Отпадъците се изхвърлят на неподходящи места – покрай пътищата, водни обекти, мостове и дерета, вместо на определените за това сметища

На територията на областта съществуват 147 сметища, които не отговарят на изискванията на екологичното законодателство. Новата НАРЕДБА № 8 от 24.08.2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, издадена от Министъра на околната среда и водите (обн., ДВ, бр. 83 от 24.09.2004 г.), не третира понятието сметище. Съгласно Националната програма за управление на дейностите с отпадъците, изграждането на нови регионални депа за битови отпадъци ще позволи прекратяване на експлоатацията на съществуващите депа в периода до 16 юли 2009 г. Прекратяването на експлоатацията на отделните съоръжения съвпада със сроковете за изграждането на новите депа за отделните региони. Поетапното закриване на нерегламентираните сметища в област Видин ще се извърши съгласно утвърдения график за периода 2004-2007 г.

График за поетапно закриване на нерегламентираните сметища на територията на област Видин за периода 2004 г. – 2007г.

Таблица 94

Община	2004 г.		2005 г.		2006 г.		2007 г.	
	Бр.	Площ-дка	Бр.	Площ-дка	Бр.	Площ-дка	Бр.	Площ /дка/
Бойница					2	5,55	8	12,35
Белоградчик							1	8,3
Кула	2	2	3	3	3	3	10	12
Макреш	1	2			1	2,6	8	10,3
Брегово	1	0,5	2	2,2	2	0,9	7	9,1
Видин	2	4	3	9	2	18	30	126,5
Грамада	1	0,1	1	0,5	2	4	6	9
Димово	3	3	5	5	5	5	10	19
Ружинци	1	1	1	2	1	4	8	14,5
Ново село	1	1,1	1	1,35	1	1,4	4	9,4
Чупрене	2	0,6	2	0,3	2	0,2	3	9
Област Видин	13	14,3	18	23,35	21	44,65	95	239,45

По инициатива на МОСВ^{xvi} (Писмо на МОСВ - № 08-00-482/16.06.2003 г.) през 2003 г. бе даден старт на Потенциален бъдещ проект по програма ИСПА за “Регионално управление на отпадъците – Видин”. Консултантският екип е избран от Датската агенция по околна среда. На екипа е осигурен офис в сградата на Общинска администрация гр. Видин.

В землището на с. Жеглица, местността “Рамова ливада”, Община Видин е извършено е инженерно-геоложко и хидрогеоложко проучване за обект “Регионално депо за битови отпадъци”. Предвижда се депото да обслужва населението от всички общини на територията на област Видин. Извършва се преотреждане и смяната на собствеността на терените, които ще са необходими за площадката на новото съоръжение.

Информацията за определяне местоположението на контейнерните станции (площадки) за всяко населено място под 3 000 души, съгласно изискванията на консултантския екип, е набрана от служителите на Общинска администрация, гр. Видин.

Постъпили са предложения от общините на територията на област Видин за определяне на терени за строителство на център за рециклиране на отпадъци, от които ще бъдат разгледани 5 бр. алтернативни терени.

Съществуващото в момента градско депо в гр. Дунавци, местността “Козя гърбина” е с изчерпан капацитет, което създава трудности при обработката по обезвреждане на отпадъците. Табанът на съоръжението е на кота над нивото на площадката и от местните ветрове се получава разпиляване на леките фракции от опаковки в посока на пътя Видин – Монтана – София и р. Дунав.

8.4. ПРЕЧИСТВАТЕЛНИ СТАНЦИИ

“Кнауф” ЕООД, гр. Видин – производство на гипсфазерни изделия – р. Дунав – без пречистване;
“Видахим” АД, гр. Видин – производство на електроенергия – р. Дунав – хвостохранилище;
“Ел Би Булгарикум” ЕАД, гр. Видин – производство на млечни продукти – р. Дунав – пречиствателна станция за механично пречистване с аериране;
“Видин БТ” АД – производство на тютюневи изделия – р. Дунав – без пречистване;
“Вида стил” АД – шивашко производство – ГК – без пречистване;
ЕТ “Фанти Г” – транспорт и търговия с петролни продукти- р. Дунав – маслоуловител;
“СО МАТ” АД, клон Видин- транспортна дейност – р. Дунав чрез отводнителен канал – каломаслоуловител;
“Адан Н”, гр. Видин – месопреработка – ГК – мазниноуловител;
“Випом” АД – производство на водни помпи – ГК – без пречистване;
“Бонония” АД – производство на порцеланови изделия – ГК – механично пречистване;
“Бензиностанция Шел” АД, гр. Видин – ГК – дъждовни води – каломаслоуловител;
“Мелница Дунав” АД - ГК – утаителни шахти;
“Олимекс” ООД, Маслодобивна фабрика в с. Покрайна, общ. Видин – производство на растителни месла – отводнителен канал С-4 от отводнително поле “Видин-Кошава” II категория – маслоуловител;
“Типс” АД, с. Кошава, общ. Видин – производство на гипс – р. Дунав – механично пречистване;
“Новоселска гъмза” АД, с. Ново село, област Видин производство на спиртни напитки – р. Дунав – механично пречистване;
“Месни продукти-Манолов” ООД, Цех в гр. Дунавци, общ. Видин – производство на месо и месни продукти – р. Войнишка – механично пречистване;
Градска канализация Кула – битови отпадъчни води – р. Чичилска – без пречистване;
“Кула Ринг” АД, гр. Кула – производство на каучукови изделия – язовир Кула – механично пречистване;

МБАЛ “П. Хитов” ЕООД, гр. Кула – битови отпадъчни води – р. Войнишка – без пречистване;
Градска канализация Белоградчик – битови отпадъчни води – сухо дере в местността “Сръндака” в землището на гр. Белоградчик – без пречистване;
“Видекс” АД, Завод “Миджур”, с. Горни Лом, общ. Чупрене – производство на ПВВ – р. Лом – без пречистване;
Градска канализация Грамада – битови отпадъчни води – сухо дере, поречие р. Видбол – без пречистване.

Отводнителни системи

За подържане на оптимален водновъздушен режим на 60 177 дка във Видинската и Арчар – Орсойската низина са изградени отводнителни системи с 8 бр. отводнителни помпени станции и 2 пункта за отводняване.

Негодни за отводняване са 2 856 дка – отводнително поле “Бабуя” и отводнително поле “Текенлъка”. За двете полета е необходимо изграждането на отводнителни помпени станции.

От годните за експлоатация отводнителни системи, само върху 9 054 дка са изградени отводнителни съоръжения през 80-те години. Върху останалите площи отводнителните съоръжения са изградени в периода 1940 – 1955 г. Отводнителните канали са открити, със силно деформиран профил. Изготвените проекти за реконструкция и модернизация на Видинската и Арчар – Орсойската отводнителни системи са реализирани само върху 6 600 дка отводнително поле към ОПС – 5 и отводнително поле към ОПС – 8. През 1993 г. реконструкцията е преустановена. Поради недостиг на средства не са възстановени профилите на стопанските отводнителни, което в голяма степен затруднява поддържането на оптимално ниво на подпочвените води.

Състоянието на отводнителните помпени станции е:

- ОПС “Кутово” – въведена в експлоатация през 1962 г. През 90 – те години е демонтирана, разграбена и след това е частично възстановена. Поради възникнали проблеми през годините на експлоатация и неефективност на процеса отводняване при сегашното състояние на помпената станция, през 2002 г. е разработен проект за цялостна реконструкция на съоръжението. През 2005 г. аварира напорен тръбопровод, който е възстановен.

- ОПС “Видин – Кошава” – въведена в експлоатация през 1943 г. През 70 – те е разширявана отводнителната част и е изградена допълнителна напоителна част. Разширяванията са извършвани импровизирано и съществуващите в момента съоръжения и схеми на захранване в голяма степен са в разрез със съвременните изисквания за безопасност и сигурност на съоръженията.

По тази причина през 2002 г. е разработен проект за цялостна реконструкция на помпената станция.

- ОПС “Чобан Кюприя 2” – въведена в експлоатация през 1952 г. Помпената станция е в критично състояние – сградната част, ел. и машинното оборудване. През 2001 г. е изработен проект за изграждане на нова станция.

Необходимо е да се ускори процедурата за отпочване на строителство на нова помпена станция, поради съществуването на голям риск от проваляне на отводняването на отводнителното поле през един интензивен отводнителен сезон.

Останалите станции са въведени в експлоатация през 80 –те , 90-те години и са в добро техническо състояние.

Двата отводнителни пункта / при село Ботево и Симеоново / не са оборудвани, тъй като не могат да бъдат опазени от кражби. Те ще бъдат оборудвани непосредствено преди включването им в режим на работа.

Водни обекти в които се заустват отпадни води

- язовир “Кула” – “Кула Ринг” АД – град Кула;
- отводнителен канал С –3 / към отводнително поле “ Видин –Кошава” – “Олимекс “ ООД – Видин, “Новоселска гъмза” АД – Видин и Областно пътно управление – Видин.

9. SWOT АНАЛИЗ

SWOT-АНАЛИЗ на Област Видин

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> ○ Благоприятно географско местоположение на областта; ○ Стратегическо място в националната транспортна система; ○ Благоприятни агро-климатични условия и плодородна земеделска земя; ○ Наличие на природни и туристически забележителности, исторически паметници и културни институции, природни резервати; ○ Чиста околна среда и възможност за екологично чисто земеделие; ○ Липса на междуетническо напрежение; ○ Наличност на природни ресурси – гипс, мрамор, минерални извори в околностите на с.Сланотрън и др.; ○ Наличие на водни ресурси; ○ Съхранение на традиционни обичаи, интерпретирани от училищни състави. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Лошо състояние на транспортната инфраструктура в област Видин; ○ Занемарена и частично унищожена отводнителна и напоителна канализационна система; ○ Наличие на изостанали райони в областта; ○ Слабо развита икономика; ○ Липса на интернет кабелни връзки; ○ Липса на ВУЗ и изследователски центрове; ○ Липса на инициативност за развитие на МСП; ○ Рестриктивна кредитна политика на банките и финансиращите организации; ○ Намаляване на производството и затваряне на големи предприятия в химическата, машиностроителната и преработващата промишленост; ○ Слаба експортна насоченост на индустрията и бизнеса; ○ Липса на иновационна стратегия за развитие на малкия и средния бизнес; ○ Амортизирана и недостатъчна материално-техническа база на туризма; ○ Нисък дял на чуждестранните инвестиции в икономиката на района; ○ Раздробена собственост на земеделската земя и липса на информационна система за регистрация на земята; ○ Пустееща обработваема земя; ○ Липса на големи ферми и земеделски стопанства; ○ Липса на тържища за селскостопанска продукция; ○ Липса на преработвателни предприятия за селскостопанска продукция; ○ Липса на браншови организации и асоциации; ○ Амортизирана водоснабдителна мрежа и недостатъчност на пречиствателните станции; ○ Амортизиран жилищен фонд; ○ Небалансирано развитие между урбанизираните

	<ul style="list-style-type: none"> и неурбанизираните територии; ○ Високо ниво на безработица; ○ Несъответствие на професионалната квалификация с потребностите на пазара на труда; ○ Липса на опит и капацитет за усвояване на европейските фондове; ○
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> ○ Втори мост на р. Дунав при Видин – Калафат; ○ Модернизиране на ж.п линията Видин – София и път Е 79; ○ Подобряване на шосейната пътна мрежа; ○ Създадени добри трансгранични връзки със съседните региони от Република Румъния и Република Сърбия и Черна гора; ○ Възможности за развитие на модерни информационни технологии; ○ Свободен сграден фонд от ликвидирани предприятия; ○ Възможности за съвместни проекти с Румъния и Сърбия и Черна гора; ○ Възможности за възстановяване на преработвателна промишленост на селскостопанска продукция; ○ Стимулиране развитието на малкия и среден бизнес и създаване на заетост ; ○ Внедряване на нови сортове и породи в областта на растениевъдството и животновъдството; ○ Развитие на екологично земеделие; ○ Развитие на разнообразни форми на туризъм (екотуризм, селски и културен туризъм и биолечение); ○ Привличане на преки чуждестранни инвестиции; ○ Създаване на клъстери и браншови организации; ○ Засилване на външнотърговските връзки с Република Сърбия и Черна гора и Румъния; ○ Подобряване на водоснабдяването и намаляване загубите на питейна 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Неблагоприятни демографски тенденции - висок процент застаряващо население, обезлюдяване на областта, отрицателен естествен прираст, нисък жизнен стандарт; ○ Липса на средства за възстановяване на транспортната система; ○ Финансова необезпеченост на инвестиционните регионални проекти; ○ Зависимост от централното бюджетно финансиране; ○ Миграция и емиграция на населението; ○ Увеличаване на безработицата; ○ Липса на приемственост в политиката; ○ Замърсяване на р. Дунав и неработещи защитни съоръжения ; ○ Замърсяване на почвите с твърди битови отпадъци; ○ Недостатъчен бюджет за социалната сфера; ○ Силен натиск на международната и вътрешната конкуренция; ○ Спад на интереса на чуждестранните инвеститори към района; ○ Да не се изгради втори мост на р. Дунав при Видин; ○ Да не се изградят международните транспортни коридори; ○ Нисък темп на развитие на прилежащите райони в съседните страни; ○ Бавно навлизане на икономиката на знанието, както и забавяне и нереализиране на финансирането по международни и Европейски програми; ○ Замърсяване на околната среда (въздух, почва, реки) с цинк, мед, олово, арсен и др.

<p>вода;</p> <ul style="list-style-type: none">○ Подобряване и възстановяване на напоителните системи;○ Развитие на човешките ресурси чрез квалификация и преквалификация;○ Социално интегриране на малцинствата и на групите в неравностойно положение на пазара на труда.	
---	--

Извод:

SWOT – анализа дава основания за прилагане на агресивна стратегия за развитие от умерен порядък, който включва активно привличане на нови инвестиции, разработване на нови програми и усвояване на потенциала от човешки и природни ресурси на област Видин.

Б). СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ

1. ВИЗИЯ ЗА БЪДЕЩОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ВИДИН

Визията на стратегията се дефинира, както следва:

“Област Видин – динамично развиваща се област, постигаща висок икономически растеж и заетост, устойчиво развитие, подобро качество на живот и съхранено, и популяризирано природно и културно наследство”.

2. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Главната цел за развитие на област Видин за периода до 2015 год. е постигане на динамично устойчиво и балансирано социално – икономическо развитие, насочено към намаляване на междурегионалните различия и осигуряване на равни възможности за икономическо развитие, достъп до икономически ресурси, по-висок жизнен стандарт и благоприятни условия на живот във всички общини в областта, съобразено с опазване на околната среда.

Дългосрочната политика се стреми към баланс между различните аспекти на развитието (икономически, социален, екологичен и териториален) и между отделните общини. Стратегията акцентира върху развитието на основните фактори за растеж, а именно човешкия капитал и качествената природна среда.

Главната цел на стратегията кореспондира с основната цел на политиката на Европейския съюз за социално – икономическо развитие, насочено към намаляване на различията в равнището на развитие на районите и изостаналостта на слаборазвитите гранични, селски и планински райони.

Главната цел може да се постигне чрез реализирането на следните стратегически цели:

1. Ускоряване икономическото развитие на област Видин и достигане нивото на развитие на областите с най – високи икономически показатели, чрез подобряване състоянието на инфраструктурата, инвестиции в човешките ресурси, въвеждане на нови технологии и привличане на инвестиции.
2. Повишаване жизнения стандарт на населението на област Видин, чрез стимулиране на социално – икономическото развитие на областта.
3. Развитие на териториалното и трансграничното сътрудничество за постигане на балансирано и устойчиво развитие.

3. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, ПРИОРИТЕТИ И МЕРКИ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ВИДИНСКА ОБЛАСТ

Въз основа на анализа на проблемите и нуждите, силните и слабите страни, възможностите и заплахите за социалното и икономическо развитие на област Видин се определят следните стратегически цели, приоритети и мерки за бъдещото развитие на района:

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.: Превръщането на област Видин в съвременен транспортен и комуникационен център с национално и международно значение.

ПРИОРИТЕТ 1.1.: Развитие на пътната, енергийната и съобщителната инфраструктура.

Мярка 1.1.1.: Изграждане на втори мост над р. Дунав и прилежаща инфраструктура.

Мярка 1.1.2.: Възстановяване функционирането на летище Видин.

Мярка 1.1.3.: Разширяване и модернизация на съществуващата енергийна инфраструктура, оптимизиране на енергопотреблението, въвеждане на енергоефективни технологии и използване на възобновяеми енергийни източници.

Мярка 1.1.4.: Развитие на съобщителната инфраструктура, вкл. осигуряване достъп до глобалната мрежа за всеки значим икономически и учебен субект.

Мярка 1.1.5.: Осигуряване на актуални кадастрални и регулационни планове и цифровите им модели.

Мярка 1.1.6.: Изграждане на газопреводна мрежа.

Мярка 1.1.7.: Изграждане, ремонт и рехабилитация на транспортната инфраструктура.

Мярка 1.1.8.: Изграждане на автомагистрала Видин – София.

Мярка 1.1.9.: Изграждане на скоростна ЖП отсечка Видин – София.

Мярка 1.1.10.: Прилагане на европейския опит в използването на р. Дунав, с цел създаване на условия за развитие на транспортните връзки.

Мярка 1.1.11.: Обвързване на устройствените схеми на трите области: Видин – Враца – Монтана.

ПРИОРИТЕТ 1.2.: Подобряване на водоснабдителните и канализационните системи.

Мярка 1.2.1.: Доизграждане, реконструкция и обновление на водоснабдителната и водопреводна мрежи и използване на нови и алтернативни водоизточници.

Мярка 1.2.2.: Изграждане, довършване, реконструкция и обновление на канализационната система и системите за отвеждане и пречистване на отпадъчни води.

Мярка 1.2.3.: Изграждане на пречиствателни станции за битови отпадъчни води и пречиствателни станции за питейна вода.

ПРИОРИТЕТ 1.3.: Създаване на условия за подобряване на инфраструктурата в граничните региони.

Мярка 1.3.1.: Рехабилитация, ремонт и изграждане на транспортни връзки и ЖП линии с Република Сърбия и Черна гора, и Република Румъния.

Мярка 1.3.2.: Подобряване на техническата инфраструктура през и около границата, и откриване на нови ГКПП.

Мярка 1.3.3.: Сигурност и безопасност на границата.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2: Инвестиции в човешките ресурси, развитие на местната демокрация и публично - частните партньорства.

ПРИОРИТЕТ 2.1.: Изграждане на система за квалификация и преквалификация на човешките ресурси.

Мярка 2.1.1.: Създаване на равни възможности за обучение и квалификация.

Мярка 2.1.2.: Разработване на програми за повишаване на капацитета на неправителствени организации, развиващи дейност в сферата на преодоляване риска от дискриминация, сегрегация, маргинализация и др.

Мярка 2.1.3.: Оптимизиране на обучителни програми, семинари, курсове и форуми, стимулиране на обучение през целия живот.

Мярка 2.1.4.: Обучение на преподаватели за работа с деца с увреждания и деца от други рискови групи.

Мярка 2.1.5.: Осигуряване на по-висока степен на квалификация на новопостъпващите на пазара на труда.

Мярка 2.1.6.: Повишаване на квалификацията на заетите в различните сфери на стопанския живот (здравеопазване, туризъм, МСП и др.)

Мярка 2.1.7.: Изграждане на административен капацитет за разработване и изпълнение на стратегически и планови документи, и проекти.

ПРИОРИТЕТ 2.2. Оптимизиране и подобряване на образователната система в област Видин.

Мярка 2.2.1.: Привеждане на образователната система в съответствие с потребностите и структурите на местната икономика.

Мярка 2.2.2.: Подобряване състоянието на материално – техническата база и ресурсна обеспеченост на училищните заведения в област Видин.

Мярка 2.2.3.: Създаване на условия за достъп на деца с увреждания в училищата.

Мярка 2.2.4.: Задържане на децата и превенция на отпадането от училище. Десегриране на ромското образование.

Мярка 2.2.5.: Стимулиране развитието на професионалните училища и изграждане на система за функциониране на висши учебни заведения на територията на област Видин.

ПРИОРИТЕТ 2.3.: Развитие на местната демокрация чрез стимулиране на партньорството между институциите, бизнеса, местните власти, неправителствените организации и гражданското общество.

Мярка 2.3.1.: Повишаване на управленския капацитет на местните власти, институции и организации.

Мярка 2.3.2.: Подобряване на административното и информационно обслужване.

Мярка 2.3.3.: Координация на дейностите по регионалното развитие между местните власти, институции, бизнеса и гражданското общество.

Мярка 2.3.4.: Изграждане на стабилни партньорски взаимоотношения с държавни институции, местна власт и НПО от области от Р. Румъния, Р. Сърбия и Черна гора и др. страни членки на ЕС.

Мярка 2.3.5.: Институционална подкрепа за развитие на еврорегионите.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3: Осигуряване икономически растеж на базата на конкурентоспособни малки и средни предприятия, селско стопанство и преработвателна промишленост, туризъм, увеличаване на вътрешното потребление, експорта на произведената продукция и привличане на инвестиции.

ПРИОРИТЕТ 3.1.: Привличане на инвестиции в област Видин.

Мярка 3.1.1.: Промоциране на област Видин пред потенциални инвеститори.

Мярка 3.1.2.: Представяне дейността и възможностите на Свободна безмитна зона като стимул за инвестиции в област Видин.

Мярка 3.1.3.: Изграждане на Информационен център за потенциални инвеститори.

Мярка 3.1.4.: Организиране на форуми за експозиция на местното производство.

Мярка 3.1.5.: Инициране и участие в проекти по международни и национални програми, и местни/ регионални инициативи.

ПРИОРИТЕТ 3.2.: Подобряване на условията за развитие на бизнес-средата, стимулиране развитието на икономиката на познанието.

Мярка 3.2.1.: Изграждане на иновационни центрове, въвеждане и използване на нови технологии. Стимулиране на стопанските субекти в сертифицирането им по европейските стандарти за качество, екологично съответствие и пр.

Мярка 3.2.2.: Развитие на банковите услуги, създаване на гаранционни фондове за МСП и подобряване на финансовата среда.

Мярка 3.2.3.: Намаляване на административните и нормативни бариери пред бизнеса.

Мярка 3.2.4.: Стимулиране и създаване на фирмени обединения.

Мярка 3.2.5.: Подобряване на сътрудничеството между бизнеса, училищата и научните организации.

ПРИОРИТЕТ 3.3: Стимулиране развитието на селското стопанство.

Мярка 3.3.1: Създаване на условия за прилагане на механизъм за комасация на земеделските земи.

Мярка 3.3.2.: Изграждане на капацитет на регионално ниво за управление, консултации и анализ на процесите и насоките в развитието на селското стопанство.

Мярка 3.3.3.: Въвеждане на европейски принципи, изисквания и добри практики в контрола, управлението и търговията на селскостопански продукти.

Мярка 3.3.4.: Подкрепа на традиционни и нови производства, чрез преференциално финансиране.

Мярка 3.3.5.: Въвеждане и използване на съвременни технологии, сортове и породи в агроикономиката.

Мярка 3.3.6.: Укрепване на съществуващите и създаване на нови браншови организации на производителите и преработвателите.

Мярка 3.3.7.: Оптимизиране на системата за превенция, лечение и консултации в селското стопанство, съобразно динамиката и развитието на потребностите в региона.

Мярка 3.3.8.: Изграждане на сдружения на ниво съседни общини за поддръжка и рехабилитация на хидромелиоративни съоръжения.

Мярка 3.3.9.: Изграждане на преработвателни комплекси и земеделски борси.

ПРИОРИТЕТ 3.4.: Подобряване на условията за развитие на туризма в област Видин.

Мярка 3.4.1.: Подобряване и развитие на материално – техническата база в туризма.

Мярка 3.4.2.: Стимулиране на частната инициатива в сферата на туризма.

Мярка 3.4.3.: Възстановяване на съществуващата и изграждане на нова туристическа инфраструктура и комуникации до всички значими обекти.

Мярка 3.4.4.: Диверсификация на туристическите услуги.

Мярка 3.4.5.: Развитие на трансграничен туризъм.

Мярка 3.4.6.: Рекламно и информационно осигуряване на туристическата дейност.

Мярка 3.4.7.: Изграждане на туристически информационни центрове в общини с потенциал за развитие на туризма.

Мярка 3.4.8.: Стимулиране трансграничното сътрудничество чрез обмяна на опит в областта на предоставяне на туристически услуги.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4: Опазване и подобряване състоянието на околната среда в съответствие с европейските стандарти. Подкрепа на мерки на международно ниво за преодоляване на регионални и глобални екологични проблеми.

ПРИОРИТЕТ 4.1.: Осигуряване на безвредно и безопасно третиране на битови и производствени отпадъци.

Мярка 4.1.1.: Изграждане на съвременни съоръжения за съхранение и преработка на отпадъци и ликвидиране на нерегламентирани сметища.

Мярка 4.1.2.: Въвеждане на технологии за добив на енергия от преработване на отпадъци.

Мярка 4.1.3.: Въвеждане на системи за разделно събиране на отпадъци и прилагане на методи на компостиране на биоразградимите отпадъци.

ПРИОРИТЕТ 4.2.: Намаляване замърсяванията на почвите и рекултивиране на вече замърсени почви.

Мярка 4.2.1.: Контрол по съхранение и употреба на препарати за растителна защита.

Мярка 4.2.2.: Пречистване и предотвратяване на повърхностното замърсяване на почвите от строителни, битови и промишлени отпадъци.

Мярка 4.2.3.: Опазване на почвите от водна и ветрова ерозия.

ПРИОРИТЕТ 4.3.: Опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие.

Мярка 4.3.1.: Обновяване и съхранение на защитени територии и природни паркове.

Мярка 4.3.2.: Изготвяне на планове за управление на защитените територии и на програми за устойчиво ползване на природните ресурси.

Мярка 4.3.3.: Изготвяне на обща стратегия за опазване на водите на р. Дунав от замърсяване, съвместно със страните от Централна и Източна Европа по поречието на реката.

Мярка 4.3.4.: Защита на околната среда в районите около границата.

Мярка 4.3.5.: Изграждане на “Терминал за сантийни води” в едно от пристанищата

ПРИОРИТЕТ 4.4.: Намаляване здравния риск от атмосферно замърсяване и осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

Мярка 4.4.1.: Развитие на екологични производства и внедряване на екологични технологии на производство, незамърсяващи атмосферата.

Мярка 4.4.2.: Обучение на специалисти по оценка и управление на здравния и екологичния риск, свързани с качеството на въздуха.

Мярка 4.4.3.: Постоянен контрол на работодателите за прилагане на здравословни и безопасни условия на труд.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 5: Изграждане и развитие на съвременна социална инфраструктура.

ПРИОРИТЕТ 5.1.: Стабилизиране и увеличаване на трудовата заетост, намаляване на бедността и социалния риск.

Мярка 5.1.1.: Институционална подкрепа на предприятия с постоянна заетост.

Мярка 5.1.2.: Преференции за работодатели, наемащи на работа лица от рискови групи

Мярка 5.1.3.: Намаляване на безработицата и свеждането и до равнищата, постигнати в най-напредналите региони в страната.

Мярка 5.1.4.: Модернизиране на системата за социална защита и намаляване на броя на лицата, живеещи под чертата на бедността.

ПРИОРИТЕТ 5.2.: Подобряване качеството на здравното обслужване на населението и достъпа до него.

Мярка 5.2.1.: Подобряване състоянието на материално – техническата база на лечебните заведения в област Видин.

Мярка 5.2.2.: Подобряване координацията между различните равнища на системата и най-вече между болнична и доболнична дейност.

Мярка 5.2.3.: Инициране изграждането на онкологичен диспансер и разкриване на филиали за ЦСМП в областта.

Мярка 5.2.4.: Превенция на наркоманията и другите зависимости, СПИН, туберкулоза и пр. чрез комплексни мерки и сътрудничество на заинтересованите институции и организации.

Мярка 5.2.5.: Създаване на система за обхващане училищната мрежа, във връзка със здравното обслужване и профилактиката на учениците.

ПРИОРИТЕТ 5.3: Съхраняване на културно историческото наследство

Мярка 5.3.1: Възстановяване и подобряване състоянието на културно – историческите паметници и забележителности в област Видин,

Мярка 5.3.2: Привличане на инвестиции в областта на културата.

Мярка 5.3.3.: Поддържане и развитие на културните традиции – организиране на сезонни изложби и базари, фестивали, концерти, пленери и др.

Мярка 5.3.4.: Стимулиране развитието на традиционните занаяти в областта

Мярка 5.3.5.: Подпомагане дейността на читалищата в област Видин.

ПРИОРИТЕТ 5.4.: Подобряване на градската среда и създаване на условия за развитие на спорта и обществения отдых в област Видин.

Мярка 5.4.1.: Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова инфраструктура за обществен отдых и спорт.

Мярка 5.4.2.: Облагородяване и озеленяване на паркове, междублокови пространства, жилищни квартали и др.

Мярка 5.4.3.: Изграждане на селищна среда, достъпна за хора с увреждания в публични държавни и местни институции, съобразно европейските стандарти за достъпност.

В). РАЙОНИ ЗА ЦЕЛЕНАСОЧЕНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ В ОБЛАСТ ВИДИН

Таблица 93

РАЙОН ЗА ЦЕЛЕНАСОЧЕНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ	ОБЩИНИ	НАСЕЛЕНИЕ	ТЕРИТОРИЯ КЪМ 31.12.2000 /КВ. КМ./
РАЙОН ЗА ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ	Не се формира		
РАЙОН В ИНДУСТРИАЛЕН УПАДЪК	Видин Кула Чупрене	73 856 5 887 2 721	501,3 291 327,3
ОБЩО:		82 464	1 119,6
ИЗОСТАНАЛ ГРАНИЧЕН РАЙОН	Белоградчик Бойница Брегово Димово Кула Макреш Ново село Чупрене	7 863 2 139 7 122 8 221 5 887 2 414 3 972 2 721	410,7 165,8 179,2 402,5 291 228,8 109,5 327,3
ОБЩО:		40 339	2 114,8
ИЗОСТАНАЛ СЕЛСКИ РАЙОН	Белоградчик Бойница Брегово Грамада Димово Кула Макреш Ново село Ружинци Чупрене	7 863 2139 7122 2877 8221 5887 2414 3972 5537 2721	410,7 165,8 179,2 184,2 402,5 291 228,8 109,5 232,6 327,3
ОБЩО:		48 753	2 531,6
ИЗОСТАНАЛ ПЛАНИНСКИ РАЙОН	Белоградчик Чупрене	7863 2721	410,7 327,3
ОБЩО:		10 584	738

Г) ОРГАНИЗАЦИЯ И КООРДИНАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Ангажираност на публичните институции и местните организации в областта на регионалното развитие

За целта се създава обществен съвет към Областния управител, който обсъжда специфичните аспекти по изпълнението на Областната стратегия за регионално развитие и препоръчва вземането на подходящи мерки за нейното изпълнение, наблюдение и оценка. Съветът включва широко представителство на регионалните и местните власти, социално-икономическите партньори и неправителствените организации. Функциите, организацията и дейността на този съвет се разработват в оперативен порядък.

Организация и координация на дейността за постигане на целите

Реализацията на Областната стратегия за развитие е един непрекъснат процес на наблюдение, анализ и актуализация. Областната стратегия очертава насоките за развитие на територията на областта.

Основни задачи за изпълнение на Областната стратегия за развитие:

- осигуряване на актуална информация за програми и фондове, пред които могат да кандидатстват обществени и неправителствени организации за финансиране на проекти;
- популяризиране на успешно реализирани инициативи и проекти;
- съдействие при изграждане на институционален капацитет в местните органи (общини и регионални държавни структури) за подготовка и кандидатстване с проекти за финансиране от различни програми и фондове;
- подкрепа и сътрудничество с организации и структури, разработващи проекти и координация на инициативите за изпълнение на дейностите, включени в Областната стратегия за развитие;
- лобиране пред централни органи на властта и пред фондове за своевременна подготовка и представяне на подходящи проекти и други инициативи за включване в процедури за финансиране и изпълнение.
- междуведомствена координация на дейността на компетентните органи в процеса на планирането и програмирането, ресурсното осигуряване, реализацията, наблюдението и оценката;
- съгласуваност с другите структуроопределящи политики, инструменти и действия на международно, национално, регионално и местно равнище.

Източници за финансиране на изпълнението на Областната стратегия за развитие:

- държавен бюджет;
- общински бюджети;
- фондове и програми на ЕС;
- международни програми;
- банкови кредити;
- собствени средства на бизнеса, НПО и други организации;
- държавни предприятия (ПУДООС, Публични инвестиционни проекти ЕАД и др.);
- извънбюджетни фондове (СИФ и др.).

Д) НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ПО НАБЛЮДЕНИЕТО, ОЦЕНКАТА И АКТУАЛИЗАЦИЯТА /СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ/

Информационни източници:

- Национална и териториална статистика;
- Регионални структури на държавни институции;
- Предприятия за осигуряване на обществени услуги (ВиК, енергоразпределение, далекосъобщения и др.);
- Анализи, доклади и проучвания на неправителствени и международни организации;
- Ведомствени информационни системи;

Основни индикатори, с които ще се измерва постигането на целите на областната стратегия са:

- Основни демографски показатели (население, гъстота на населението, раждаемост, смъртност, прираст, население под, в и над трудоспособна възраст);
- Стойности и изменение на доходите и разходите на населението (средна работна заплата, среден общ доход, среден общ разход);
- Трудова заетост и безработица;
- Темп на нарастване на Брутен вътрешен продукт (БВП) и Брутна добавена стойност (БДС);
- Инвестиции (разходи за придобиване на ДМА, инвестиции, чуждестранни и преки инвестиции в нефинансовите предприятия);
- Динамика на потреблението (нетни приходи от продажби);
- Показатели на селското стопанство (обработваема и използвана земя по култури, брой животни, добиви, брой земеделски производители);
- Състояние на околната среда (разходи за опазване и възстановяване на околната среда, изменение на параметрите на въздуха и водата);
- Динамика на изменението на социални и културни дейности.

Наблюдение по изпълнението ще бъде осъществявано от Областния съвет за регионално развитие и Областния управител, който отговаря пряко за изпълнението на стратегията.

Оценка

Междинна оценка

- оценка на първоначалните резултати от изпълнението на стратегията;
- оценка на степента на постигане на съответните цели;
- оценка на използването на финансовите ресурси и процедурите за управление и наблюдение.

При изготвяне на междинната оценка може да се актуализират някои от мерките за постигане на дадена цел, съгласно социално – икономическите показатели в областта към момента.

След изтичане периода на действие на ОСР се изготвя окончателна оценка, която се съобразява с резултатите от извършваните преди това оценки на ОСР.

Окончателната оценка съдържа:

- оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси за изпълнение на стратегията;
- оценка на общото въздействие;
- анализ на положителните и отрицателните фактори при изпълнението на стратегията;
- оценка на степента на постигане на целите и на устойчивостта на резултатите.

Актуализация на Областната стратегия ще се извършва в съответствие със Закона за регионално развитие и свързаните с него нормативни документи. Процесът на актуализация се организира от Областния управител, като ще се използват работни групи по тематични направления. При необходимост ще се извършват промени в броя и състава на тези групи, могат да бъдат ангажирани и външни експерти. В съответствие със законовите разпоредби актуализираната областна стратегия се обсъжда и съгласува с Регионалния съвет за развитие на СЗР и се приема от Областния съвет за развитие на област Видин.

- ⁱ Съотношение на сбора от населението под 15 и над 65 години към населението от 15 до 65 години.
- ⁱⁱ Механичен прираст – разлика между заселени и изселени за определен период от време
- ⁱⁱⁱ БВП – Брутен вътрешен продукт
- ^{iv} БДС – Брутна добавена стойност
- ^v СЗРП – Северозападен район за планиране
- ^{vi} ДМА – Дълготрайни материални активи
- ^{vii} ТСБ – Териториално статистическо бюро
- ^{viii} МСП – Малки и средни предприятия
- ^{ix} ТД – търговия на дребно
- ^x НТП – начин на трайно ползване
- ^{xi} РДСРЖ – Регионална дирекция по селекция и репродукция в животновъдството
- ^{xii} ЕРД – Едър рогат добитък
- ^{xiii} НИРД – Научно изследователска и развойна дейност
- ^{xiv} ФПЧ - Фини прахови частици
- ^{xv} РИОКОЗ – Регионална инспекция за опазване и контрол на общественото здраве
- ^{xvi} МОСВ – Министерство на околната среда и водите